

Podnebno ogledalo 2021

Večsektorski ukrepi

Končno poročilo

Poročilo Večsektorski ukrepi je šesti zvezek Podnebnega ogledala 2021, pripravljenega v okviru priprave strokovnih podlag za izpolnitev nacionalnih, evropskih in mednarodnih obveznosti poročanja ter pripravo stališča s področja blaženja podnebnih sprememb. Projekt izvaja Institut »Jožef Stefan«, Center za energetska učinkovitost (IJS-CEU), s podizvajalci: Kmetijski inštitut Slovenije (KIS), PNZ svetovanje projektiranje, d. o. o., in Gozdarski inštitut Slovenije (GIS). Projekt je financiran iz Sklada za podnebne spremembe. Poročilo Večsektorski ukrepi pripravlja IJS-CEU.

PROJEKTNA NALOGA:

Strokovne podlage za izpolnitev nacionalnih, evropskih in mednarodnih obveznosti poročanja ter pripravo stališča s področja blaženja podnebnih sprememb

ŠT- POGODBE:

2550-21-311019

NAROČNIK:

Ministrstvo za okolje in prostor

KOORDINATOR NAROČNIKA:

mag. Mateja Pitako

KOORDINATOR IZVAJALCA:

mag. Stane Merše

ŠT. POROČILA

IJS-DP-13618

DATUM:

14. oktober 2021

AVTORJI:

Tadeja Janša, *mag. posl. ved*

Katarina Trstenjak, *univ. dipl. geog., M.Sc.*

mag. Tomaž Fatur

mag. Barbara Petelin Visočnik

Marko Đorić, *univ. dipl. inž. el.*

mag. Jure Čižman

mag. Stane Merše

mag. Andreja Urbančič, *vsi IJS*

Vsebina

UVOD	4
1 ZELENA GOSPODARSKA RAST	6
1.1 PREGLED STANJA – KAZALCI ZA SPREMLJANJE IZVAJANJA UKREPOV	6
1.2 PRIPOROČILA.....	8
1.3 KAZALCI	13
1.4 SPREMLJANJE IZVAJANJA UKREPOV.....	23
2 USPOSABLJANJE, IZOBRAŽEVANJE, INFORMIRANJE IN PROMOCIJA	52
2.1 PREGLED STANJA.....	52
2.2 PRIPOROČILA.....	52
2.3 SPREMLJANJE IZVAJANJA UKREPOV.....	54
3 OSTALI VEČSEKTORSKI UKREPI	68
3.1 PREGLED STANJA.....	68
3.2 PRIPOROČILA.....	68
3.3 SPREMLJANJE IZVAJANJA UKREPOV.....	70
4 SPREMLJANJE IZVAJANJA OP TGP IN MEDNARODNO POROČANJE	88
4.1 PREGLED STANJA IN PRIPOROČILA	88
4.2 SPREMLJANJE IZVAJANJA UKREPOV.....	89
5 ORGANIZACIJA IZVAJANJA	91
5.1 KADROVSKE ZMOGLJIVOSTI	91
5.2 KOORDINACIJA IZVAJANJA.....	92
5.3 SODELOVANJE DELEŽNIKOV	92
5.4 SPREMLJANJE IZVAJANJA UKREPOV.....	94
6 OZNAKE, SLIKE IN TABELE	98
6.1 SEZNAM OZNAK IN KRATIC	98
6.2 SEZNAM SLIK	99
6.3 SEZNAM TABEL	100

Uvod

Podnebno ogledalo 2021 je dokument, v katerem so predstavljene glavne ugotovitve spremljanja izvajanja ukrepov za zmanjšanje emisij toplogrednih plinov (TGP) za leto 2020. Pripravljene strokovne podlage vključujejo tudi vse elemente vsebine, potrebne za pripravo **Petega letnega poročila o izvajanju Operativnega programa ukrepov zmanjšanja emisij toplogrednih plinov do leta 2020 (v nadaljevanju OP TGP)**, kot so ti opredeljeni v samem OP TGP¹. Metodologija za pripravo Podnebnega ogledala je bila razvita v okviru projekta LIFE Podnebna pot 2050².

Podnebno ogledalo sestavlja več zvezkov:

- **Zvezek 0: Povzetek za odločanje**, kjer so izpostavljena glavna priporočila za izvajanje ukrepov za zmanjševanje emisij TGP iz OP TGP;
- **Zvezek 1: Ocena doseganja ciljev**, v katerem so povzete vse glavne ugotovitve glede doseganja ciljev na področjih zmanjševanja emisij TGP ter povečevanja energetske učinkovitosti in deleža obnovljivih virov energije (OVE) v bruto rabi končne energije. Vključeni so tudi pregled financiranja izvajanja ukrepov za zmanjševanje emisij TGP, prikaz kazalcev in kvalitativnih ocen glede doseganja njihovih ciljev in dolgoročnega obvladovanja emisij ter energetske-podnebni cilji do leta 2030;
- **Zvezek 2: Promet**, kjer je celovito prikazano stanje na področju zmanjševanja emisij TGP v sektorju prometa. Pregled vključuje tudi analizo kazalcev izvajanja OP TGP za leto 2018, pregled izvajanja ukrepov za zmanjševanje emisij TGP v letu 2019 in priporočila za njihovo izvajanje v prihodnjem letu;
- **Zvezek 3: Stavbe**, v katerem je celovito prikazano stanje na področju zmanjševanja emisij TGP v sektorju stavb. Zvezek je vsebinsko sestavljen podobno kot *Zvezek 2*;
- **Zvezek 4: Kmetijstvo**, ki vključuje celovit prikaz stanja na področju zmanjševanja emisij TGP v sektorju kmetijstva. Zvezek je vsebinsko sestavljen podobno kot *Zvezka 2 in 3*;
- **Zvezek 5: Ostali sektorji**, kjer je celovito prikazano stanje na področju zmanjševanja emisij TGP v sektorjih industrija neETS – raba goriv in procesne emisije, energetika neETS, odpadki ter raba zemljišč, spremembe rabe zemljišč in gozdarstvo (LULUCF);
- **Zvezek 6: Večsektorski ukrepi**, v katerem je prikazano stanje na področju zmanjševanja emisij TGP z ukrepi, ki so namenjeni več sektorjem. Vključena so področja zelene gospodarske rasti, usposabljanja, izobraževanja, informiranja in promocije ter ostalih večsektorskih ukrepov.

1 Operativni program ukrepov za zmanjševanje emisij toplogrednih plinov do leta 2020, Vlada Republike Slovenije, 2014.

2 LIFE ClimatePath2050 (Slovenian Path Towards the Mid-Century Climate Target), <https://www.podnebnapot2050.si/>.

Pričujoči dokument je **Zvezek 6: Večsektorski ukrepi**. V njem so povzeti:

- **Pregled stanja na področju zelene gospodarske rasti**, v katerem so vključeni pregled kazalcev za spremljanje izvajanja ukrepov za leto 2019, glavne ugotovitve spremljanja izvajanja instrumentov iz OP TGP v letu 2020 in njihovo predvideno izvajanje v obdobju 2021–2022 ter priporočila za izboljšanje izvajanja obstoječih ukrepov.
- **Pregled stanja na področju usposabljanja, izobraževanja, informiranja in promocije ter pregled stanja na področju ostalih večsektorskih ukrepov**, ki oba vključujeta glavne ugotovitve spremljanja izvajanja instrumentov iz OP TGP v letu 2020 in njihovo predvideno izvajanje v obdobju 2021–2022 ter priporočila za izboljšanje izvajanja obstoječih ukrepov.
- **Pregled stanja na področju spremljanja izvajanja OP TGP in mednarodnega poročanja ter organizacije izvajanja**.

1 Zelena gospodarska rast

Cilj je podpreti prehod v gospodarstvo, katerega rast ne temelji na povečani rabi naravnih virov in energije, ampak z učinkovitostjo in inovacijami zmanjšuje emisije toplogrednih plinov, izboljšuje konkurenčnost in spodbuja večjo varnost oskrbe z energijo.

1.1 Pregled stanja – kazalci za spremljanje izvajanja ukrepov

OP TGP uvodoma usmerja izvajanje ukrepov za zmanjševanje emisij k doseganju večjih razvojnih učinkov vloženih javno finančnih sredstev in k izboljšanju stroškovne učinkovitosti izvajanja ukrepov. Sočasno se zasledujejo cilji za kakovostno dolgoročno trajnostno rast gospodarstva ter za prehod v nizkoogljično gospodarstvo. Slednji v celoti ločuje gospodarsko rast od emisij toplogrednih plinov.

Hkrati je pomembno slediti tudi usmeritvam **Strategije razvoja Slovenije (SRS)**, ki prehod v **nizkoogljično krožno gospodarstvo uvršča med razvojne cilje države**, kar je ključno za dolgoročno zmanjševanje emisij TGP.

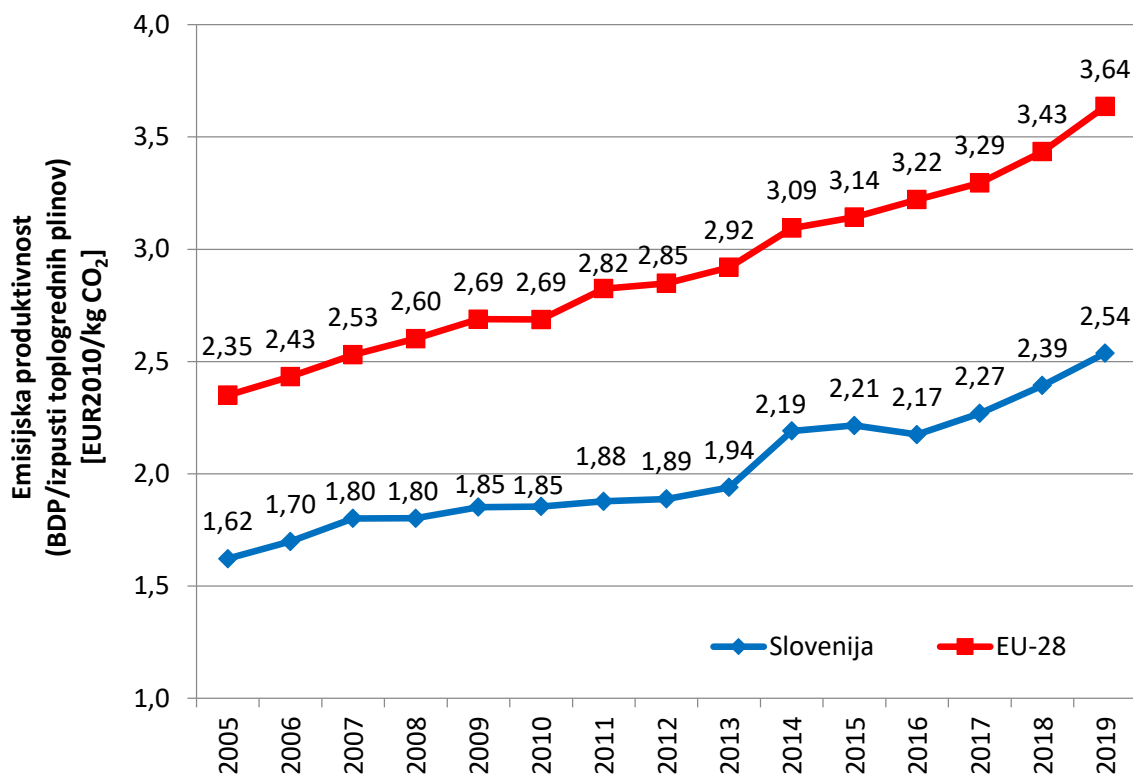
Kazalci za spremljanje učinkov zelene gospodarske rasti kažejo na počasen napredek, v nekaterih primerih celo nazadovanje v primerjavi s predhodnim opazovanim letom.

Za spremljanje okoljske učinkovitosti gospodarstva se uporablja kazalec emisijska produktivnost, ki primerja gospodarsko rast z rastjo emisij TGP. Tudi SRS med cilje uvršča **izboljšanje emisijske produktivnosti (razmerja med BDP in emisijo toplogrednih plinov)**, kar je pomembno, saj ta indikator sočasno sledi ciljema izboljšanja konkurenčnosti družbe in zmanjšanja emisij TGP³. **Emisijska produktivnost v Sloveniji se je v primerjavi z letom poprej izboljšala, in je v letu 2019 znašala 2,54.** (Slika 1). Dosežen napredek je v primerjavi v drugimi državami EU prepočasen, razlika v primerjavi z emisijsko produktivnostjo – EU povprečje se v zadnjih letih ne zmanjšuje ampak razlika ostaja skoraj nespremenjena in se posledično ne približujemo EU povprečju. Slovenija v letu 2019 doseže le 70 % emisijske produktivnosti EU. Za izhod iz krize bo potrebno še dodatno okrepiti povezavo med ukrepi za razvoj gospodarstva in ukrepi za zmanjšanje emisij TGP.

3 SRS pri tem uporablja nekoliko drugačen indikator emisijske produktivnosti, kot ga uporabljamo pri spremljanju OP TGP, vsak od njiju pa ima svoje prednosti. Cilj, ki je na področju produktivne rabe ogljika določen v Strategiji razvoja Slovenije 2030 (SRS), je leta 2030 doseči raven povprečja EU, pri čemer SRS upošteva primerjavo glede na standarde kupne moči (za podrobnosti glej poglavje 1.3.1 https://www.gov.si/assets/vladne-sluzbe/SVRK/Strategija-razvoja-Slovenije-2030/Strategija_razvoja_Slovenije_2030.pdf).

V SRS je kazalec emisijske produktivnosti definiran kot razmerje med BDP z upoštevanjem standarda kupne moči in emisijami TGP. V OP TGP je kazalec, ki sloni na metodologiji OECD, soroden, le da je BDP upoštevan v stalnih cenah. Pri spremljanju izvajanja OP TGP ohranjamo kazalec, kot je bil prvotno definiran, zato, ker je takšen kazalec pri analizi scenarijev in izdelavi projekcij emisij TGP bolj uporaben.

Vir: ARSO, SURS, IJS-CEU

Slika 1: Emisijska produktivnost v obdobju 2005–2019 v Sloveniji in EU-28 (Vir: ARSO, SURS, IJS-CEU)

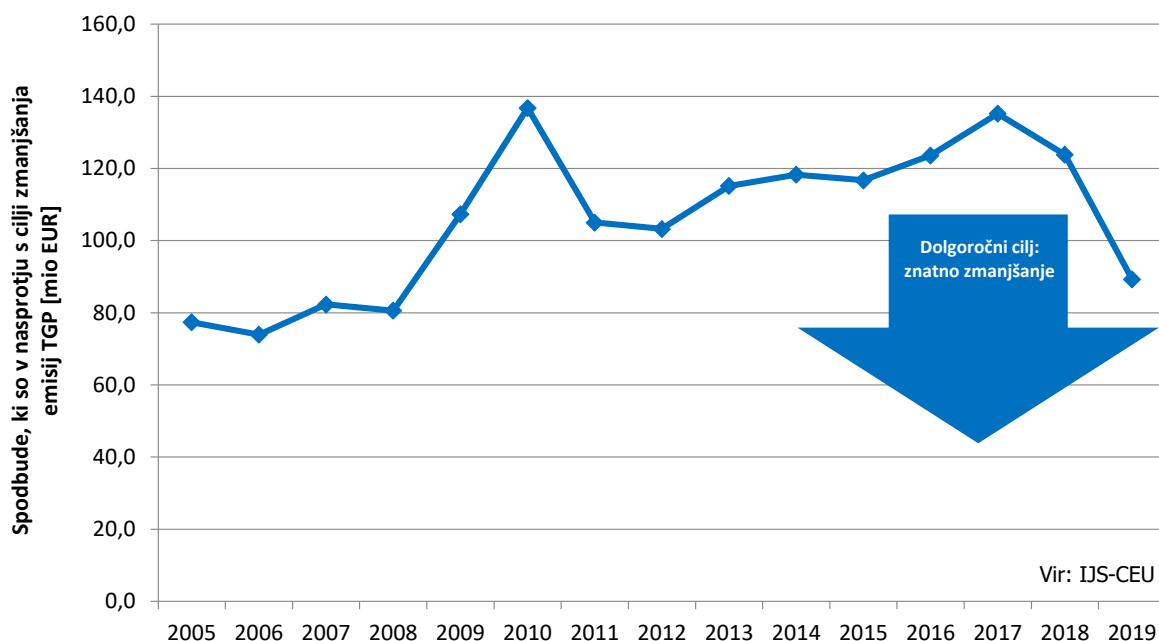
Ocenjena vrednost **implicitne stopnje obdavčitve energije v Sloveniji se je v letu 2019 zmanjšala in je nekoliko nižja od EU-28 (3 %)**. Kazalec implicitne stopnje obdavčitve energije je sicer precenjen, saj ne upošteva vračil in oprostitev plačila nekaterih davkov in dajatev na energente (glej poglavje 1.3.2).

Letni znesek spodbud, ki so v nasprotju s ciljem zmanjševanja emisij TGP – oprostitve plačila trošarine za rabo fosilnih goriv, so se od leta 2011 vztrajno povečevale. V zadnjih dveh letih je moč opaziti zmanjšanje omenjenih spodbud, ki so leta 2019 znašale slabih 90 mio € (Slika 2)⁴. Zaradi tovrstnih spodbud, ki so v nasprotju s cilji, je potrebno izvajati dodatne ukrepe, kar pa pomembno podraži doseganje ciljev⁵. Najbolj problematična ostajajo vračila trošarin za dizelsko gorivo za komercialni namen (za tovorna vozila in vozila za prevoz potnikov), ki predstavljajo največji del (40 %) v skupnem obsegu spodbud, ki so v nasprotju s cilji zmanjšanja emisij TGP⁶.

4 Znižanje skupnega zneska vračil trošarine je predvsem posledica nižje trošarine in s tem posledično nižjega vračila na enoto prodanega goriva, kljub temu, da je bila količina goriva, oproščenega trošarin, primerljiva.

5 Ukrepi, ki so v nasprotju s cilji zmanjšanja emisij TGP, pomembno vplivajo na javnofinančne odhodke, zlasti dolgoročno, saj se povečujejo škode, ki nastanejo kot posledica podnebnih sprememb in bodo pretežno bremenile proračun in/ali zmanjšale prilive vanj. Zaradi spodbud, ki so v nasprotju s cilji zmanjševanja emisij TGP, so potrebni dodatni ukrepi, ki so praviloma dražji. Po drugi strani pa ukinjanje spodbud, ki s v nasprotju s cilji zmanjševanja emisij TGP, krči javnofinančne prihodke, ki nastanejo kot posledica tovrstnih spodbud (večji nakupa goriv v Sloveniji). Za dolgoročno vzdržne javne finance bo potrebno biti pripravljen na tovrsten izziv, kjer Slovenija lahko utira pot pri pripravi ustreznih politik in tehtanju vseh vplivov na javne finance (prihodkov, odhodkov, dolgoročnih, kratkoročnih) ter okoljskih in drugih učinkov.

6 Vse emisije iz goriva, prodanega v Sloveniji, prispevajo k skupnim emisijam v TGP Slovenije, za katere ima Slovenija obvezujoč nacionalni cilj.

Slika 2: Spodbude, ki so v nasprotju s cilji zmanjšanja emisij TGP (Vir: IJS-CEU)

Zadnji podatki za leto 2018 kažejo, da se je število zaposlenih v sektorju okoljskega blaga in storitev povečalo za 5 %. Delež zaposlenih v tem sektorju se je glede na vse zaposlene v Sloveniji povečal za 0,1 odstotne točke. Skozi opazovana leta se rezultati števila zaposlenih v sektorju okoljskega blaga in storitev ne spreminja veliko.

V letu 2019 se je indeks eko-inovacij zmanjšal, in je pod povprečjem EU-28. V Sloveniji podporno okolje za eko-inovacije⁷ v opazovanem obdobju vseskozi nekoliko niha.

1.2 Priporočila

Ukrepi za boj proti okoljskim spremembam zahtevajo korenito preobrazbo gospodarstva pri čemer pomembno vlogo nosi Evropski zeleni dogovor⁸. Akcijski načrt Evropskega zelenega dogovora za leto 2020 kaže dinamičen splet ukrepov in že zahtuje pomembne korake za doseganje trajnostne preobrazbe gospodarstva v EU. Med njimi je pod drobnogled postavljena tudi ozelenitev javnih financ, kar pa neposredno vpliva na dogajanje na področju zelene gospodarske rasti. Za področje zelene javno finančne reforme, je iz akcijskega načrta za Evropski zeleni dogovor razviden tudi okvirni časovni raspored aktivnosti na tem področju, kjer je zapisana pobuda za pregled in primerjavo proračunskih praks držav članic EU⁹. Evropski zeleni dogovor pa je pomemben tudi pri izhodu iz krize, ki je nastala kot posledica Pandemije COVID-19 (NextGenerationEU). Trajnostne investicije, krožno

⁷ Kazalec: Spodbujanje eko-inovacij za prehod v NOD

⁸ The European Green Deal, COM(2019) 640 final, 11. 12. 2019 (https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/european-green-deal-communication_en.pdf)

⁹ Evropski zeleni dogovor -Ukrepi in načrtovan časovni raspored: https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:b828d165-1c22-11ea-8c1f-01aa75ed71a1.0015.02/DOC_2&format=PDF

gospodarstvo in digitalizacija so osrednjega pomena za izhod iz gospodarske krize in jih je potrebno vključiti tudi pri nadaljnjem preoblikovanju gospodarstva. Pomemben napredek predstavlja tudi sprejet dokument – *Celovitem nacionalnem energetske in podnebnem načrtu Republike Slovenije (NEPN)*¹⁰ za obdobje 2021–2030, v katerem sta naslovljena tudi CO₂ dajatev in postopno zmanjševanje spodbud, ki so v nasprotju s cilji zmanjševanja emisij TGP, ob upoštevanju dolgoročne javnofinančne vzdržnosti.

PRIPOROČILO ZELENA GOSPODARSKA RAST 01/2021

Načrt za okrevanje in odpornost Slovenije (NOO) vključuje tudi zeleni prehod ter pametno, trajnostno in vključujočo rast, pri čemer je potrebno poskrbeti, da je tematika ustrezno naslovljena. Pri izvedbi NOO naj se spodaj navedene ukrepe in priporočila vključuje v razpise in pri izvedbi reformnega dela NOO. Ob nastali gospodarski krizi (pandemija COVID-19) je potrebno še posebej paziti pri ukrepanju in še naprej zasledovati cilj zmanjševanje emisij TGP. Zmanjšanje emisij TGP je potrebno za zmanjševanje podnebnih in s tem povezanih finančnih tveganj in škod v prihodnje. Usmerjevalna vloga CO₂ dajatve pri tem postaja vse pomembnejša. Kot dodatno pomoč gospodarstvu, bo smiselno pripraviti shemo oprostitev, vezano na doseganje ciljev zmanjševanja emisij TGP in/ali izvajanje ukrepov, pri čemer se bo treba nasloniti na izkušnje iz preteklosti, ko je bila tovrstna shema že uveljavljena, da se doseže čim večje učinke in zmanjša administrativno breme.

IZVAJALEC MOP, MF

UTEMELJITEV Gospodarstvo je v začetku leta 2020 močno prizadela pandemija COVID-19, ki še vedno kroji razmere na trgu. Zato je še tako bolj pomembno zmanjšati finančno tveganje in učinkovito usmerjanje javnih financ. Spremembe razmer na trgu se kažejo tudi v povečani brezposelnosti prebivalcev, kjer bi država z oblikovanjem novih zelenih delovnih mest lahko zagotovila zmanjšanje brezposelnosti in hkrati učinkovito usmerjala javne finance. Ne gre za nove ukrepe, temveč za okrepitev obstoječih. V letu 2021 je vlada sprejela Načrt za okrevanje in odpornost, znotraj katerega so naslovljene tudi tematike zelenega prehoda ter trajnostne gospodarske rasti, kjer mora država članica za namene doseganja zelenih ciljev nameniti 37 % razpoložljivih sredstev. Še naprej ostaja pomembna usmerjevalna vloga CO₂ dajatve in je potrebno zagotoviti, nadaljnjo kontinuiteto in po načelu »onesnaževalec plača«. Neustrezen odziv in oblikovanje CO₂ dajatve v trenutnih razmerah lahko povzroči povečanje rabe energentov, ki imajo večji negativni vpliv na okolje in povzročajo več emisij TGP, na gospodarstvo pa imajo le kratkoročne učinke, medtem ko dolgoročno povečujejo finančna, zdravstvena in okoljska tveganja v prihodnjih letih. S tem nastane dodatno finančno breme za državo, saj so potrebni dodatni ukrepi za omejevanje posledic emisij TGP.

PRIPOROČILO ZELENA GOSPODARSKA RAST 02/2021

Za namen zelenitve nacionalnega proračuna je potrebno pripraviti celovit načrt, ki bo sledil usmeritvam NEPN in Evropskega zelenega dogovora. Za zmanjšanje spodbud, ki so v

¹⁰ Vlada RS, februar 2020
https://www.energetika-portal.si/fileadmin/dokumenti/publikacije/nepn/dokumenti/nepn_5.0_final_feb-2020.pdf

nasprotju s ciljem zmanjševanja emisij TGP je potrebno zastaviti ustrezen, ciljno naravnani načrt za celoten proces preoblikovanja – postopnega zmanjševanja tovrstnih spodbud. Oblikovati je potrebno nizkoogljično krožno, vse-vključujoče gospodarstvo, ki temelji na trajnostnih potrošniških vzorcih.

IZVAJALEC MF, MOP, MKGP, MZI, MGRT

UTEMELJITEV Proces preoblikovanja javnih financ – Zelena proračunska reforma (ZPR), se izvaja zgolj v omejenem obsegu. Navedeni razlogi za to so bili podrobneje raziskani v Podnebnem ogledalu 2020; Ukrep v središču – Zelena javnofinančna reforma¹¹ in naslavlja manko vsebinskega dialoga ter razumevanja področja kot tudi manko kontinuitete v javni upravi. Poleg tega se pojavi tudi vprašanje kako s preoblikovanjem ustrezno zasledovati mednarodno gospodarsko konkurenčnost. ZPR je omenjena v več strateških dokumentih (kot npr. OP TGP, Razvojni projekt P3: Zelena proračunska reforma, NEPN) pa vendar se problematike ne prepozna kot nujne. Pomembno je izpostaviti tudi ugotovitev Računskega sodišča Republike Slovenije, ki ugotavlja, da je v obdobju 2013–2018 obseg spodbud, ki so v nasprotju z doseganjem ciljev zmanjševanja TGP znašal 0,7 mrd € (65 % sredstev, predvidenih za izvajanje operativnega programa) kjer poziva k aktivnejšemu spremljanju in usmerjanju aktivnosti¹². K problematiki je potrebno pristopiti celovito in ambiciozno, za to pa je potreben podroben načrt preoblikovanja javnih financ. Poleg tega je ob preoblikovanju gospodarstva, ki temeljijo na trajnostnih proizvodnih in potrošniških vzorcih, pomembno slediti usmeritvam, ki so v skladu z okoljskimi cilji SRS (ukrepi krožnega gospodarstva, snovne učinkovitosti in učinkovite rabe virov...).

Spodbude, ki so v nasprotju s cilji zmanjšanja emisij TGP, so se v zadnjem opazovanem letu zmanjšale, vendar je potrebno poskrbeti za kontinuirano zmanjševanje tudi v prihodnje. Te spodbude zelo podražijo stroške izvajanja OP TGP, saj so zaradi njih emisije večje in zato so za doseganje zastavljenih ciljev TGP potrebni dodatni ukrepi in finančna sredstva. Okolju škodljive spodbude povzročajo večjo količino odpadkov, emisij, obsežnejše pridobivanje virov ali negativne učinke na biotsko raznovrstnost. Spodbujajo lahko neučinkovite prakse in ovirajo vlaganje podjetij v zelene tehnologije.

PRIPOROČILO ZELENA GOSPODARSKA RAST 03/2021

1. Nadaljevati je potrebno s pripravo pilotno-demonstracijskih projektov in izvajanjem spodbud podjetjem za pripravo ali neposreden prehod v nizkoogljično družbo (NOD), kot je predvideno v vseh programskih dokumentih, vendar je potrebno projekte izrazito usmeriti v tehnologije, ki bodo prispevale k prehodu v NOD in s tem podprli zaveze, ki jih je Slovenija sprejela na področju zniževanja emisij TGP, deleža OVE in povečanja energetske učinkovitosti. Demonstracijske projekte je potrebno uvrstiti tudi v programe

11 Podnebno ogledalo 2020 Ukrep v središču – Zelena javnofinančna reforma: https://www.podnebnapot2050.si/wp-content/uploads/2021/01/Podnebno_Ogledalo_2020_Zvezek8_US_Reforma_Koncno.pdf

12 REVIZIJSKO POROČILO Uspešnost doseganja ciljev na področju zmanjševanja izpustov toplogrednih plinov: https://www.rs-rs.si/fileadmin/user_upload/Datoteke/Revizije/2021/lzpusti/lzpustiTP_RSP_RevizijskoP.pdf

financiranja raziskav in razvoja preko MIZŠ in dati večjo prioriteto projektom, ki prispevajo k doseganju podnebnih ciljev.

2. Področje prehoda v podnebno nevtralno družbo mora postati eno od prioritetenih področij pri financiranju raziskovalno-razvojnih programov in projektov, ki jih pripravljata MIZŠ in ARRS. Kriteriji izbire morajo upoštevati večjo težo teh področij pri ocenjevanju, za kar je potrebno pripraviti natančnejša pojasnila ocenjevalcem. Povečati je treba število inovativnih projektov, ki bodo v fazi razvoja razviti do stopnje, ko bodo primerni za demonstracijski ali pilotni projekt.
3. V zvezi s programiranjem in posledično spremljanjem spodbud za prehod v NOD bi bilo potrebno postaviti konkretne cilje v zvezi s preходом v nizkoogljično gospodarstvo, za kar je potrebno izboljšati stanje ustreznega znanja za pripravo in vključevanje primernih kriterijev in/ali meril v razpise. Cilji lahko vključujejo npr. delež sredstev, usmerjenih v zelene tehnologije, razvoj materialov, ki bodo nadomeščala ogljično bolj potratne (npr. les namesto drugih materialov, novi materiali z manj vključenega ogljika pri proizvodnji), razvoj proizvodnje novih OVE – sintezna goriva in s tem povezana konkretna znižanja emisij na enoto goriva in podobno.
4. Lesarstvo kot panoga je prepoznana kot tista, za katero je potrebno pripraviti več ciljno usmerjenih pobud, vendar bi bilo to smiselno izvajati v okviru drugih razvojnih in trajnostnih zavez in virov financiranja, ne da bi s tem zmanjševali sredstva namenjena drugim MSP. Uporaba lesa kot nadomestnega materiala je potrebno povezati s konkretnim prispevkom k podnebnim ciljem.
5. V razpisih se dosledno ločuje med dvema regijama, vzhodno in zahodno. V prihodnjih programskih dokumentih in razpisih je potrebno upoštevati, da se področje URE, OVE in prehoda v NOD ne more omejevati le na vzhodno regijo, kamor so se v zadnjih letih usmerjala pretežna sredstva, oziroma mora odločitev o usmerjanju sredstev za prehod v NOD temeljiti na analizi potreb. Ta problem je potrebno nasloviti tako pri pripravi naslednje finančne perspektive 2021–2027 kot tudi na nacionalni ravni, saj gre za pomemben presedan, da podjetja na razpisih niso obravnavana enakopravno.
6. Kot je ugotovljeno v »Načrtu za okrevanje in odpornost« (Vlada RS, april 2021), je potrebno zagotoviti usklajenost ravnanja na področju prehoda v NOD na področju akterjev (ministrstva, programski dokumenti, sprejeti nacionalni energetske-podnebni načrti), saj gre za področje, ki se nanašajo na več resorjev. Struktura, ki bi to omogočala na dovolj visoki strokovni in politični ravni, tudi v letu 2020 še ni vzpostavljena.

IZVAJALEC MGRT, SVRK, Mzi, MIZŠ, ARRS, MOP (dodatno tudi Slovenski podjetniški sklad, SPIRIT)

UTEMELJITEV Spodbujanje prehoda v nizkoogljično družbo (NOD) bi moralo biti že v preteklem obdobju izvajanja finančne perspektive 2014–2020 eno ključnih vidikov spodbujanja podjetništva in gospodarstva. Pri izvajanju aktivnosti se je izhajalo iz programskih dokumentov, ki niso vključevali konkretnih ciljev na področju prehoda v NOD, zato je uspešnost doseganja ciljev s stališča prispevka k doseganju podnebnih ciljev sorazmerno nizka in nedoločena. V

prihodnjih programskih dokumentih je potrebno temu posvetiti največ pozornosti.

Spodbujanje prehoda v NOD se izvaja na več ravneh, ki jih je potrebno med seboj povezati, saj dosedanje izkušnje kažejo na premajhno povezanost med akterji in njihovo koordinacijo, hkrati pa se opažajo pomanjkljivosti pri ustreznih znanjih za pripravo tovrstnih aktivnosti. Koordinacija aktivnosti na področju doseganja podnebnih ciljev bi morala biti usklajena na ravni več ministrstev in drugih organov, ki so sodelovali pri pripravi in izvajanju ukrepov iz OP EKP, povezanih z doseganjem podnebnih ciljev. Potrebno bi bilo vzpostaviti strukturo, ki bi imela krovni pregled nad aktivnostmi v zvezi s postavljanjem in doseganjem podnebnih ciljev, kar bi zagotovilo, da bi bili načrtovani ukrepi ciljno usmerjeni in koordinirani z namenom doseganja podnebnih ciljev, ki so za obdobje 2021–2030 navedeni v NEPN ter Načrtu za okrevanje in odpornost.

Za spodbujanje prehoda podjetij v NOD je potrebno uskladiti sprejete dokumente (npr. NEPN) z izvedbenimi aktivnostmi, s katerimi se je mogoče neposredno navezati na izpolnjevanje zahtev drugih sprejetih dokumentov na nacionalni ravni, ki se nanašajo na področja, ki jih pokrivajo resorji, odgovorni za gospodarstvo.

Spodbujanje prehoda v NOD mora vključevati bolj ciljno usmerjene spodbude, ki bodo podpirale slovenske obveznosti doseganja ciljev NEPN in drugih strateških dokumentov, hkrati pa omogočale razvoj gospodarstva na področjih novih materialov, izdelkov, tehnologij in storitev z nižjim ogljikim odtisom. Pri razvoju materialov je kazalec lahko npr. razlika pri ogljikem odtisu na enoto proizvoda, pri izdelkih delež znižanja rabe energije/emisij novega izdelka v primerjavi s klasičnim, pri novih gorivih delež znižanja emisijskega faktorja (plinskega goriva v primerjavi z zemeljskim plinom, tekočega v primerjavi z plinskim oljem), pri tehnologijah delež znižanja emisij. Prav tako je lahko kazalec tudi delež sredstev za zelene tehnologije/izdelke/procese/goriva. Pri tem bo potrebno uskladiti strateške usmeritve pametne specializacije, ki ni tako ciljno usmerjena v zelene tehnologije in tehnologije prehoda v NOD.

Ugotavlja se, da področje prehoda v podnebno nevtralno družbo, kljub številnih sprejetim ukrepom, strateškim dokumentom in usmeritvam na svetovni, evropski in nacionalni ravni, v Sloveniji še vedno ni prioriteto pri programiranju in usmerjanju raziskovalno-razvojnih programov in projektov, ki jih pripravljata MIZŠ in ARRS. V skladu s sprejetimi obveznostmi je doseganje ciljev možno le ob izjemno aktivni politiki raziskav in razvoja v smeri podnebno nevtralne družbe.

PRIPOROČILO ZELENA GOSPODARSKA RAST 04/2021

Višino okoljske dajatve za onesnaževanje zraka z emisijo ogljikovega dioksida je potrebno postopoma povečevati, skladno s cilji NEPN (5 % letno, do leta 2030) oziroma naj se postopno povečuje skladno s ceno ETS kuponov.

[IZVAJALEC](#) MOP

<u>UTEMELJITEV</u>	Višina dajatve je določena v <i>Uredbi o okoljski dajatvi za onesnaževanje zraka z emisijo ogljikovega dioksida</i> in znaša 17,3 €/t CO ₂ . Usmeritev na področju višine CO ₂ dajatve se zasleduje – postopno približevanje ceni ETS kupona (NEPN). Kljub vsemu gospodarsko okolje še vedno pretresa pandemija COVID-19 in ima v tem trenutku pomemben vpliv na dogajanje po celotnem svetu. Posledice se kažejo tudi na ceni ETS kuponov, pri kateri pa je v začetku leta 2021 že mogoče opaziti rast (med 32 €/tono in 51 €/tono). Pred tem pa je cena ETS kupona nihala okoli vrednosti 25 €/tono.
PRIPOROČILO ZELENA GOSPODARSKA RAST 05/2021	
Potrebna je nadgradnja načrtovanja porabe sredstev Sklada za podnebne spremembe, kjer naj se zastavi cilje za vsak ukrep posebej (zmanjševanja emisij TGP ali druge ustrezne količinske cilje), katerim je potrebno zagotoviti tudi spremljanje učinkov izvedenih ukrepov.	
<u>IZVAJALEC</u>	MOP
<u>UTEMELJITEV</u>	SedANJI sistem načrtovanja sredstev Sklada za podnebne spremembe ne zagotavlja ustreznega spremljanja učinkov razpisanih sredstev.
PRIPOROČILO ZELENA GOSPODARSKA RAST 06/2021	
V Sloveniji informacije o sprejeti zakonodaji na področju energijskega označevanja okoljsko primerne zasnove proizvodov niso nikjer strnjeno povzete, zato bi bilo treba v okviru Portala Energetika (https://www.energetika-portal.si/) tak pregled pripraviti in ga redno osveževati. Ob večjih spremembah bi bilo treba zagotoviti tudi ustrezno informiranje in izobraževanje zavezancev.	
<u>IZVAJALEC</u>	MzI, Tržni inšpektorat RS
<u>UTEMELJITEV</u>	Nadzor energijskega označevanja, ki ga izvaja Tržni inšpektorat RS, je pokazal, da je poznavanje zahtev glede energijskega označevanja še vedno slabo, in sicer predvsem zato, ker prodajalci zahtevam, določenim z delegiranimi uredbami, zaradi pogostih sprememb težko sledijo. To ob nadzorih od inšpektorata zahteva tudi informiranje in izobraževanje zavezancev glede posameznih zahtev energijskega označevanja.

1.3 Kazalci

Doseganje ciljev OP TGP na področju zelene gospodarske rasti spremljamo s petimi kazalci:

- **[PO22_VSI SEKTORJI] Emisijska produktivnost** (poglavje 1.3.1), ki se ne nanaša neposredno na instrumente iz spremljanja izvajanja ukrepov, na kazalec vplivajo vsi ukrepi;
- **[PO23_VEČ SEKTORSKI] Implicitna stopnja obdavčitve energije** (poglavje 1.3.2), ki vključuje naslednja instrumenta iz spremljanja izvajanja ukrepov (poglavje 1.4):
 - okoljska dajatev za onesnaževanje zraka z emisijo ogljikovega dioksida;

- spodbujanje energetske učinkovitosti in izkoriščanja obnovljivih virov energije v okviru drugih davkov¹³ na energente.
- **[PO24_VSI SEKTORJI] Spodbude, ki so v nasprotju s cilji zmanjševanja emisij TGP** (poglavje 1.3.3), ki vključuje naslednji instrument iz spremljanja izvajanja ukrepov (poglavje 1.4):
 - postopno zmanjševanje spodbud fosilnim gorivom.
- **[PO25_VEČ SEKTORSKI] Zelena delovna mesta** (poglavje 1.3.4), ki se ne nanaša neposredno na instrumente iz spremljanja izvajanja ukrepov;
- **[PO26_VSI SEKTORJI] Spodbujanje ekoinovacij za prehod v nizko ogljično družbo** (poglavje 1.3.5), ki vključuje naslednje instrumente iz spremljanja izvajanja ukrepov (poglavje 1.4):
 - spodbujanje raziskav in inovacij za prehod v NOD;
 - razširitev in nadgradnja sistema zelenega javnega naročanja (ZeJN), vključno z uvajanjem javnega naročanja inovacij.

¹³ OP TGP naslavlja spodbujanje energetske učinkovitosti in izkoriščanja obnovljivih virov energije v okviru drugih davkov in taks na energente (kar zajema davke in dajatve).

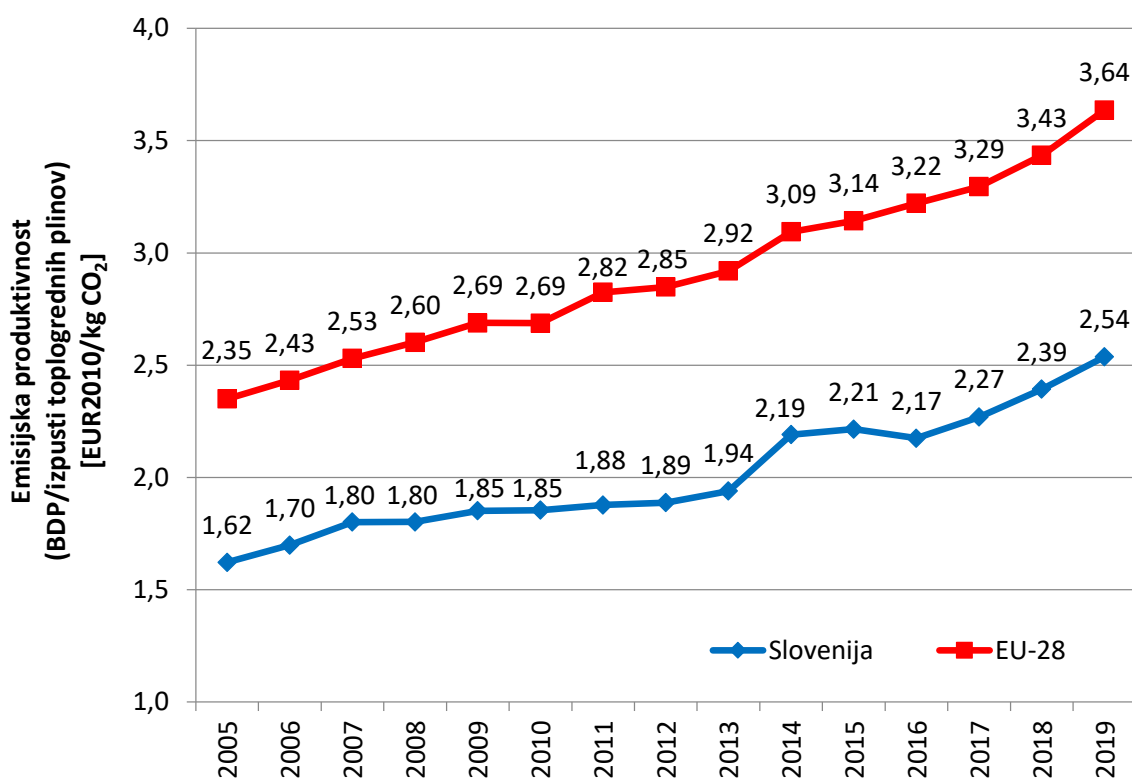
1.3.1 [PO22_VSI SEKTORJI] Emisijska produktivnost

KLJUČNO SPOROČILO

Emisijska produktivnost¹⁴ v Sloveniji se je leta 2019 izboljšala. V primerjavi z EU je napredek na področju emisijske produktivnosti v Sloveniji še vedno prepočasen. Kljub napredku v zadnjih dveh letih je potrebno še dodatno okrepiti povezavo med razvojem gospodarstva in ukrepi za zmanjšanje emisij TGP.

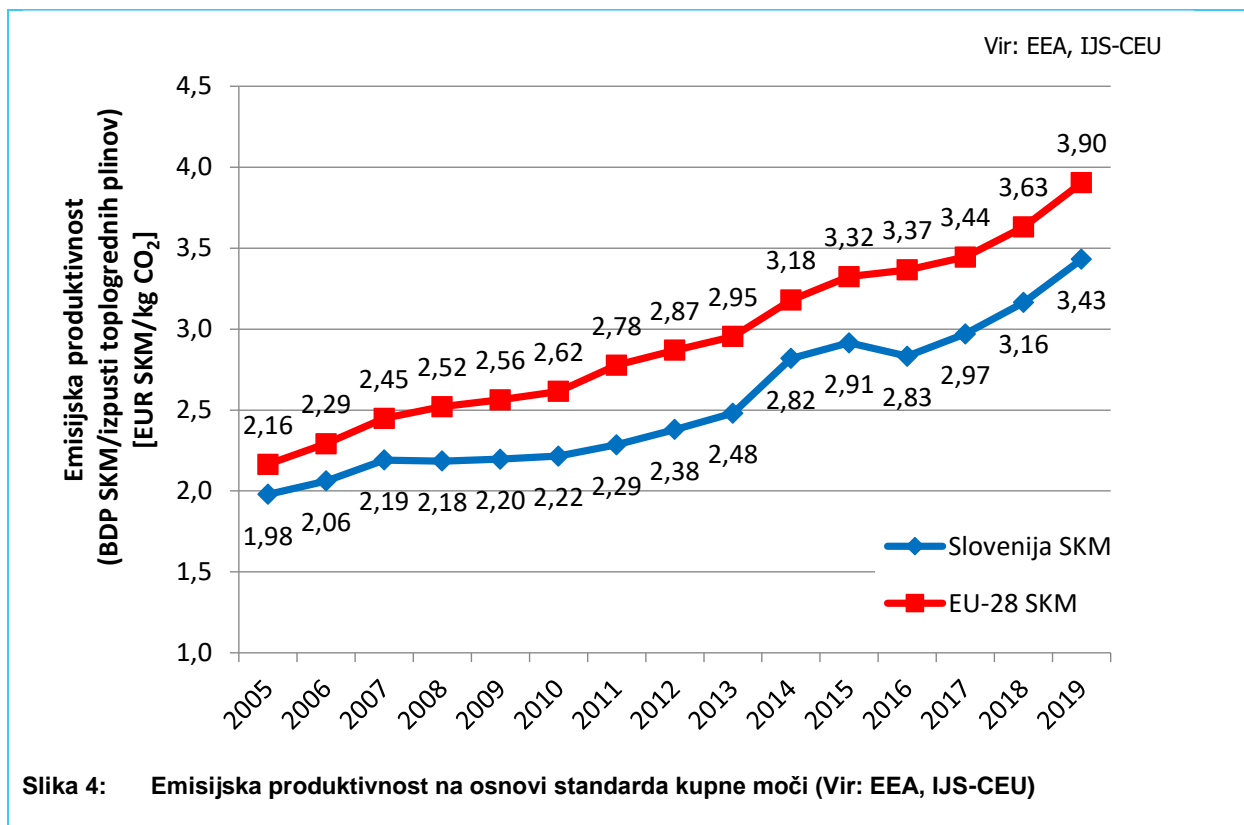
Vir: ARSO, SURS, IJS-CEU

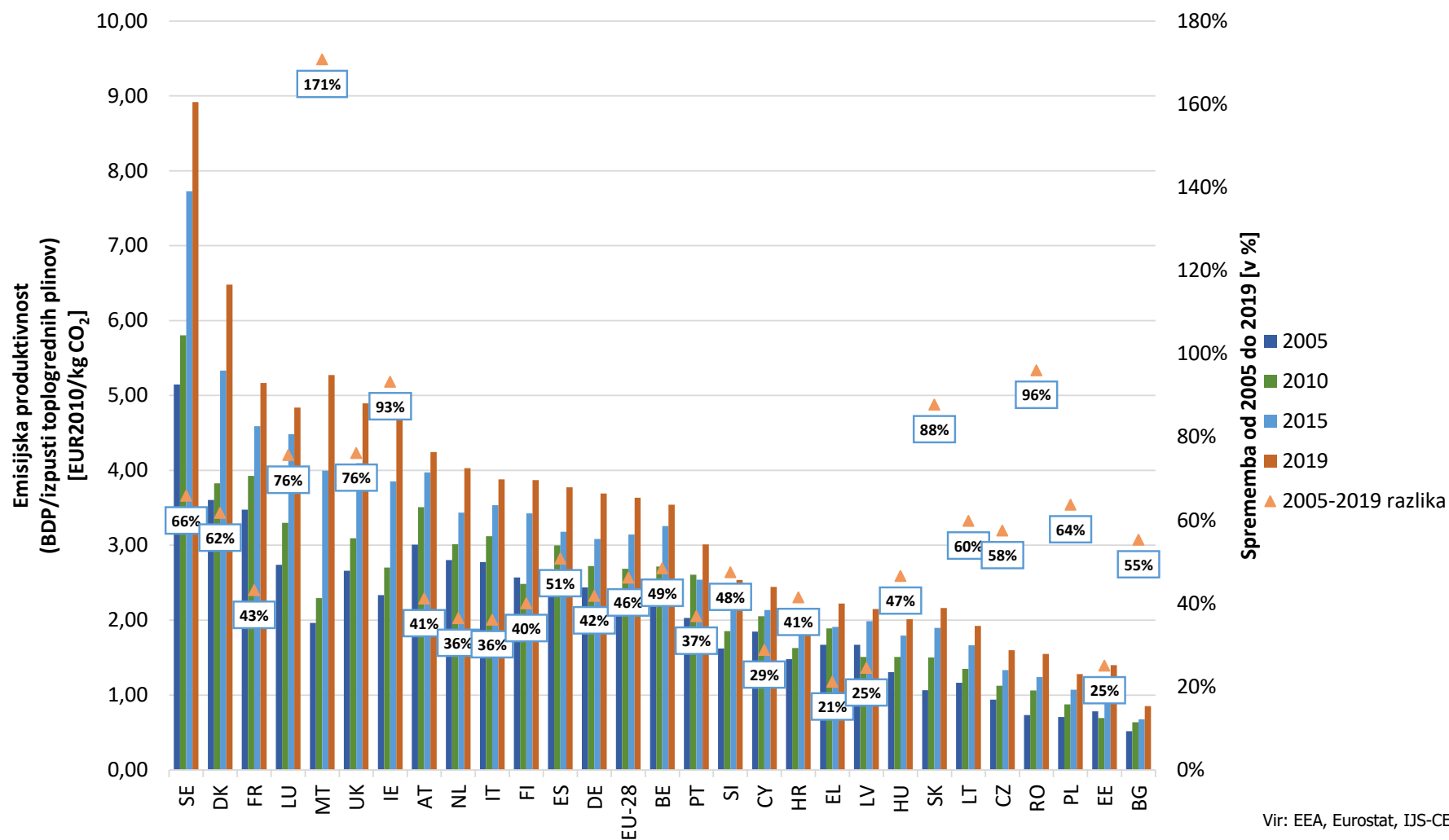
Slika 3: Emisijska produktivnost v Sloveniji in EU v obdobju 2005–2019 (Vir: ARSO, SURS, IJS-CEU)

V Strategiji razvoja Slovenije 2030 (SRS) je zastavljen cilj izboljšanja emisijske produktivnosti, in sicer je cilj za leto 2030 doseganje povprečja EU. SRS spremlja emisijsko produktivnost nekoliko drugače, saj v kazalcu upošteva BDP na podlagi standardov kupne moči. Slovenija je leta 2018 še vedno zaostajala za EU povprečjem, vendar se je razlika glede na to povprečje nekoliko zmanjšala. Leta 2019 se je emisijska produktivnost ponovno izboljšala. Cilj, zastavljen za kazalec v SRS, ni vrednostno opredeljen, zasleduje pa cilj doseganja povprečja EU.

¹⁴ Kazalec emisijske produktivnosti spremlja tudi SURS: https://pxweb.stat.si/SiStatDb/pxweb/sl/30 Okolje/30 Okolje_27 okolje_01_27752_kaz_zelene_rasti/2775201S.px/

Celoten kazalec je dostopen na spletni strani *Kazalcev okolja*, ki jo ureja ARSO (<http://kazalci.arso.gov.si/sl/content/emisijska-produktivnost-1>).

Vir: EEA, Eurostat, IJS-CEU

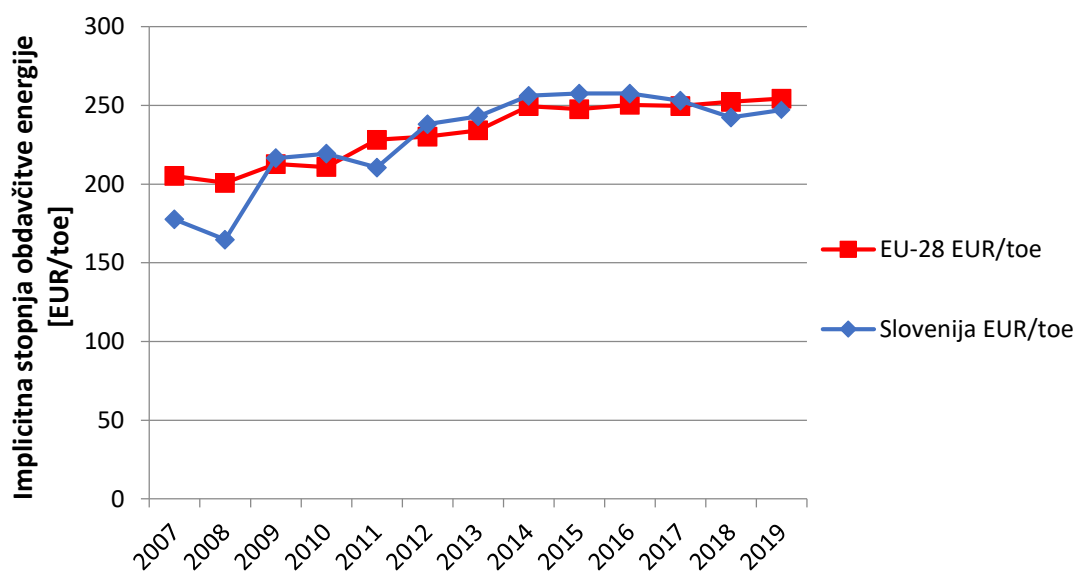
Slika 5: Spremembe emisijske produktivnosti v obdobju 2005 do 2019 po državah članicah (Vir: EEA, Eurostat, IJS-CEU)

1.3.2 [PO23_ VSI SEKTORJI] Implicitna stopnja obdavčitve energije

KLJUČNO SPOROČILO

Implicitna stopnja obdavčitve energije v zadnjem obdobju nekoliko niha in se ne spreminja veliko. Vrednost kazalca za Slovenijo je v letu 2019 nižja od povprečja EU-28 (za 3 %). Pred letom 2009, ko se je znatno povečala, je bila opazno nižja od povprečja EU. Razloge za razlike gre iskati predvsem v razlikah v strukturi rabe energije, kjer je izrazito večji delež tekočih goriv za pogon motornih vozil, in v višini obdavčitve posameznih energentov. Za ta kazalec ciljna vrednost ni zastavljena, spremljamo vrednost kazalca glede na raven v EU.

Vir: Eurostat, IJS-CEU

Slika 6: Implicitna stopnja obdavčitve energije v Sloveniji in v EU (Vir: Eurostat, IJS-CEU)

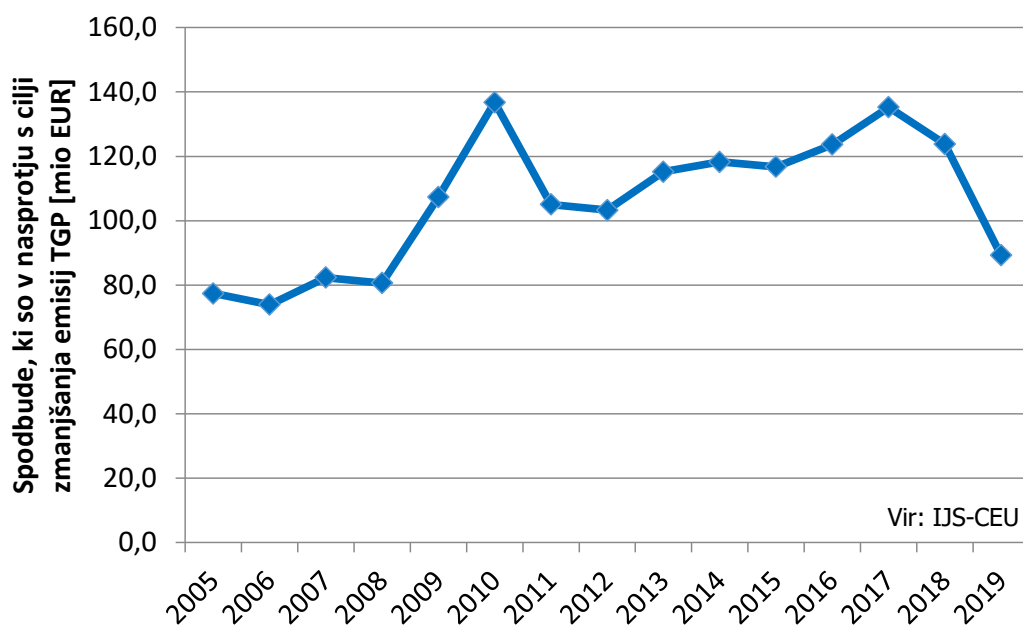
Celoten kazalec je dostopen na spletni strani *Kazalcev okolja*, ki jo ureja ARSO (<http://kazalci.arso.gov.si/sl/content/implicitna-stopnja-obdavcitve-energije-1?tid=98>).

1.3.3 [PO24_VSI SEKTORJI] Spodbude, ki so v nasprotju s cilji zmanjševanja emisij TGP

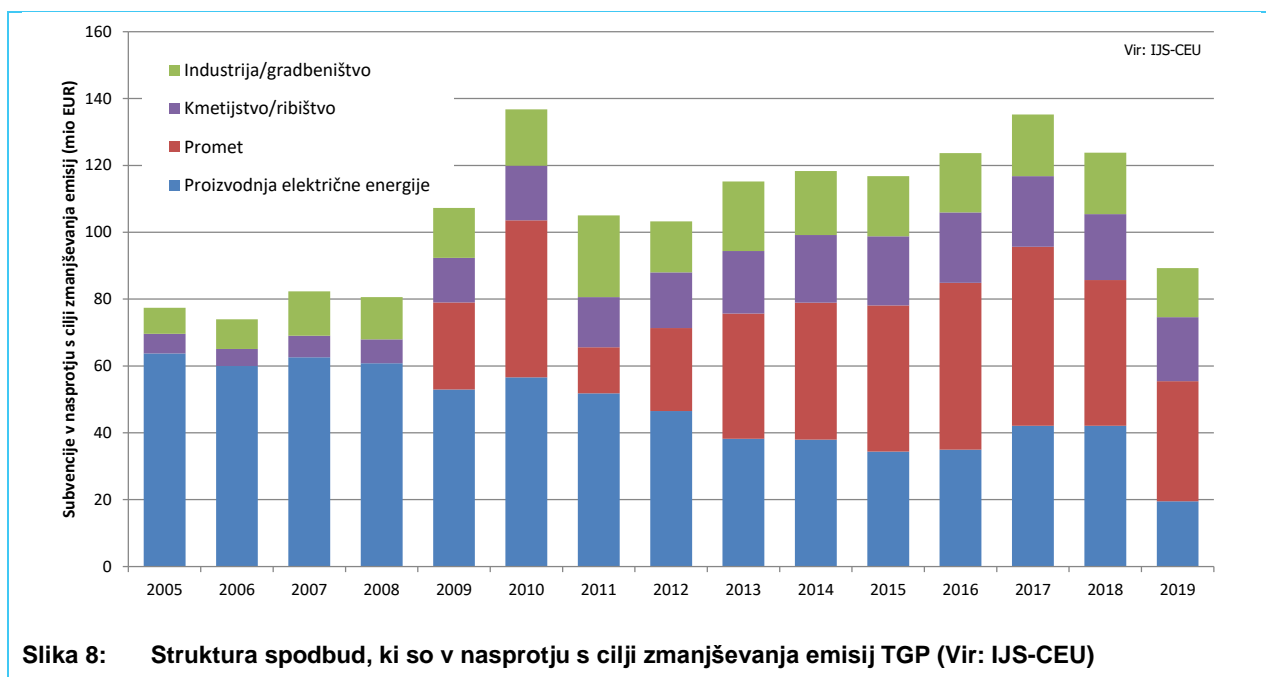
KLJUČNO SPOROČILO

Spodbude, ki so v nasprotju z doseganjem cilja zmanjševanja emisij TGP, so zadnja leta vztrajno rase, v letu 2018 in 2019 pa je prišlo do njihovega zmanjšanja. V 2019 so se v primerjavi z letom 2018 zmanjšale za 28 %. Ciljna vednost ni zastavljena, zasleduje se usmeritev »postopno znatno zmanjšanje okolju škodljivih spodbud«. Izstopajo vračila trošarin za dizelsko gorivo, ki so se glede na predhodno leto sicer zmanjšale, vendar še vedno predstavljajo 40 % v skupnem znesku vseh spodbud, ki so v nasprotju z doseganjem ciljev zmanjševanja emisij TGP. Spodbude usmerjajo potrošnike k večjim emisijam TGP, zato so za doseganje ciljnega zmanjšanja emisij TGP potrebni dodatni ukrepi, ki so praviloma tudi dražji.

Slika 7: Spodbude, ki so v nasprotju s cilji zmanjševanja emisij TGP (Vir: IJS-CEU)

Slika 8: Struktura spodbud, ki so v nasprotju s cilji zmanjševanja emisij TGP (Vir: IJS-CEU)

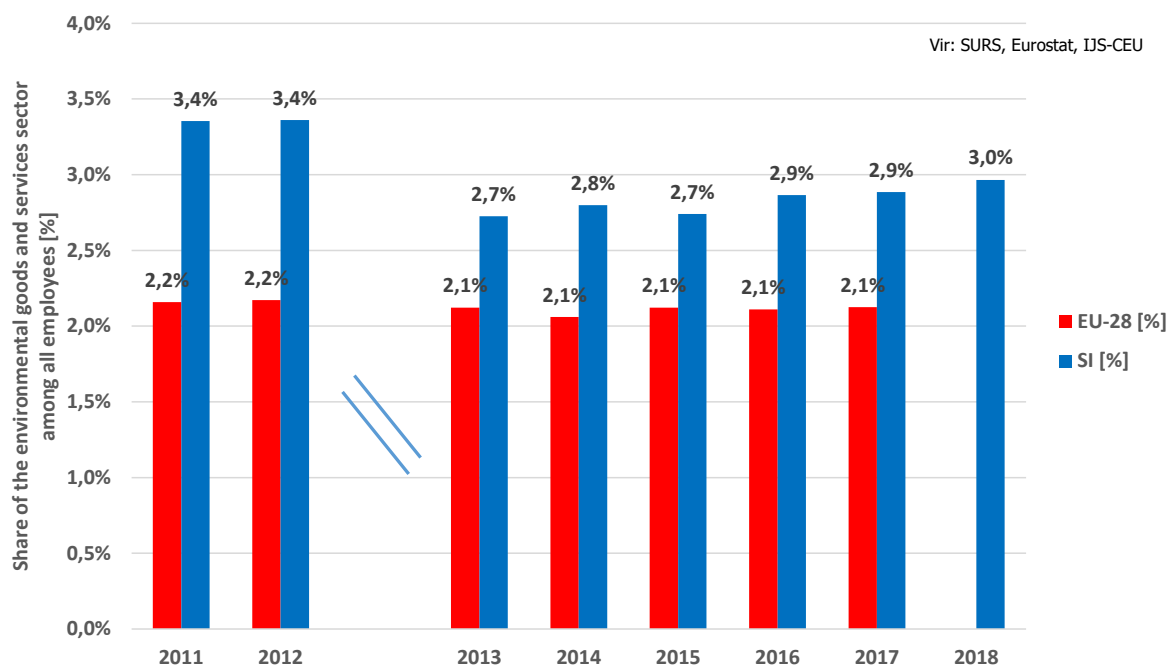
Celoten kazalec je dostopen na spletni strani *Kazalcev okolja*, ki jo ureja ARSO (<http://kazalci.arso.gov.si/sl/content/spodbude-ki-so-v-nasprotju-s-cilji-zmanjsevanja-izpustov-tgp-0?tid=98>).

1.3.4 [PO25_ VSI SEKTORJI] Zelena delovna mesta

KLJUČNO SPOROČILO

Leta 2018 se je število zaposlenih v sektorju okoljskega blaga in storitev povečalo za 5 %. Delež zaposlenih v tem sektorju glede na vse zaposlene v Sloveniji se v zadnjih letih ne spreminja veliko. Cilj Slovenije je povečanje števila zelenih delovnih mest. Ciljna vrednost za Slovenijo ni zastavljena, zato v okviru spremljanja izvajanja OP TGP primerjamo stanje v Sloveniji s stanjem v EU in spremljamo spremembe glede na preteklo leto.

Slika 9: Delež zaposlenih v sektorju okoljskega blaga in storitev med vsemi zaposlenimi v Sloveniji in EU-28. Podatki do leta 2012 in po letu 2013 niso primerljivi zaradi spremembe v metodologiji (Vir: SURS, Eurostat, IJS-CEU)

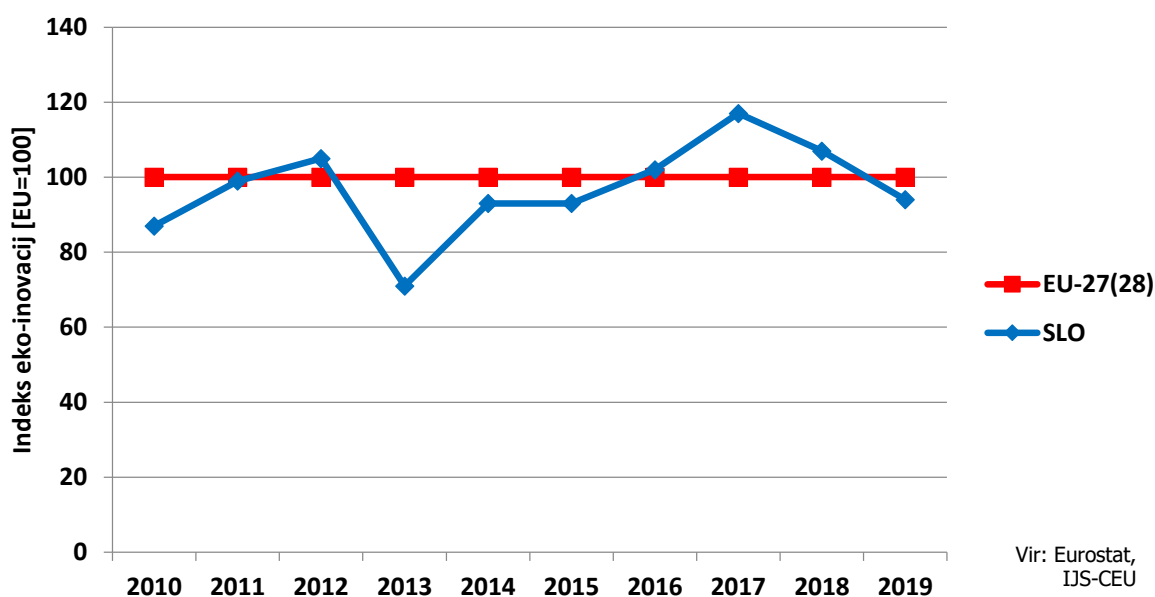
Celoten kazalec je dostopen na spletni strani *Kazalcev okolja*, ki jo ureja ARSO (<http://kazalci.arso.gov.si/sl/content/zelena-delovna-mesta-1?tid=98>).

1.3.5 [PO26_VSI SEKTORJI] Spodbujanje eko-inovacij za prehod v nizko ogljično družbo

KLJUČNO SPOROČILO

V letu 2019 kazalec kaže nekolikošen upad indeksa eko-inovacij. Slovenija je v eko-inovativni dejavnosti nekoliko pod povprečjem EU. Ciljna vrednost za Slovenijo ni zastavljena. Kazalec skozi celotno opazovano obdobje odraža nihanje indeksa eko-inovacij Slovenije v primerjavi z EU.

Slika 10: Indeks eko-inovacij Slovenije in EU (Vir: EUROSTAT, IJS-CEU)

Celoten kazalec je dostopen na spletni strani *Kazalcev okolja*, ki jo ureja ARSO (<http://kazalci.arso.gov.si/sl/content/spodbujanje-eko-inovacij-za-prehod-v-nizko-ogljicno-druzbo-1?tid=98>).

1.4 Spremljanje izvajanja ukrepov

V okviru spremljanja izvajanja ukrepov na področju zelene gospodarske rasti so zajeti instrumenti, predstavljeni v spodnji tabeli (Tabela 1).

Tabela 1: Pregled izvajanja instrumentov na področju zelene gospodarske rasti

Ime instrumenta	Strateške podlage	Vrsta instrumenta	Odgovornost	Priporočila	
NEPOVRATNE FINANČNE SPODBUDE ZA RAZISKAVE IN INOVACIJE TER TRŽNI PRODOR NIZKOOGLJIČNIH TEHNOLOGIJ IN IZDELKOV					
Spodbujanje raziskav in inovacij za prehod v NOD	OP TGP	✓	ekonomski (finančne spodbude), demonstracijski	MGRT, SVRK, MIZŠ	da
	AN URE				
	OP EKP	✓			
	AN OVE				
Spodbujanje podjetništva za prehod v NOD	OP TGP	✓	ekonomski (finančne spodbude)	SVRK, MGRT	da
	AN URE				
	OP EKP	✓			
	AN OVE				
Finančne spodbude za demonstracijske projekte	OP TGP	✓	ekonomski (finančne spodbude)	MGRT, MOP, MZI	da
	AN URE	✓			
	OP EKP	✓			
	AN OVE				
DAVKI IN TAKSE					
Okoljska dajatev za onesnaževanje zraka z emisijo ogljikovega dioksida	OP TGP		davčna politika	MOP, MF	da
	AN URE	✓			
	OP EKP				
	AN OVE				
Zelenitev nacionalnega proračuna (Izvedba procesov za oblikovanje in pospešitev izvajanja ukrepov na področjih: davkov in taks)	OP TGP	✓	davčna politika, ekonomski	MF, MOP, MKGP, MZI, MGRT	da
	AN URE				
	OP EKP				
	AN OVE				
Spodbujanje energetske učinkovitosti in izkoriščanja obnovljivih virov energije v okviru drugih davkov na energente	OP TGP	✓	davčna politika	MZI, MJU, MOP	da
	AN URE				
	OP EKP				
	AN OVE	✓			
Postopno zmanjševanje in ukinitvev spodbud fosilnim gorivom	OP TGP	✓	ekonomski	MF, MKGP, MZI, MOP, MGRT	da
	AN URE				
	OP EKP				
	AN OVE				
ZELENO JAVNO NAROČANJE IN JAVNO NAROČANJE INOVACIJ					
Razširitev in nadgradnja sistema zelenega javnega naročanja (ZeJN), vključno z uvajanjem javnega naročanja inovacij	OP TGP	✓	predpisi	MJU, MF	/
	AN URE	✓			
	OP EKP	✓			
	AN OVE	✓			

Ime instrumenta	Strateške podlage	Vrsta instrumenta	Odgovornost	Priporočila
OZNAČEVANJE IN MINIMALNI STANDARDI ZA IZDELKE IN NAPRAVE				
Energijsko in okoljsko označevanje in minimalni standardi za izdelke in naprave	OP TGP	✓	predpisi	MzI DE, Tržni inšpektorat RS, Inšpektorat RS za infrastrukturo
	AN URE	✓		
	OP EKP			
	AN OVE			
				da

NEPN za to področje ne predvideva novih – dodatnih ukrepov, ohranja obstoječe ukrepe, ki pa so osveženi in nadgrajeni.

1.4.1 Nepovratne finančne spodbude za raziskave in inovacije ter tržni prodor nizkoogljičnih tehnologij in izdelkov

SPODBUJANJE RAZISKAV IN INOVACIJ ZA PREHOD V NOD	
SPLOŠEN OPIS	
OZNAKA INSTRUMENTA	OP TGP: NR-1, NR-2 OP EKP: prednostna os 1, prednostna naložba 1.2, specifični cilj 1.2.1 Povečan delež inovacijsko aktivnih podjetij
UČINEK V SEKTORJU	večsektorski (podjetja, pravne osebe)
VPLIV NA SEKTOR ETS ALI NEETS	neETS ☒ ETS ☒
TGP NA KATERE VPLIVA INSTRUMENT	ogljikov dioksid (CO ₂)
VRSTA INSTRUMENTA	ekonomski (finančne spodbude), demonstracijski
ODGOVORNOST ZA IZVAJANJE	MGRT, SVRK, MIZŠ
NA KATERE CILJE VPLIVA INSTRUMENT	zmanjšanje rabe energije ☒ zmanjšanje emisij TGP ☒ povečanje rabe OVE ☒ drugo: <u>povečanje snovne učinkovitosti in drugi elementi krožnega gospodarstva</u> ☒
KRATEK OPIS	<p>Finančne spodbude za raziskave in inovacije, ki se uporabljajo za doseganje ciljev v zvezi s podnebnimi spremembami, so načrtovane v okviru OP EKP, prednostne osi: 1 Mednarodna konkurenčnost raziskav, inovacij in tehnološkega razvoja v skladu s pametno specializacijo za večjo konkurenčnosti in ozelenitev gospodarstva s prednostno naložbo 1.2 Spodbujanje naložb podjetij v raziskave in inovacije ter vzpostavljanje povezav in sinergij med podjetji, centri za raziskave in razvoj ter visokošolskim izobraževalnim sektorjem) s specifičnim ciljem 1.2.1 Povečan delež inovacijsko aktivnih podjetij.</p> <p>Ukrepi, usmerjeni v zmanjševanje emisij TGP, se izvajajo v okviru prednostne naložbe:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 065 Raziskave in inovacijska infrastruktura, procesi, prenos tehnologije ter sodelovanje v podjetjih s poudarkom na nizkoogljičnem gospodarstvu, kjer je koeficient za izračun prispevka k podnebnim ciljem 100 %. <p>V okviru področja sta bila pripravljena v letih 2017 in 2018 dva sklopa razpisov, in sicer za pilotno/demonstracijske projekte ter za raziskovalno razvojne projekte. V letu 2019 in 2020 novih razpisov ni bilo, saj so bila sredstva, ki so bila namenjena za to, zagotovljena v sklopu sredstev Evropske kohezijske politike oziroma finančnega okvira 2014-2020 in so bila z omenjenima razpisoma sredstva porabljena.</p> <p>V okviru spodbud za raziskovalno razvojne projekte je bil leta 2017 objavljen javni razpis »Spodbude za raziskovalno razvojne projekte 2« s tremi roki odpiranja, v posameznih letih 2017, 2018 in 2019. V slednjem je bil novembra leta 2019 postavljen tretji rok</p>

	<p>za odpiranje, vendar so bile odločitve o financiranju zaradi velikega števila vlog znane šele v letu 2020.</p> <p>Namen razpisa »Spodbude za raziskovalno razvojne projekte 2« je spodbujanje raziskovalno razvojnih in inovacijskih dejavnosti v podjetjih ali konzorcijskih podjetjih v okviru inovativnih raziskovalno razvojnih projektov za razvoj novih ali izboljšanih izdelkov, procesov ali storitev na prednostnih področjih S4. Projekti se spodbujajo z namenom pospeševanja inovacij, skrajšanja časa od ideje do trga, pridobitve referenc ter krepitev konkurenčnega položaja podjetij in njihovega pozicioniranja v obstoječih in novih verigah vrednosti ter povečanja naložb zasebnega sektorja v raziskave in inovacije.</p> <p>Poleg spodbujanja domačih RRI projektov se v okviru programa EUREKA/EUROSTARS spodbuja tudi izvajanje mednarodnih RRI projektov.</p>
--	--

PRAVNE IN STRATEŠKE PODLAGE

EU ZAKONODAJA

/

NACIONALNE PRAVNE PODLAGE

/

NACIONALNE STRATEŠKE PODLAGE

Operativni program ukrepov zmanjšanja emisij toplogrednih plinov do leta 2020 (OP TGP)

Operativni program za izvajanje evropske kohezijske politike v obdobju 2014–2020 (OP EKP)

Celoviti nacionalni energetske in podnebni načrt Republike Slovenije (NEPN), za obdobje 2021–2030

IZVAJANJE INSTRUMENTA V LETU 2020

POTEK IZVAJANJA

V letu 2020 ni bilo objavljenih novih pozivov/razpisov za spodbujanje izvajanja pilotnih projektov, saj so bila sredstva, ki so bila namenjena za to, zagotovljena v sklopu sredstev Evropske kohezijske politike oziroma finančnega okvira 2014-2020 in so bili predvideni razpisi izvedeni v preteklih letih, novi razpisi pa še niso v pripravi.

V okviru **spodbud za raziskovalno razvojne projekte** je bil v letu 2017 objavljen javni razpis »Spodbude za raziskovalno razvojne projekte 2« z zadnjim odpiranjem v letu 2019 in izbiro v letu 2020. V razpisni dokumentaciji je bil kriterij »prispevek k prehodu v krožno in nizkoogljično gospodarstvo« projekta vrednoten s 8,75 %, projekti pa tudi niso izkazovali nikakršnih konkretnih prispevkov znižanja emisij TGP oziroma drugih kazalnikov trajnosti in energetske učinkovitosti. Za projekte iz tretjega odpiranja je na voljo 20,6 mio EUR sredstev.

Poleg spodbujanja domačih RRI projektov se v okviru programa EU iniciative EUREKA spodbuja tudi izvajanje mednarodnih RRI projektov. V letu 2020 je bil tako objavljen objavilo razpis za podporo malim in srednje velikim podjetjem, ki izvajajo raziskave in razvoj – program Eurostars, v okviru iniciative EUREKA, ki s sofinanciranjem podpira majhna in srednja podjetja ter njihove partnerje, ki se intenzivno ukvarjajo z raziskavami in razvojem, pri izvajanju njihovih skupnih inovativnih projektov, ki imajo predviden kratek čas vstopa na trg. Slovenija ima zelo nizek izplen pri mednarodnih projektih iz iniciative Eureka.

Za nacionalno sofinanciranje projektov Eurostars, ki bodo potrjeni v okviru dveh mednarodnih rokov v letu 2020, je predvidenih 503.582,75 evrov ter v letu 2021 1.018.972,00 evrov.

Prav tako se krepitev raziskav, tehnološkega razvoja in inovacij spodbuja skozi bilateralne razpise, npr. INTERREG, kjer je eno od prednostnih področij tudi Varstvo okolja in spodbujanje učinkovite rabe virov.

Leto 2020 je bilo zaznamovano s spodbudami podjetjem, ki so se v veliki meri nanašala na okrevanje zaradi epidemije COVID, pri čemer področje prehoda v NOD ni bilo posebej izpostavljeno.

DOSEŽENI UČINKI

Ukrep podpore raziskovalno-razvojnim in inovacijskim dejavnostim za izvedbo pilotnih/demonstracijskih projektov uporablja sredstva s kodo ukrepa 065 (koeficient 100 % za izračun prispevka k podnebnim ciljem) in bi moral biti glede na svoj osnovni namen bolj neposredno usmerjen k financiranju projektov, ki bodo prispevali k doseganju podnebnih ciljev. Iz nabora izbranih projektov 3. odpiranja v okviru razpisa »Spodbude za raziskovalno razvojne projekte« je po lastni oceni manj kot 10% projektov usmerjenih v NOD, kjer bi lahko pričakovali učinek na zmanjšanje emisij TGP in s tem prispevek k doseganju podnebnih ciljev. V razpisih merila za doseganje učinkov na področju podnebnih ciljev niso bila kvantitativna, zato je njihov prispevek nemogoče oceniti.

Prav tako so vsi projekti, ki so bili izbrani na razpisu, praviloma večletni, kar pomeni, da se bodo zaključili v kasnejših letih, vrednotenje projektov pa bo izvedeno šele po tem.

PREDVIDENO IZVAJANJE INSTRUMENTA V OBDOBJU 2021–2022

PREDVIDENO IZVAJANJE

Glede na že izvedene razpise in porabo predvidenih sredstev ni načrtovano, da bi bili v prihodnjem obdobju pripravljene razpisi za demonstracijske pilotne projekte na področju prehoda v NOD. Sedaj odobreni projekti se bodo izvajali do leta 2021, 2022 oziroma 2023, zato bo mogoče vrednotiti izvedene ukrepe glede na rezultate projektov šele po koncu izvajanja operacij (projektov).

Zaradi epidemije COVID v letu 2020 in 2021 je bil velik del razpisov povezan z okrevanjem in odpornosti gospodarstva, kjer prehod v NOD ni bil posebej izpostavljen. V aprilu leta 2021 je bil s strani Vlade RS pripravljen dokument »Načrt za okrevanje in odpornost«, ki vsebuje nastavke za nadaljnje aktivnosti na področju prehoda v NOD, vendar podrobnejših podatkov o razpisih za prihodnja leta še niso znani. Prav tako ni znan status programa aktivnosti za naslednje finančno obdobje (t.i. kohezijska sredstva).

V programskih dokumentih (Načrt za okrevanje in odpornost) so navedene usmeritve, ki zahteva doseganje večjih sinergijskih učinkov, saj sredstev, ki so v Sloveniji na voljo za podporo gospodarstvu pa tudi na drugih področjih (izobraževanje, usposabljanje, raziskave in razvoj itd.) še ne usmerjamo ciljno na ta način. Med razlogi za to je tudi pomanjkanje ustreznega znanja za pripravo in vključevanje primernih kriterijev in/ali meril v razpise. Ustreznih spodbud za ukrepe, ki zmanjšujejo emisije TGP s prehodom na proizvodnjo z uvajanjem novih izdelkov in storitev v Sloveniji ne razvijamo dovolj hitro, prav tako je več pozornosti treba nameniti spodbujanju inovacij in demonstracijskih projektov na relevantnih področjih.

PREDVIDENI UČINKI

Enako, kot to že velja za financirane projekte, do sedaj izvedeni razpisi ne predvidevajo kvantitativnih meril za doseganje učinkov v zvezi s podnebnimi cilji, hkrati pa je le manjši del projektov sploh usmerjen k temu. Med merili je pri razpisih doseganje okoljske trajnosti ovrednoteno s sorazmerno nizko utežjo, pri čemer pa naj bi projekti odgovarjali na izzive prehoda v krožno gospodarstvo.

OP EKP v svoji zasnovi ni predvidel kazalnikov, ki bi nakazovali na posredno ali neposredno znižanje emisij TGP ter povečanje energetske in snovne učinkovitosti, zato razpisi niso bili pripravljene na način, ki bi omogočal spremljanje učinkov projektov. Po drugi strani pa je potrebno omeniti, da je pri raziskovalno razvojnih projektih težko pričakovati neposredni prispevek k podnebnim ciljem, kar pripravo ustreznih kazalnikov dodatno otežuje.

PRIPOROČILA ZA ODLOČANJE

Glede na dejstvo, da naj bi se sredstva iz kode ukrepa 065 (Raziskave in inovacijska infrastruktura, procesi, prenos tehnologije ter sodelovanje v podjetjih s poudarkom na nizkoogljičnem gospodarstvu in odpornosti na podnebne spremembe) usmerjala v projekte v zvezi s podnebnimi cilji, se ugotavlja, da v načrtovanje ukrepov to pravilo ni bilo vključeno. Ker gre pri kohezijskih sredstvih za usmeritev, ki je bila neposredno postavljena kot zahteva (20 % sredstev je potrebno usmeriti v projekte povezane s podnebnimi cilji), bi bilo potrebno tovrstna sredstva namensko usmerjati prav tja. Iz tega sledijo naslednja priporočila:

1. Nadaljevati je potrebno s pripravo pilotno-demonstracijskih projektov, kot je predvideno v vseh programskih dokumentih, vendar je potrebno projekte izrazito usmeriti v tehnologije, ki bodo prispevale k prehodu v NOD in s tem podprli zaveze, ki jih je Slovenija sprejela na področju zniževanja emisij TGP, deleža OVE in povečanja energetske učinkovitosti.
2. Področje prehoda v podnebno nevtralno družbo mora postati eno od prioritarnih področij pri financiranju raziskovalno-razvojnih programov in projektov, ki jih pripravljata MIZŠ in ARRS. Kriteriji izbire morajo upoštevati večjo težo teh področij pri ocenjevanju, za kar je potrebno pripraviti natančnejša pojasnila ocenjevalcem.
3. V zvezi s spremljanjem projektov bi bilo potrebno postaviti konkretne cilje v zvezi s prehodom v nizkoogljično gospodarstvo, za kar je potrebno izboljšati stanje ustreznega znanja za pripravo in vključevanje primernih kriterijev in/ali meril v razpise. Cilji lahko vključujejo npr. delež sredstev, usmerjenih v zelene tehnologije, razvoj materialov, ki bodo nadomeščala ogljično bolj potratne (npr. les namesto drugih materialov, novi materiali z manj vključenega ogljika pri proizvodnji), razvoj proizvodnje novih OVE – sintezna goriva in s tem povezana konkretna znižanja emisij na enoto goriva in podobno.

VIRI PODATKOV

- Spletne strani: Ministrstvo za gospodarstvo, razvoj in tehnologijo, SPIRIT Slovenija, Podjetniški sklad, SID banka
- OP EKP
- Izvedbeni načrt OP EKP, št. 303-26/2016/174, 22. 11. 2018
- PROGRAM IZVAJANJA FINANČNIH SPODBUD Ministrstva za gospodarski razvoj in tehnologijo 2015-2020, Številka: 3030-14/2015/8
- Celoviti nacionalni energetske in podnebni načrt Republike Slovenije (NEPN), Vlada RS, februar 2020 (https://www.energetika-portal.si/fileadmin/dokumenti/publikacije/nepn/dokumenti/nepn_5.0_final_feb-2020.pdf)

DATUM PRIPRAVE

27. avgust.2021

SPODBUJANJE PODJETNIŠTVA ZA PREHOD V NOD

SPLOŠEN OPIS

OZNAKA INSTRUMENTA	OP TGP: NR-3 OP EKP: prednostna os 3, prednostna naložba 3.1, specifični cilj 3.1.2 Povečanje dodane vrednosti MSP	
UČINEK V SEKTORJU	večsektorski	
VPLIV NA SEKTOR ETS ALI NEETS	neETS ☒	ETS ☒
TGP NA KATERE VPLIVA INSTRUMENT	ogljikov dioksid (CO ₂)	
VRSTA INSTRUMENTA	finančni (ekonomske spodbude)	
ODGOVORNOST ZA IZVAJANJE	SVRK, MGRT, SPIRIT, Slovenski podjetniški sklad, SID banka	
NA KATERE CILJE VPLIVA INSTRUMENT	zmanjšanje rabe energije ☒ zmanjšanje emisij TGP ☒ povečanje rabe OVE ☒ drugo: <u>povečanje snovne učinkovitosti in drugi elementi krožnega gospodarstva</u> ☒	
KRATEK OPIS	Finančne spodbude za razvoj podjetništva, ki se uporabljajo za cilje v zvezi s podnebnimi spremembami, so načrtovane v okviru OP EKP, prednostne osi 3. Dinamično in konkurenčno podjetništvo za zeleno gospodarsko rast, prednostne naložbe 3.1. Spodbujanje podjetništva, zlasti z omogočanjem lažje gospodarske izrabe novih idej in spodbujanjem ustanavljanja novih podjetij, vključno s podjetniškimi inkubatorji, specifični cilj 3.1.2 Povečanje dodane vrednosti malih in srednje velikih podjetij (MSP). Predvidena sredstva za celotno obdobje znašajo po osnovnem dokumentu OP EKP 86,4 milijonov evrov. Ukrepi, usmerjeni v zmanjševanje emisij TGP, se izvajajo zlasti v okviru prednostnih naložb: <ul style="list-style-type: none"> • 068 Energetska učinkovitost in predstavitveni projekti v MSP ter podporni ukrepi; 100% prispevek k doseganju podnebnih ciljev • 069 Podpora okolju prijaznim proizvodnim procesom in učinkoviti rabi virov v MSP; 40% prispevek k doseganju podnebnih ciljev • 071 Razvoj in spodbujanje podjetij, specializiranih za storitve, ki prispevajo k nizkoogljičnemu gospodarstvu in odpornosti proti podnebnim spremembam; 100% prispevek k doseganju podnebnih ciljev. Ciljne skupine so MSP v vseh fazah razvoja in potencialni podjetniki. Ukrepi so praviloma dovoljena državna pomoč, v izjemnih primerih so kategorizirani kot de minimis sredstva. Za leto 2020 se glede na izvajanje aktivnosti ugotavlja, da MGRT in drugi akterji v okviru svojih razpisov na področju spodbud za MSP za namene izboljšanja energetske in snovne učinkovitosti podjetij sredstev ne namenja širše, temveč le v dve usmerjeni področji: <ul style="list-style-type: none"> • spodbude za podjetja v panogi lesarstva, 	

	<ul style="list-style-type: none"> • podpora mikro, malim in srednje velikim podjetjem s področja turizma za povečanje snovne in energetske učinkovitosti, • spodbujanje ustanovitve učnih laboratorijev. <p>Leta 2020 so bile spodbude tako namenjene izključno lesarski industriji in energetski prenovi turističnih destinacij, pri čemer so bili drugi sektorji s stališča spodbujanja prehoda v nizkoogljično družbo prezrti.</p> <p>Ugotavljamo, da se instrument »Spodbujanje podjetništva za prehod v NOD« ni izvajal skladno z načrtovanimi aktivnostmi v OP EKP in je podjetjem ustrezne spodbude za prehod v NOD zagotavljal le v zelo v omejenem obsegu, čeprav je bil predviden kot eden ključnih mehanizmov spodbujanja prehoda.</p> <p>SPIRIT Slovenija in Podjetniški sklad sta v Sloveniji izvajala podporne aktivnosti za podjetja pri njihovem prehodu v sodobno organizacijsko in poslovno strukturo. Podjetja bodo lahko povečevala svojo konkurenčnost z različnimi spodbudami za uporabo orodij, certifikatov, razvoj podpornega okolja in podobno.</p> <p>Na trgu se je leta 2019 pojavil nov instrument financiranja projektov, in sicer t. i. zelena obveznica, ki jo je izdala SID banka z namenom financiranja, med drugim, tudi projektov energetske učinkovitosti v podjetjih, izdelkov, proizvodnih tehnologij in postopkov, ki ustrezajo ekološko učinkovitemu in/ali krožnemu gospodarstvu, in drugih trajnostno naravnanih aktivnosti. V letu 2020 je bilo financiranih naslednjih nadaljnjih 5 projektov, njihov prispevek k trajnostnim vidikom pa bo šele ocenjen.</p>
--	---

PRAVNE IN STRATEŠKE PODLAGE

EU ZAKONODAJA

/

NACIONALNE PRAVNE PODLAGE

/

NACIONALNE STRATEŠKE PODLAGE

Operativni program ukrepov zmanjšanja emisij toplogrednih plinov do leta 2020 (OP TGP)

Operativni program za izvajanje evropske kohezijske politike v obdobju 2014–2020 (OP EKP)

Celoviti nacionalni energetski in podnebni načrt Republike Slovenije (NEPN), za obdobje 2021–2030

IZVAJANJE INSTRUMENTA V LETU 2020

POTEK
IZVAJANJA

V letu 2020 se je instrument na področju neposrednih spodbud podjetjem za prehod v NOD, kot je bilo predvideno v OP EKP, omejil le na dva razpisa na področju lesarstva in enega na področju turizma.

Razpis »Spodbude za MSP za razvoj in uvajanje novih produktov v lesarstvu 4.0«, ki je bil objavljen 4.12.2020, uvajanje novih ali izboljšanih izdelkov na področju predelave in obdelave lesa in lesnih tvoriv (delež lesa več kot 50 %) ter odpravljanje dolgoročnih posledic pandemije covid-19 na podjetja v lesnopredelovalni panogi s krepitvijo investicij v posodobitev tehnološke opreme podjetij, ki bodo omogočale podjetjem prestrukturiranje in modernizacijo proizvodnje in s tem kratkoročno ohranitev tržnega položaja ter dolgoročno krepitev položaja na obstoječih in prodor na nove trge ter tržne niše. Javni razpis je med drugim namenjen tudi spodbujanju učinkovite rabe energije in izrabe obnovljivih virov energije ter izvedbi ukrepov za izboljšanje učinkovite rabe virov, ki bodo prispevali k prehodu Slovenije v krožno gospodarstvo. Namen razpisa je izvajanje operacij v mikro, malih in srednje velika podjetjih na področju rabe lesa, ki vključujejo učinkovito ravnanje z viri (material, voda, poraba energije, spodbujanje

uporabe lesnih ostankov itd.), zato so do sredstev upravičene le organizacije iz lesnih panog C16 Obdelava in predelava lesa, proizvodnja izdelkov iz lesa, plute, slame in protja, razen pohištva, in C31 Proizvodnja pohištva. Razpis je še v teku.

Predmet javnega razpisa »Podpora mikro, malim in srednje velikim podjetjem (MSP) s področja turizma za povečanje snovne in energetske učinkovitosti«, ki je bil objavljen decembra 2019, je sofinanciranje projektov za uvajanje ukrepov snovne in energetske učinkovitosti oziroma rabe obnovljivih virov energije v MSP s področja turizma. Izbranih je bilo skupaj 180 projektov, od tega 148 v vzhodni regiji in 32 v zahodni regiji. v skupni višini nekaj čer 24.000.000 EUR. Sredstva so bila porabljena v dveh odpiranjih, kar (glede na predvidena tri odpiranja) kaže na velik interes za tovrstna sredstva.

Slovenski podjetniški sklad v podporo podjetjem pri uvajanju primerne podpore okvirja poslovanju ponuja financiranje vavčerjev za pridobitev certifikatov kakovosti. Spodbude zajemajo sofinanciranje upravičenih stroškov pridobivanja oz. vzdrževanja certifikatov za sisteme vodenja in proizvodov, ki so pridobljeni na podlagi mednarodnih/evropskih/enakovrednih slovenskih standardov. Za področje URE, zmanjševanja emisij in krožnega gospodarstva se tako lahko pridobi spodbude za ISO 50001, EMAS, ECOLABEL... Kot v primeru nekaterih drugih razpisov, so od septembra 2019 dalje do sredstev javnega poziva upravičeni le MSP, ki imajo sedež na programskem območju kohezijska regija Vzhodna Slovenija.

Razpis, ki ga izvaja SPIRIT Slovenija, »Spodbujanje trajnostne poslovne strateške transformacije in razvoj novih poslovnih modelov v slovenskih podjetjih za lažje vključevanje v globalne verige vrednosti«, je namenjen prehodu podjetij v trajnostno naravnana podjetja, npr. skozi spremljanje in poročanje o ogljičnem odtisu podjetja. Spodbude do 100.000 evrov so namenjene vključitvi MSP in velikih podjetij v proces trajnostne poslovne strateške transformacije, v katerem bodo pripravila trajnostne poslovne strategije in nove poslovne modele ter predloge izvedbenih projektov za uresničevanje trajnostnih poslovnih strategij. Redna odpiranja so bila predvidena v letu 2020 in 2021.

DOSEŽENI
UČINKI

Ker so neposredne zahteve po izboljšanju energetske učinkovitosti, povečanju deleža OVE in prispevku k podnebnim ciljem vključene le pri spodbujanju energetskih prenov turističnih zmogljivosti, so ti učinki tudi merljivi samo za to področje, vendar zaradi izvajanja projektov in poročanja s kazalci v obdobju po koncu investicije, podatki še niso na voljo.

Ostali projekti niso pripravljani tako, da bi omogočali spremljanje neposredno doseženih učinkov za doseganje podnebnih ciljev. Med merila za izbiro je bil sicer uvrščen kriterij navedbe prijavitelja glede vpliva na okolje, zmanjšanja rabe energije in podobno, vendar brez kazalnikov za poročanje o tem.

Spodbude na področju lesarstva zmanjšujejo emisije TGP posredno, in sicer zaradi manjšega ogljičnega odtisa izdelkov, vendar ni ustreznih meril in podatkov za takšno spremljanje.

Kot primer dobre prakse tako izpostavljam merila za dodeljevanje sredstev v primeru razpisa za turistične zmogljivosti, kjer morajo podjetja že pri prijavi določiti rezultate za naslednje kazalnike:

- število objektov, ki so pridobili mednarodno uveljavljeni okoljski certifikat ali znak kakovosti za turistične kapacitete,
- manjša raba energije za objekt,
- učinkovitejša raba vode v objektu,
- učinkovitejše ravnanje z odpadki v objektu.

PREDVIDENO IZVAJANJE INSTRUMENTA V OBDOBJU 2021–2022

PREDVIDENO IZVAJANJE	<p>V letu 2021 se bo obseg financiranja zmanjševal, saj gre za zadnje razpise v okviru obdobja kohezijske politike 2014–2020.</p> <p>V 2021 je objavljen razpis za sofinanciranje operacij izvedbe ukrepov (ali investicij) za povečanje snovne in energetske učinkovitosti ter rabe obnovljivih virov energije v planinskih kočah, zavetiščih, bivakih in planinskih učnih središčih. Okvirna skupna višina sredstev, ki je na razpolago za izvedbo predmetnega javnega razpisa, je 5.000.000 (z besedo: pet milijonov) eurov v letih 2021 in 2022 oziroma do porabe sredstev. Z ukrepi se podpira gradnja in opremo z glavnim namenom energetske sanacije objektov.</p> <p>Podporni mehanizmi za podjetja bodo na voljo tudi v naslednjih letih, tako vavčer Slovenskega podjetniškega sklada (odprt do marca 2023) kot tudi razpis SPIRIT Slovenija »Spodbujanje trajnostne poslovne strateške transformacije in razvoj novih poslovnih modelov v slovenskih podjetjih za lažje vključevanje v globalne verige vrednosti«, ki je namenjen vključitvi MSP in velikih podjetij v proces trajnostne poslovne strateške transformacije.</p> <p>Zelena obveznica SID banke je instrument, ki je namenjen triletnemu ciklu izdaje, zato se v naslednjih letih pričakuje financiranje novih projektov.</p> <p>V Celovitem nacionalnem energetske in podnebnem načrtu Republike Slovenije (NEPN) je načrtovano, da se bo izvajanje instrumenta v obdobju 2020–2030 nadaljevalo ter nadgradilo, in sicer s pripravo sheme spodbujanja inovacij in demonstracijskih projektov s področja URE, OVE, rešitev za prehod v podnebno nevtralnno in krožno gospodarstvo ter drugih ukrepov zmanjšanja emisij TGP v industriji; demonstracijskih projektov ter spodbud za prijavo slovenskih podjetij na razpise EU za razvojne in demonstracijske projekte.</p> <p>Ena glavnih značilnosti novega finančnega okvira, kohezijske politike, je osredotočenost na ključne naložbene prioritete, pri katerih lahko Slovenija doseže najboljše rezultate. V dokumentih naj bi se tako načrtovala podpora naslednjim petim prednostnim področjem, ki bodo gonilna sila naložb, med katerimi je na pomembnem mestu bolj zelena, nizkoogljiva Evropa (vključno z energetske prehodom, krožnim gospodarstvom, prilagajanjem podnebnim spremembam in obvladovanjem tveganj). Konkretni podatki o vsebini dokumenta niso znani.</p>
PREDVIDENI UČINKI	<p>Glede na to, da za večino projektov (razen za energetske preнове v turizmu) ni navedenih kazalcev za prispevek k doseganju podnebnih ciljev, bodo učinki težko določljivi. Kazalniki že v izhodiščnem programskem dokumentu OP EKP niso bili predvideni, zato jih vključujejo le nekatere vloge upravičencev, ki so v vlogah za svoje cilje navedli tudi merljive učinke. Spremljanje projektov se izvaja na ravni sprejetih in vnaprej določenih kazalnikov iz OP EKP, dodatni kazalniki niso bili predvideni.</p>

PRIPOROČILA ZA ODLOČANJE

Glede na dejstvo, da naj bi se sredstva iz kode ukrepa 068 (Energetska učinkovitost in predstavitveni projekti v MSP ter podporni ukrepi) usmerjala v projekte v zvezi s podnebnimi cilji, se ugotavlja, da v načrtovanje ukrepov to pravilo ni bilo primerno vključeno. Pri specifičnem cilju 3.1.2 Povečanje dodane vrednosti MSP so spodbude (v luči prispevka k doseganju podnebnih ciljev) namenjene izboljšanju energetske in snovne učinkovitosti podjetij. Izvajali naj bi se ukrepi za spodbujanje učinkovite rabe energije in izrabe obnovljivih virov energije, kot so npr. spodbujanje energetske učinkovitosti procesov v podjetjih, predstavitveni projekti ter podporni ukrepi, povezani z energetske učinkovitostjo, podpora rabi lokalnih virov obnovljive energije, kot so biomasa, sonce, geotermalna energija. Zasnova OP EKP je predvidela, da se spodbude namenijo široki populaciji MSP, vendar so bila izbrana tri področja brez jasne razlage za takšno odločitev, zato je opazno pomanjkanje spodbud za MSP z namenom energetske učinkovitosti kot enega od prispevkov k podnebnim ciljem.

1. Pri programiranju ukrepov naslednje finančne perspektive 2021–2027 je potrebno posebno pozornost usmeriti v pravilno razumevanje namena posameznih finančnih virov, npr. koda ukrepov 068 bi morala biti praviloma usmerjena v projekte spodbujanja MSP za energetske učinkovitost oziroma s poudarkom na nizkoogljičnem gospodarstvu. Sedaj pripravljene razpise so zastavljene preširoko, da bi lahko določili njihov prispevek k podnebnim ciljem.
2. Lesarstvo kot panoga je prepoznana kot tista, za katero je potrebno pripraviti več ciljno usmerjenih pobud, vendar bi bilo to smiselno izvajati v okviru drugih razvojnih in trajnostnih zavez in virov financiranja, ne da bi s tem zmanjševali sredstva namenjena drugim MSP. Uporaba lesa kot nadomestnega materiala uje potrebno povezati s konkretnim prispevkom k podnebnim ciljem.
3. V zvezi s spremljanjem projektov bi bilo potrebno postaviti konkretne cilje v zvezi s prehodom v nizkoogljično gospodarstvo, za kar je potrebno izboljšati stanje ustreznega znanja za pripravo in vključevanje primernih kriterijev in/ali meril v razpise. Cilji lahko vključujejo npr. delež sredstev, usmerjenih v zelene tehnologije, razvoj materialov, ki bodo nadomeščala ogljično bolj potratne (npr. les namesto drugih materialov, novi materiali z manj vključenega ogljika pri proizvodnji), razvoj proizvodnje novih OVE – sintezna goriva in s tem povezana konkretna znižanja emisij na enoto goriva in podobno. Zahteve v razpisih bi morale bolj natančno odražati zahteve po prispevku k podnebnim ciljem, tudi s konkretnimi merili in kazalniki.
4. V razpisih se dosledno ločuje med dvema regijama, vzhodno in zahodno. V prihodnjih programskih dokumentih in razpisih je potrebno upoštevati, da se področje URE, OVE in prehoda v NOD ne more omejevati le na vzhodno regijo, kamor so se v zadnjih letih usmerjala pretežna sredstva, oziroma mora odločitev o usmerjanju sredstev za prehod v NOD temeljiti na analizi potreb. Ta problem je potrebno nasloviti tako pri pripravi naslednje finančne perspektive 2021–2027 kot tudi na nacionalni ravni, saj gre za pomemben presedan, da podjetja na razpisih niso obravnavana enakopravno.
5. Kot je ugotovljeno v »Načrtu za okrevanje in odpornost« (Vlada RS, april 2021), je potrebno zagotoviti usklajenost ravnanja na področju prehoda v NOD na področju akterjev (ministrstva, programski dokumenti, sprejeti nacionalni energetske-podnebni načrti), saj gre za področje, ki se nanaša na več resorjev. Struktura, ki bi to omogočala na dovolj visoki strokovni in politični ravni, tudi v letu 2020 še ni vzpostavljena.

VIRI PODATKOV

- OP EKP
- Izvedbeni načrt OP EKP, št. 303-26/2016/174, 22. 11. 2018
- PROGRAM IZVAJANJA FINANČNIH SPODBUD Ministrstva za gospodarski razvoj in tehnologijo 2015-2020, Številka: 3030-14/2015/8
- Javni razpisi MGRT
- Javni razpisi Slovenskega podjetniškega sklada
- Javni razpisi SPIRIT Slovenija
- Načrt za okrevanje in odpornost, Vlada RS, april 2021
- Celoviti nacionalni energetski in podnebni načrt Republike Slovenije (NEPN), Vlada RS, februar 2020 (https://www.energetika-portal.si/fileadmin/dokumenti/publikacije/nepn/dokumenti/nepn_5.0_final_feb-2020.pdf)

DATUM PRIPRAVE

27. avgust 2021

FINANČNE SPODBUDE ZA DEMONSTRACIJSKE PROJEKTE
SPLOŠEN OPIS

OZNAKA INSTRUMENTA	OP TGP: NI-5, NS-5 AN URE: I.4, J.2 OP EKP	
UČINEK V SEKTORJU	industrija	
VPLIV NA SEKTOR ETS ALI NEETS	neETS ☒	ETS ☐
TGP NA KATERE VPLIVA INSTRUMENT	ogljikov dioksid (CO ₂)	
VRSTA INSTRUMENTA	ekonomski (finančne spodbude)	
ODGOVORNOST ZA IZVAJANJE	MGRT, MOP, MZI	
NA KATERE CILJE VPLIVA INSTRUMENT	zmanjšanje rabe energije ☒ zmanjšanje emisij TGP ☒ povečanje rabe OVE ☒ drugo: _____ ☐	
KRATEK OPIS	V OP TGP so načrtovane finančne spodbude za izvajanje demonstracijskih projektov na področju zmanjševanja emisij TGP v industriji, v AN URE pa razvojna shema in druge spodbude gospodarstvu pri vstopu zelenih energetskih izdelkov na trg. MGRT je v preteklih letih v okviru OP EKP prednostna os 1. Mednarodna konkurenčnost raziskav, inovacij in tehnološkega razvoja v skladu s pametno specializacijo za večjo konkurenčnost in ozelenitev gospodarstva predvidela izvedbo demonstracijskih projektov za podjetja. V letu 2020 na tem področju ni bilo izvedenih dodatnih razpisov, zaradi porabe sredstev iz prejšnje finančne perspektive.	

PRAVNE IN STRATEŠKE PODLAGE

EU ZAKONODAJA	/
NACIONALNE PRAVNE PODLAGE	/
NACIONALNE STRATEŠKE PODLAGE	Operativni program ukrepov zmanjšanja emisij toplogrednih plinov do leta 2020 (OP TGP) Akcijski načrt za energetska učinkovitost za obdobje 2017–2020 (AN URE) Operativni program za izvajanje evropske kohezijske politike v obdobju 2014–2020 (OP EKP) Celoviti nacionalni energetski in podnebni načrt Republike Slovenije (NEPN), za obdobje 2021–2030

IZVAJANJE INSTRUMENTA V LETU 2020

POTEK IZVAJANJA	V letu 2020 ni bilo objavljenih novih pozivov/razpisov za spodbujanje izvajanja pilotnih projektov, saj so bila sredstva, ki so bila namenjena za to, zagotovljena v sklopu sredstev Evropske kohezijske politike oziroma finančnega okvira 2014–2020 in so bili predvideni razpisi izvedeni v preteklih letih, novi razpisi pa še niso v pripravi.
-----------------	---

Financirani demonstracijski projekti iz preteklih let se zaključujejo v letih 2020/2021, učinki pa bodo znani šele v obdobju po zaključku.

Na področju stavb se bo nadaljevalo izvajanje v okviru OP EKP sofinanciranega pilotnega projekta energetske prenove petih stavb kulturne dediščine Ministrstva za kulturo. Projektu je namenjenih dobrih 1,6 milijona evrov nepovratnih sredstev.

DOSEŽENI
UČINKI

Ukrep podpore raziskovalno-razvojnim in inovacijskim dejavnostim za izvedbo pilotnih/demonstracijskih projektov uporablja sredstva s kodo ukrepa 065 (koeficient 100 % za izračun prispevka k podnebnim ciljem) in bi moral biti glede na svoj osnovni namen bolj neposredno usmerjen k financiranju projektov, ki bodo prispevali k doseganju podnebnih ciljev. V razpisih merila za doseganje učinkov na področju podnebnih ciljev niso bila kvantitativna, zato je njihov prispevek ni mogoče oceniti.

PREDVIDENO IZVAJANJE INSTRUMENTA V OBDOBJU 2021–2022

PREDVIDENO
IZVAJANJE

V letih 2020 in 2021 na področju demonstracijskih projektov, financiranih v okviru spodbujanja razvojno-inovacijskih potencialov podjetij za prehod v nizkoogljično krožno družbo na ravni OP EKP, ni predvidenih novih razpisov. Trenutno izbrani projekti, ki so se začeli v letu 2019, bodo potekali do leta 2022, zato bo mogoče izvedene ukrepe vrednotiti šele po tem obdobju.

V letu 2021 je kot finančni vir predviden tudi Sklad za podnebne spremembe, ki ima sredstva predvidena tudi za podporo raziskavam in inovacijam na področju podnebnih sprememb. Podpora naj bi bila prednostno namenjena projektom za razvoj, pilotni preizkus in demonstracijo nizkoogljičnih tehnologij ter storitev z možnostjo znatnih prihrankov pri emisijah TGP s sočasnimi pozitivnimi učinki na okoljsko (celotno), ekonomsko in socialno razsežnost trajnostnega razvoja, zlasti glede nadgradnje v večje projekte, predvidoma upravičene za kandidiranje za sredstva Sklada za inovacije EU. Natančnejši pogoji izvedbe še niso znani, v preteklem obdobju sredstva Podnebnega sklada niso bila razdeljena v skladu z vsakoletnimi načrti.

V Celovitem nacionalnem energetskem in podnebnem načrtu Republike Slovenije (NEPN, 2020) in v načrtu za okrevanje in odpornost (2021) je načrtovano, da se bo izvajanje instrumenta spodbujanja demonstracijskih projektov v obdobju 2020–2030 nadaljevalo, vendar niti konkretniji cilji niti način izvajanja še niso določeni.

V okviru OP EKP sofinancirani pilotni projekt energetske prenove petih stavb kulturne dediščine Ministrstva za kulturo bo predvidoma zaključen leta 2022. Peti pilotni projekt, načrtovana je bila celovita energetska obnova večstanovanjske stavbe po merilih skoraj ničenergijske prenove, ne bo izveden.

PREDVIDENI
UČINKI

OP EKP v svoji zasnovi ni predvidel kazalnikov, ki bi nakazovali na posredno ali neposredno znižanje emisij TGP ter povečanje energetske in snovne učinkovitosti, zato razpisi niso bili pripravljene na način, ki bi omogočal spremljanje učinkov projektov. Projekti, ki so financirani v okviru razpisov DEMO PILOTI I in II, se še niso zaključili in doseganje ciljev še ni bilo pregledano.

S pilotnim projektom na področju stavb v okviru OP EKP, ki bo zaključen leta 2022, bo predvidoma doseženo:

- zmanjšanje rabe energije: 3,5 GWh/leto
- zmanjšanje emisije CO₂: 0,9 kt/leto

Učinki so bili povzeti po projektni dokumentaciji. Podatki še niso dokončni.

PRIPOROČILA ZA ODLOČANJE

1. Nadaljevati je potrebno s pripravo pilotno-demonstracijskih projektov, kot je predvideno v vseh programskih dokumentih, vendar je potrebno projekte izrazito usmeriti v tehnologije, ki bodo prispevale k prehodu v NOD in s tem podprli zaveze, ki jih je Slovenija sprejela na področju zniževanja emisij TGP, deleža OVE in povečanja energetske učinkovitosti.
2. V zvezi s spremljanjem projektov je potrebno postaviti konkretne cilje v zvezi s prehodom v nizkoogljično gospodarstvo. Sedaj postavljeni cilji (npr. povečati delež inovacijsko aktivnih podjetij) niso usmerjeni k doseganju podnebnih ciljev.
3. Demonstracijske projekte je potrebno uvrstiti tudi v programe financiranja raziskav in razvoja preko MIZŠ in dati večjo prioriteto projektom, ki prispevajo k doseganju podnebnih ciljev.

VIRI PODATKOV

- OP TGP
- AN URE
- Izvedbeni načrt OP EKP, št. 303-26/2016/174, 22. 11. 2018
- PROGRAM IZVAJANJA FINANČNIH SPODBUD Ministrstva za gospodarski razvoj in tehnologijo 2015-2020, številka: 3030-14/2015/8
- Načrt za okrevanje in odpornost, Vlada RS, april 2021
- Celoviti nacionalni energetske in podnebni načrt Republike Slovenije (NEPN), Vlada RS, februar 2020 (https://www.energetika-portal.si/fileadmin/dokumenti/publikacije/nepn/dokumenti/nepn_5.0_final_feb-2020.pdf)

DATUM PRIPRAVE

27. avgust 2021

1.4.2 Davki in takse

OKOLJSKA DAJATEV ZA ONESNAŽEVANJE ZRAKA Z EMISIJO OGLJIKOVEGA DIOKSIDA
SPLOŠEN OPIS

OZNAKA INSTRUMENTA	AN URE: H.2	
UČINEK V SEKTORJU	večsektorski	
VPLIV NA SEKTOR ETS ALI NEETS	neETS ☒	ETS ☐
TGP NA KATERE VPLIVA INSTRUMENT	ogljikov dioksid (CO ₂)	
VRSTA INSTRUMENTA	davčna politika	
ODGOVORNOST ZA IZVAJANJE	MOP, MF	
NA KATERE CILJE VPLIVA INSTRUMENT	zmanjšanje rabe energije ☒ zmanjšanje emisij TGP ☒ povečanje rabe OVE ☐ drugo: zmanjšanje onesnaževal zraka ☒	
KRATEK OPIS	Okoljska dajatev se plačuje za onesnaževanje zraka z emisijo ogljikovega dioksida za fosilna goriva, zlasti rabo za ogrevanje in v prometu. Višina dajatve je sorazmerna z emisijo CO ₂ v gorivu in daje cenovni signal, ki usmerja porabnike, ki niso vključeni v shemo trgovanja z emisijami. Ukrep je bil uveljavljen leta 1997. Od takrat so se večkrat spremenili nabor sektorjev in toplogrednih plinov za katere se dajatev plačuje, ter višina dajatve. V preteklosti je bila uveljavljena tudi shema oprostitve dajatve ob izvajanju ukrepov za zmanjšanje emisij TGP.	

PRAVNE IN STRATEŠKE PODLAGE

EU ZAKONODAJA	/
NACIONALNE PRAVNE PODLAGE	Zakon o varstvu okolja (ZVO) Uredba o okoljski dajatvi za onesnaževanje zraka z emisijo ogljikovega dioksida (Uradni list RS, št. 48/18 in 168/20)
NACIONALNE STRATEŠKE PODLAGE	Akcijski načrt za obnovljive vire energije (AN OVE) Celoviti nacionalni energetske in podnebni načrt Republike Slovenije (NEPN), za obdobje 2021–2030

IZVAJANJE INSTRUMENTA V LETU 2020

POTEK IZVAJANJA	Višina dajatve je določena v <i>Uredbi o okoljski dajatvi za onesnaževanje zraka z emisijo ogljikovega dioksida</i> in znaša 17,3 €/t CO ₂ . Leta 2020 je bila uredba osvežena, vendar ni bilo sprememb, ki bi vplivale na višino dajatve, in od leta 2016 vrednost dajatve ostaja nespremenjena.
DOSEŽENI UČINKI	Spremljanje učinkov ni predvideno.

PREDVIDENO IZVAJANJE INSTRUMENTA V OBDOBJU 2021–2022

PREDVIDENO IZVAJANJE Višina CO₂ dajatve se zadnjih nekaj let ni spremenila. Leta 2020 je bil sprejet Celoviti nacionalni energetske in podnebni načrt Republike Slovenije (NEPN), v katerem so načrtovane spremembe na tem področju, in sicer povečanje CO₂ dajatve za 5 % letno, s čimer bi se cena dajatve približala ceni ETS kupona. Pričakuje se, da se bo v začetnem obdobju po 2020 izvajanje odstopalo od načrtovanega v NEPN-u, zaradi nastalih posledic pandemije COVID-2019, katera še vedno ostaja aktualna in predstavlja pomemben dejavnik v gospodarstvu. Cena ETS kupona se je v začetku leta 2021 (januar - maj) gibala med 32 €/tono in 51 €/tono (kjer se že kaže rast), pred tem, je v letu 2020 cena ETS kupona nihala okoli vrednosti 25 €/tono.

PREDVIDENI UČINKI Spremljanje učinkov ni predvideno.

PRIPOROČILA ZA ODLOČANJE

Posledice pandemije COVID 2019 se kažejo tudi v gospodarstvu in problematiko je potrebno ustrezno nasloviti ter hkrati tudi zasledovati cilje zmanjšanja emisij TGP, v izogib prihodnjih finančnih tveganj in škod. Na trgu ETS kuponov je mogoče opaziti, da je cena kupona v letu 2020 gibala okoli 25 €/tono, in je šele v začetku leta 2021 (januar - maj) mogoče opaziti rast vrednosti ETS kupona, ki se je gibala med 32 €/tono in 51 €/tono. Usmerjevalna vloga CO₂ dajatve pri tem postaja vse pomembnejša. Kot dodatno pomoč gospodarstvu, bo smiselno pripraviti shemo oprostitev, vezano na doseganje ciljev zmanjševanja emisij TGP in/ali izvajanje ukrepov, pri čemer se bo treba nasloniti na izkušnje iz preteklosti, ko je bila tovrstna shema že uveljavljena, da se doseže čim večje učinke in zmanjša administrativno breme.

VIRI PODATKOV

- Uradni list RS
- Borza električne energije v Leipzigu (European Energy Exchange)
- Ember-climate.org: <https://ember-climate.org/data/carbon-price-viewer/>
- Celoviti nacionalni energetske in podnebni načrt Republike Slovenije (NEPN), Vlada RS, februar 2020 (https://www.energetika-portal.si/fileadmin/dokumenti/publikacije/nepn/dokumenti/nepn_5.0_final_feb-2020.pdf)

DATUM PRIPRAVE

29. junij 2021

ZELENITEV NACIONALNEGA PRORAČUNA (IZVEDBA PROCESOV ZA OBLIKOVANJE IN POSPEŠITEV IZVAJANJA UKREPOV NA PODROČJIH: DAVKOV IN TAKS)
SPLOŠEN OPIS

OZNAKA INSTRUMENTA	OP TGP: OR-3 ¹⁵ , NORG-3a	
UČINEK V SEKTORJU	večsektorski	
VPLIV NA SEKTOR ETS ALI NEETS	neETS ☒	ETS ☐
TGP NA KATERE VPLIVA INSTRUMENT	zlasti ogljikov dioksid (CO ₂), ogljikov dioksid (CO ₂) – ponor, metan (CH ₄)	
VRSTA INSTRUMENTA	davčna politika, ekonomski	
ODGOVORNOST ZA IZVAJANJE	MF, MOP, MKGP, MzI, MGRT)	
NA KATERE CILJE VPLIVA INSTRUMENT	zmanjšanje rabe energije ☒ zmanjšanje emisij TGP ☒ povečanje rabe OVE ☒ drugo: zmanjšanje onesnaževal zraka ☒	
KRATEK OPIS	OP TGP poudarja pomembno vlogo „zelene davčne reforme“, ki zajema povečanje deleža okoljskih davkov, delež drugih davkov pa zmanjšujejo. Na področjih, ki so za zmanjševanje emisij TGP zelo pomembna, a je priprava ukrepov zahtevna in kompleksnosti, OP TGP načrtuje vzpostavitev strukturiranega procesa sodelovanja deležnikov za pripravo ukrepov. Projekt zelene proračunske reforme se je zaključil (2016-2018). V okviru tega projekta je delovna skupina pripravila pregled in analizo spodbud, ki vplivajo na okolje ter oblikovala priporočila za nadaljnje delo. Ozelenitev javnih financ se bo nadaljevala v okviru <i>Celovitega nacionalnega energetskega in podnebne načrta Republike Slovenije (NEPN)</i> in <i>Evropskega zelenega dogovora (The European Green Deal)</i> .	

PRAVNE IN STRATEŠKE PODLAGE

EU ZAKONODAJA	/
NACIONALNE PRAVNE PODLAGE	/
NACIONALNE STRATEŠKE PODLAGE	Operativni program ukrepov zmanjšanja emisij toplogrednih plinov do leta 2020 (OP TGP) Celoviti nacionalni energetske in podnebni načrt Republike Slovenije (NEPN), za obdobje 2021–2030

IZVAJANJE INSTRUMENTA V LETU 2020

POTEK IZVAJANJA	V Sloveniji v letu 2020 ni bilo novih aktivnosti na tem področju. Delovna skupina projekta Zelena proračunska reforma je zaključila z delom leta 2018. V okviru podnebne poti je 2020 bilo pripravljeno poročilo Ukrep v središču – Zelena javnofinančna reforma, kjer se je opravila podrobna analiza področja.
DOSEŽENI UČINKI	Spremljanje učinkov zaenkrat ni predvideno.

15 Poimenovanje je skladno s poimenovanjem v NEPNu. V OP TGP se je instrument imenoval *Projekt Zelena proračunska reforma (Izvedba procesov za oblikovanje in pospešitev izvajanja ukrepov na področjih: davkov in taks)*.

PREDVIDENO IZVAJANJE INSTRUMENTA V OBDOBJU 2021–2022

PREDVIDENO
IZVAJANJE

V začetku leta 2021 je bil sprejet nacionalni Načrt za okrevanje in odpornost (Next Generation EU – sklad za okrevanje in odpornost RRF), in se nanaša na blaženje negativnih gospodarskih in socialnih učinkov pandemije COVID-19. V načrtu je izpostavljen tudi zeleni prehod, digitalna preobrazba, pametna, trajnostna in vključujoča rast ter zdravstvo in socialna varnost, ki tudi prispevajo k blaženju okoljskih sprememb.

Pomembno vlogo za nadaljnjo ozelenitev javnih financ še vedno nosi Evropski zeleni dogovor, ki tudi vključuje področje davkov in taks. Pričakuje se osvežitve davčnih reform in ozelenitev celotnega javnofinančnega sistema EU ter usmerjanje sistemov v državah članicah. Spremembe bodo temeljile na pravičnem prehodu za vse in oblikovanju spodbud za trajnostno obnašanje celotnega gospodarstva. Zeleni dogovor postavlja temelje za ozelenitev davčnih sistemov in zahteva postopno zmanjševanje spodbud, ki so v nasprotju s cilji zmanjševanja emisij TGP. Zeleni dogovor sicer krepi ambicioznost na več področjih podnebnih politik za doseganje zmanjšanj emisij TGP.

Nadaljnja ozelenitev javnih financ po letu 2020 bo potekala v okviru *Evropskega zelenega dogovora* (ozelenitev nacionalnega proračuna, postopno zmanjševanje spodbud, ki so v nasprotju z cilji zmanjševanja emisij TGP), načrtovana pa je tudi v *NEPN-u*. Rezultati delovne skupine za projekt *Zelena proračunska reforma* in izsledki poročila *Podnebno ogledalo 2020: Ukrep v središču; Zelena javnofinančna reforma* - lahko služijo kot temelj za nadaljnjo ozelenitev nacionalnega proračuna.

PREDVIDENI UČINKI Spremljanje učinkov ni predvideno.

PRIPOROČILA ZA ODLOČANJE

Za nadaljevanje izvajanja aktivnosti za ozelenitev nacionalnega proračuna in njihovo nadgradnjo v skladu z NEPN in smernicami Evropskega zelenega dogovora v Sloveniji je potrebno pripraviti ambiciozen načrt, ki vključuje tudi konkretne cilje. Za prehod v nizkoogljično krožno gospodarstvo je potrebno problematiko nasloviti celostno in ob tem oblikovati trajnostne proizvodne in potrošne vzorce (v skladu z Strategijo razvoja Slovenije), hkrati pa zagotoviti pravičen prehod za vse in zmanjšati spodbude, ki so v nasprotju s ciljem zmanjševanja emisij TGP. V okviru priprave Podnebnega ogledala je bil pripravljeno poročilo, ki tudi naslavlja področje ozelenitev javnih financ, v katerem je podrobno prikazano celotno področje in predstavlja tudi ovire za nadaljnji napredek. V nadaljevanju je potrebno zmanjšati vpliv prepoznanih ovir in pripraviti celovit in ambiciozen načrt preoblikovanja javnih financ.

VIRI PODATKOV

- MF
- The European Green Deal, 11. 12. 2019
- Zelena proračunska reforma, Okoljski in javnofinančni vidik spodbud v Sloveniji, Povzetek, 2018
- MF, Zaključno poročilo projekta Zelene Proračunska reforma, april 2018
- Celoviti nacionalni energetski in podnebni načrt Republike Slovenije (NEPN), Vlada RS, februar 2020 (https://www.energetika-portal.si/fileadmin/dokumenti/publikacije/nepn/dokumenti/nepn_5.0_final_feb-2020.pdf)
- Podnebno ogledalo 2020: Ukrep v središču – Zelena javnofinančna reforma (https://www.podnebnapot2050.si/wp-content/uploads/2021/01/Podnebno_Ogledalo_2020_Zvezek8_US_Reforma_Koncno.pdf)

DATUM PRIPRAVE

29. junij 2021

SPODBUJANJE ENERGETSKE UČINKOVITOSTI IN IZKORIŠČANJA OBNOVLJIVIH VIROV ENERGIJE V OKVIRU DRUGIH DAJATEV NA ENERGENTE
SPLOŠEN OPIS

OZNAKA INSTRUMENTA	OP TGP: OS-3 AN OVE: 36	
UČINEK V SEKTORJU	večsektorski	
VPLIV NA SEKTOR ETS ALI NEETS	neETS ☒	ETS ☐
TGP NA KATERE VPLIVA INSTRUMENT	ogljikov dioksid (CO ₂)	
VRSTA INSTRUMENTA	davčna politika	
ODGOVORNOST ZA IZVAJANJE	MzI, MJU, MOP	
NA KATERE CILJE VPLIVA INSTRUMENT	zmanjšanje rabe energije ☒ zmanjšanje emisij TGP ☒ povečanje rabe OVE ☒ drugo: zmanjšanje onesnaževal zraka ☒	
KRATEK OPIS	Ministrstvo za finance v kombinaciji z drugimi ukrepi, ki jih vodi Ministrstvo za infrastrukturo, vodi tako trošarinsko politiko, ki bo zagotavljala konkurenčnost obnovljivih virov energije (biomase in biogoriv) v primerjavi s fosilnimi energenti za ogrevanje. Obdavčevanje energije je eden izmed najpomembnejših instrumentov, ki jih ima država na voljo, da vpliva na končno ceno posameznih energentov in cenovna razmerja med njimi ter s tem na doseganje ciljev okoljske in energetske politike. Zlasti pomembno je na področju obdavčitve goriv in energije za ogrevanje, zaradi možnosti zamenjave goriva s konkurenčnimi. Leta 2014 je bila odpravljena oprostitev plačila trošarine za biogoriva, ki se primešavajo fosilnim gorivom. Za popolno informacijo o izvajanju ukrepa, glej tudi povezan ukrep » <i>Postopno zmanjševanje spodbud fosilnim gorivom</i> «.	
	V Strategiji razvoja Slovenije 2030 je poudarjeno načelo vključitve zunanjih stroškov po načelu onesnaževalec plača.	

PRAVNE IN STRATEŠKE PODLAGE

EU ZAKONODAJA	/
NACIONALNE PRAVNE PODLAGE	/
NACIONALNE STRATEŠKE PODLAGE	Operativni program ukrepov zmanjšanja emisij toplogrednih plinov do leta 2020 (OP TGP) Akcijski načrt za obnovljive vire energije za obdobje 2010–2020 (AN-OVE) Strategija razvoja Slovenije 2030 Celoviti nacionalni energetski in podnebni načrt Republike Slovenije (NEPN), za obdobje 2021–2030

IZVAJANJE INSTRUMENTA V LETU 2020

POTEK IZVAJANJA	Zadnja veljavna uredba o določitvi zneska trošarine za energente je iz leta 2020 ¹⁶ . Od leta 2008 pa do leta 2019 so se trošarine zvišale (bencin 95 oktanski 19 %, dizelsko gorivo 27 % in ELKO 587 %) ¹⁷ . V primerjavi z letom 2019 so se trošarine leta 2020 nekoliko zmanjšale, in sicer za bencin (10 % in so znašale 0,43 €/l) in dizelsko gorivo (3 % in so znašale 0,39 €/l). Za kurilno olje so bile trošarine že četrto leto zapored nespremenjene in so znašale 0,16 €/l.
DOSEŽENI UČINKI	Spremljanje učinkov ni predvideno.

PREDVIDENO IZVAJANJE INSTRUMENTA V OBDOBJU 2021–2022

PREDVIDENO IZVAJANJE	V <i>Celovitem nacionalnem energetske in podnebnem načrtu Republike Slovenije (NEPN)</i> je predvideno nadaljevanje izvajanja instrumenta in njegova nadgradnja. Načrtovani so kadrovska okrepitev Eko sklada, nadgradnja sheme obveznega zagotavljanja prihrankov energije (glej instrument <i>Obveznosti dobaviteljev energije za doseganje prihrankov končne energije pri končnih odjemalcih</i> v poglavju 3.3) in postopno povečanje prispevka za energetska učinkovitost za zagotavljanje potrebnih namenskih sredstev za izvajanje ukrepov URE in izrabe OVE ter zagotovitev fiskalnih spodbud v obliki olajšav za izvedbo naložb ter nadgradnja sistema oprostitev pri plačilu prispevka za zagotavljanje podpor proizvodnji električni energije iz OVE in soprodukcije toplote in električne energije (SPTE).
PREDVIDENI UČINKI	Spremljanje učinkov ni predvideno.

PRIPOROČILA ZA ODLOČANJE

Priporočamo izvajanje instrumenta v skladu z odločitvami, sprejetimi v *NEPN-u*.

VIRI PODATKOV

- Uredba o določitvi zneska trošarine za energente (Uradni list RS, št. 34/18, 45/20, 55/20, 62/20, 72/20, 81/20, 87/20, 92/20, 99/20, 105/20, 109/20, 114/20, 119/20 in 125/20) Cene naftnih proizvodov (Statistika MZI – Direktorat za energijo)
- Celoviti nacionalni energetski in podnebni načrt Republike Slovenije (NEPN), Vlada RS, februar 2020 (https://www.energetika-portal.si/fileadmin/dokumenti/publikacije/nepn/dokumenti/nepn_5.0_final_feb-2020.pdf)

DATUM PRIPRAVE

26. avgust 2021

¹⁶ Uredba o določitvi zneska trošarine za energente (Uradni list RS, št. [34/18](#), [45/20](#), [55/20](#), [62/20](#), [72/20](#), [81/20](#), [87/20](#), [92/20](#), [99/20](#), [105/20](#), [109/20](#), [114/20](#), [119/20](#) in [125/20](#))

¹⁷ Leta 2008 so trošarine znašale: za bencin 0,36 €/l, za dizelsko gorivo 0,31 €/l in za kurilno olje 0,02 €/l.

POSTOPNO ZMANJŠEVANJE IN UKINITEV SPODBUD FOSILNIM GORIVOM
SPLOŠEN OPIS

OZNAKA INSTRUMENTA	OP TGP: OR-2 ¹⁸ , NORG-3		
UČINEK V SEKTORJU	večsektorski		
VPLIV NA SEKTOR ETS ALI NEETS	neETS ☒	ETS ☐	
TGP NA KATERE VPLIVA INSTRUMENT	ogljikov dioksid (CO ₂)		
VRSTA INSTRUMENTA	ekonomski		
ODGOVORNOST ZA IZVAJANJE	MF, MKGP, MzI, MOP, MGRT		
NA KATERE CILJE VPLIVA INSTRUMENT	zmanjšanje rabe energije	☒	
	zmanjšanje emisij TGP	☒	
	povečanje rabe OVE	☐	
	drugo: zmanjšanje onesnaževal zraka	☒	
KRATEK OPIS	<p>Ukrep OP TGP naslavlja širše področje spodbud, ki so v nasprotju s cilji zmanjševanja emisij TGP. Cilj ukrepa je preprečevanje okolju škodljivih praks, ki so dolgoročno škodljive tudi za konkurenčnost poslovnih subjektov in družbe. Pomemben cilj ukrepa je tudi zmanjšanje stroškov za izvajanje OP TGP, saj vsako povečanje emisij zahteva dodatne ukrepe za zmanjševanje emisij in finančna sredstva zanje.</p> <p>Prehod je načrtovan postopno. Da bi zagotovili postopnost prehoda in ublažili potencialne kratkoročne negativne vplive na konkurenčnost proizvodnih subjektov, je ukrep dopolnjen s spodbudami za izboljšanje učinkovitosti rabe energije in zamenjavo goriv.</p>		

PRAVNE IN STRATEŠKE PODLAGE

EU ZAKONODAJA	/
NACIONALNE PRAVNE PODLAGE	/
NACIONALNE STRATEŠKE PODLAGE	Operativni program ukrepov zmanjšanja emisij toplogrednih plinov do leta 2020 (OP TGP) Celoviti nacionalni energetski in podnebni načrt Republike Slovenije (NEPN), za obdobje 2021–2030

IZVAJANJE INSTRUMENTA V LETU 2020

POTEK IZVAJANJA	Aktualna ostajata pravilnika iz leta 2017 o vračilu trošarine (za energente, ki se porabijo za pogon kmetijske in gozdarske mehanizacije ¹⁹ , za industrijsko-komercialni namen in za komercialni prevoz ²⁰), s čimer se ohranja dosedanja ureditev glede vračila trošarin.
-----------------	--

18 Poimenovanje je skladno s poimenovanjem v NEPNu. V OP TGP se je instrument imenoval *Postopno zmanjševanje spodbud, ki so v nasprotju s cilji zmanjševanja emisij TGP*.

19 Pravilnik o načinu vračila trošarine za energente, ki se porabijo za kmetijsko in gozdarsko mehanizacijo (Uradni list RS, št. 70/17 in 8/18, Zakon o trošarinah (Uradni list RS, št. 47/16 in 92/21)

20 Pravilnik o načinu vračila trošarine za energente, ki se porabijo za industrijsko-komercialni namen in komercialni prevoz (Uradni list RS, št. 70/17), Zakon o trošarinah (Uradni list RS, št. 47/16 in 92/21)

DOSEŽENI UČINKI Za spremljanje področja je bil razvit kazalec spodbude, ki so v nasprotju s cilji zmanjševanja emisij TGP (stara poimenovanje kazalca: okolju škodljive subvencije) v poglavju 1.3.3. V letu 2019 se je obseg spodbud glede na leto prej zmanjšal.

PREDVIDENO IZVAJANJE INSTRUMENTA V OBDOBJU 2021–2022

PREDVIDENO IZVAJANJE Nadaljnje spremembe so v pripravi v okviru izvajanja *Evropskega zelenega dogovora* v Sloveniji in v *Celovitem nacionalnem energetske in podnebne načrtu Republike Slovenije (NEPN)*, kjer je predvideno postopno zmanjševanje spodbud, ki so v nasprotju s cilji zmanjševanja emisij TGP, do leta 2030.

PREDVIDENI UČINKI Spremljanje učinkov ni predvideno.

PRIPOROČILA ZA ODLOČANJE

Potrebno je pripraviti načrt in cilje, s katerimi želimo zagotoviti postopno zmanjševanje okolju škodljivih spodbud. Upoštevati je potrebno tudi mnenje Računskega sodišča Republike Slovenije, ki poziva k aktivnejšemu pristopu spremljanja omenjenih spodbud, saj ugotavljajo, da je v obdobju 2013 - 2018 obseg spodbud, ki so v nasprotju z doseganjem ciljev zmanjševanja TGP znašal 0,7 mrd € (kar znaša 65 % sredstev, predvidenih za izvajanje operativnega programa). Glej tudi priporočila za ukrep Zelena proračunska reforma z utemeljitvijo.

VIRI PODATKOV

- Pravilnik o načinu vračila trošarine za energente, ki se porabijo za industrijsko-komercialni namen in komercialni prevoz (Uradni list RS, št. 70/17)
 - Pravilnik o načinu vračila trošarine za energente, ki se porabijo za kmetijsko in gozdarsko mehanizacijo (Uradni list RS, št. 70/17 in 8/18)
 - FURS
 - Celoviti nacionalni energetski in podnebni načrt Republike Slovenije (NEPN), Vlada RS, februar 2020 (https://www.energetika-portal.si/fileadmin/dokumenti/publikacije/nepn/dokumenti/nepn_5.0_final_feb-2020.pdf)
- REVIZIJSKO POROČILO RAČUNSKO SODIŠČE: Uspešnost doseganja ciljev na področju zmanjševanja izpustov toplogrednih plinov: https://www.rs-rs.si/fileadmin/user_upload/Datoteke/Revizije/2021/Izpusti/IzpustiTP_RSP_RevizijskoP.pdf

DATUM PRIPRAVE

30. junij 2021

1.4.3 Zeleno javno naročanje in javno naročanje inovacij

**RAZŠIRITEV IN NADGRADNJA SISTEMA ZELENEGA JAVNEGA NAROČANJA (ZEJN),
VKLJUČNO Z UVAJANJEM JAVNEGA NAROČANJA INOVACIJ**

SPLOŠEN OPIS

OZNAKA INSTRUMENTA	OP TGP: OR-4, OS-13, OP-6 AN URE: J.1 AN OVE: 22, 34 OP EKP	
UČINEK V SEKTORJU	večsektorski	
VPLIV NA SEKTOR ETS ALI NEETS	neETS ☒	ETS ☐
TGP NA KATERE VPLIVA INSTRUMENT	ogljikov dioksid (CO ₂)	
VRSTA INSTRUMENTA	predpisi	
ODGOVORNOST ZA IZVAJANJE	MJU, MOP	
NA KATERE CILJE VPLIVA INSTRUMENT	zmanjšanje rabe energije ☒ zmanjšanje emisij TGP ☒ povečanje rabe OVE ☒ drugo: zmanjšanje onesnaževal zraka ☒	
KRATEK OPIS	Cilj OP TGP je, da bodo na ravni države in lokalnih skupnosti sprejeti dodatni ukrepi za povečanje deleža zelenih javnih naročil na 50 %. Načrtovano je, da bo uveljavljeni sistem razširjen na nove kategorije izdelkov za področje učinkovite rabe energije, v skladu z že potrjenimi programskimi dokumenti AN URE in na drugih področjih, v zvezi z zmanjšanjem emisij TGP. OP EKP načrtuje tudi podporo projektom komercializacije razvitih rešitev ter vstopu novih tehnologij na trg za pridobitev referenc preko javnih naročil za inovacije, pred-komercialnih javnih naročil in demonstracijskih projektov, in sicer tudi v okviru tehnične pomoči.	

PRAVNE IN STRATEŠKE PODLAGE

EU ZAKONODAJA	/
NACIONALNE PRAVNE PODLAGE	Uredba o zelenem javnem naročanju (Uradni list RS, št. 51/17, 64/19 in 121/21) Zakon o javnem naročanju (ZJN-3; Ur. l. RS, št. 91/15 in 14/18)
NACIONALNE STRATEŠKE PODLAGE	Operativni program ukrepov zmanjšanja emisij toplogrednih plinov do leta 2020 (OP TGP) Akcijski načrt za energetska učinkovitost za obdobje 2017–2020 (AN URE) Akcijski načrt za obnovljive vire energije za obdobje 2010–2020 (AN-OVE) Operativni program za izvajanje evropske kohezijske politike v obdobju 2014–2020 (OP EKP) Celoviti nacionalni energetski in podnebni načrt Republike Slovenije (NEPN), za obdobje 2021–2030

IZVAJANJE INSTRUMENTA V LETU 2020

POTEK IZVAJANJA

V letu 2017 je bila sprejeta prenova Uredbe o zelenem javnem naročanju (Ur. l. RS, št. 51/17, ki je začela veljati 1. 1. 2018. Uredba je bila leta 2020 novelirana (Ur. l. RS, št. 121/21), ki vključuje dva nova področja: stavbno pohištvo in protihrupne cestne ograje. Uredba ureja področje Zelenega javnega naročanja za blago, storitve ali gradnje objektov katere namen je zmanjšati vpliv na okolje z naročanjem okoljsko sprejemljivejših rešitev (storitev, blago, gradnje). ZeJN je obvezen za 78 skupin predmetov, ki so natančneje navedeni v prilogi uredbe.

Na podlagi podatkov Statističnega poročila o javnih naročilih, oddanih v letu 2019 bilo oddanih 17.363 naročil, ki so skupaj znašala skoraj 3,7 mrd €. Od teh je en okoljski vidik vključevalo 5.712 naročil (32,9%) kar vrednostno znaša 720 mio €. V 2019 je opaziti zmanjšanje naročil z vključenimi okoljskimi vidiki (za 1,32 %) kjer pa se je vrednost naročil povečala (za 0,38 %) v primerjavi z letom prej. Znotraj naročil, ki je predmet zelenega javnega naročanja, jih 2.297 (355 mio €) ni vključevalo okoljskega vidika. Glede na predmet naročanja je največ zelenih naročil, količinsko, pri naročilih blaga (4.678 naročil, kar je 81,9 % od vseh), po vrednosti pa pri gradnjah (373 mio €, kar je 51,8 % od vseh).

Največ naročil, pri katerih je bil upoštevan okoljski vidik, so oddali javni zavodi, in sicer 4.264 naročil v vrednosti 204 mio €, po številu jim potem sledijo še samoupravne lokalne skupnosti s 585 naročili (174 mio €) in drugi naročniki, kot so osebe javnega prava, javna podjetja, subjekt s posebnimi infrastrukturnimi pravicami s 446 naročili (120 mio €).

Tabela 2: Število naročnikov z oddanimi naročili z upoštevanimi okoljskimi vidiki glede na kategorijo naročnika (Vir: Statistični podatki o javnih naročilih, oddanih v letu 2019)

Kategorija naročnika	Št. naročnikov, ki so oddali vsaj eno zeleno naročilo	Št. naročnikov, ki so oddali vsaj eno naročilo, a nobeno ni bilo zeleno
Organi RS	34	32
Samoupravne lokalne skupnosti	113	80
Javni skladi	2	4
Javne agencije	6	11
Javni zavodi	402	165
Javni gospodarski zavodi	5	5
Drugi naročniki (osebe javnega prava, javna podjetja, subjekt s posebnimi infrastrukturnimi pravicami)	82	56
Razni subjekti	14	43
Skupaj	658	396

DOSEŽENI UČINKI

Učinki instrumenta so posredni, zato njihovo spremljanje ni predvideno.

PREDVIDENO IZVAJANJE INSTRUMENTA V OBDOBJU 2021–2022

PREDVIDENO IZVAJANJE

Predvidene so sistemske in podporne dejavnosti in poddejavnosti na področju ZeJN. V okviru projekta *LIFE IP CARE4CLIMATE* so med drugim načrtovani priprava vzorčne dokumentacije za izbrane izdelke, prenos znanja na delavnicah za naročnike in ponudnike, redna usposabljanja in pomoč, pilotni projekti. Nekatere dejavnosti se zamikajo zaradi omejevanja prireditev in proračuna zaradi pandemije COVID-2019. Za področje ZeJN je bilo v okviru

projekta *LIFE IP CARE4CLIMATE* pripravljenih nekaj informativnih gradiv²¹ (poročilo, brošure in priročnik) in tudi nekaj spletnih predavanj je na to temo že bilo organiziranih²² (Spletno izobraževanje o zelenem javnem naročanju – Splošni modul za javne naročnike, 15. dec. 2020; Webinar za javne naročnike: Zeleno javno naročanje pisarniškega papirja in higienskih papirnih izdelkov, 24. feb. 2021; Webinar za javne naročnike, 09. apr. 2021; Spletno izobraževanje na temo plastike in zeleno javno naročanje, 13. apr. 2021; posvet na temo ZeJN (MOS, Celje), 15. – 19. sep. 2021). Predvidena je tudi analiza učinkov zelenega naročanja.

V *Celovitem nacionalnem energetske in podnebnem načrtu Republike Slovenije (NEPN)* sta predvidena nadaljevanje izvajanja instrumenta in njegova nadgradnja, ki vključuje stalno spremljanje izboljšav zelenih tehnologij ter postopno vključitev obnovljivih in recikliranih goriv.

PREDVIDENI UČINKI Učinki instrumenta so posredni, zato njihovo spremljanje ni predvideno.

PRIPOROČILA ZA ODLOČANJE

Ni posebnih priporočil.

VIRI PODATKOV

- MOP
- Statistična poročila o oddanih javnih naročilih v posameznih letih (<https://ejn.gov.si/direktorat/porocila-in-analize.html>)
- Celoviti nacionalni energetski in podnebni načrt Republike Slovenije (NEPN), Vlada RS, februar 2020 (https://www.energetika-portal.si/fileadmin/dokumenti/publikacije/nepn/dokumenti/nepn_5.0_final_feb-2020.pdf)

DATUM PRIPRAVE

18. avgust 2021

21 Pripravljeni dokumenti za področje ZeJN v okviru projekta *LIFE IP CARE4CLIMATE*: <https://www.care4climate.si/sl/o-projektu/podrocja-aktivnosti-projekta/zeleno-javno-narocanje>

22 Organizirane delavnice na temo ZeJN v okviru projekta *LIFE IP CARE4CLIMATE*: <https://www.care4climate.si/sl/o-projektu/podrocja-aktivnosti-projekta/zeleno-javno-narocanje>

1.4.4 Označevanje in minimalni standardi za izdelke in naprave

ENERGIJSKO IN OKOLJSKO OZNAČEVANJE IN MINIMALNI STANDARDI ZA IZDELKE IN NAPRAVE	
SPLOŠEN OPIS	
OZNAKA INSTRUMENTA	OP TGP: OR-1 AN URE: V.2
UČINEK V SEKTORJU	večsektorski
VPLIV NA SEKTOR ETS ALI NEETS	neETS ☒ ETS ☐
TGP NA KATERE VPLIVA INSTRUMENT	ogljikov dioksid (CO ₂)
VRSTA INSTRUMENTA	predpisi
ODGOVORNOST ZA IZVAJANJE	MzI DE, Tržni inšpektorat RS, Inšpektorat RS za infrastrukturo
NA KATERE CILJE VPLIVA INSTRUMENT	zmanjšanje rabe energije ☒ zmanjšanje emisij TGP ☒ povečanje rabe OVE ☐ drugo: _____ ☐
KRATEK OPIS	Med obveščanje potrošnikov sodi tudi energijsko označevanje proizvodov. Zahteve zanj so opredeljene v <i>Zakonu o učinkoviti rabi energije (ZURE)</i> , izhajajo pa iz <i>Direktive 2010/30/EU</i> , ki jo je leta 2017 na evropski ravni nadomestila <i>Uredba (EU) 2017/1369 o vzpostavitvi okvira za označevanje z energijskimi nalepkami</i> . Ravno tako so v <i>ZURE</i> opredeljene tudi zahteve za okoljsko primerno zasnovane proizvode, povezanih z energijo, ki izhajajo iz <i>Direktive 2009/125/ES</i> .
PRAVNE IN STRATEŠKE PODLAGE	
EU ZAKONODAJA	Uredba (EU) 2017/1369 o vzpostavitvi okvira za označevanje z energijskimi nalepkami (UL L 198 z dne 28. 7. 2017, str. 1) Direktiva 2009/125/ES o vzpostavitvi okvira za določanje zahtev za okoljsko primerno zasnovane izdelke, povezanih z energijo (prenovitev) (UL L 285 z dne 31. 10. 2009, str. 10)
NACIONALNE PRAVNE PODLAGE	Zakon o učinkoviti rabi energije (ZURE), Ur. l. RS, št. 158/20
NACIONALNE STRATEŠKE PODLAGE	Operativni program ukrepov zmanjšanja emisij toplogrednih plinov do leta 2020 (OP TGP) Akcijski načrt za energetske učinkovitost za obdobje 2017–2020 (AN URE) Celoviti nacionalni energetske in podnebni načrt Republike Slovenije (NEPN), za obdobje 2021–2030
IZVAJANJE INSTRUMENTA V LETU 2020	
POTEK IZVAJANJA	Zahteve se v slovenski pravni red prenašajo neposredno z uredbami Evropske komisije. Leta 2020 je bila področju energijskega označevanja in okoljsko primerne zasnove na evropski ravni sprejeta nova <i>Delegirana uredba Komisije (EU) 2021/340</i> , ki je prinesla nekaj sprememb glede zahtev za označevanje z energijskimi nalepkami za elektronske prikazovalnike,

gospodinjske pralne in pralno-sušilne stroje, svetlobne vire, hladilne aparate, gospodinjske pomivalne stroje ter hladilne aparate z neposredno prodajno funkcijo. Delegirana uredba je stopila v veljavo marca 2021. Poleg tega je bila leta 2020 sprejeta tudi *Uredba 2020/740 /EU o označevanju pnevmatik glede na izkoristek goriva in druge parametre*.

Evropska baza EPREL (European Product Database for Energy Labelling – Evropska podatkovna baza izdelkov za energijsko označevanje), katere namen je omogočiti kupcem enostaven dostop do podrobnosti o energijski nalepki in ostalih podatkov o posameznem izdelku preko QR kode na energijski nalepki, je bila leta 2020 še vedno v razvoju.

Nadzor nad instrumentoma energijskega označevanja in okoljsko primerne zasnove izvajata Tržni inšpektorat RS in Inšpektorat RS za infrastrukturo. Tržni inšpektorat je leta 2020 opravil administrativni nadzor energijskega označevanja gospodinjskih pečic in kuhinjskih nap. Pregledanih je bilo 69 pečic in 45 kuhinjskih nap pri 47, predvsem spletnih, prodajalcih in enem proizvajalcu. Nadzor je pokazal, da nepravilnosti niso bile ugotovljene samo pri tretjini spletnih trgovin, kar še naprej kaže na nizko raven skladnosti spletnih prodajalnih z zahtevami o energijskem označevanju proizvodov. V okviru pregleda se je prvič preverjalo tudi vsebino vpisa podatkov za posamezni proizvod v podatkovno zbirko EPREL. Inšpektorat je leta 2020 preverjal tudi okoljsko primerno zasnovo kuhinjskih nap, danih na trg po 20. 1. 2015, in okoljsko primerno zasnovo gospodinjskih električnih in plinskih pečic, danih na trg po 20. 1. 2015. Neskladnosti ni bilo. Leta 2020 se je končal evropski projekt skupnega nadzora energijskih nalepk in izpolnjevanja zahtev energijsko primerne zasnove proizvodov EEPLIANT2, v katerem je sodeloval tudi Tržni inšpektorat RS.

Inšpektorat RS za infrastrukturo je leta 2020 izvedel 3 inšpekcijske preglede na področju okoljsko primerne zasnove izdelkov, ki rabijo energijo, načrtovanih je bilo 10 pregledov.

DOSEŽENI UČINKI

Učinki instrumenta so posredni, zato njihovo spremljanje ni predvideno.

PREDVIDENO IZVAJANJE INSTRUMENTA V OBDOBJU 2021–2022

PREDVIDENO IZVAJANJE

Načrtovano je nadaljnje izvajanje instrumenta.

Od 1. marca 2021 morajo biti hladilniki in zamrzovalniki, pomivalni in pralni stroji ter televizorji opremljeni z novimi energijskimi nalepkami, ki namesto prejšnjih razredov od A+++ do G uvajajo razrede od A do G, določene z novimi mejnimi vrednostmi rabe energije. Od 1. septembra 2021 bodo morale biti z novimi energijskimi nalepkami opremljene tudi sijalke, kasneje pa bodo postopoma sledile še druge skupine izdelkov.

Za izdelke, ki imajo nove energijske nalepke od marca 2021, so podrobnejši podatki od marca dostopni tudi v evropski bazi EPREL. Maja so bili v bazo dodani še podatki o pnevmatikah, septembra pa bodo na voljo tudi podatki za sijalke. Izvoz podatkov iz baze EPREL bo predvidoma mogoč konec leta 2021 ali v letu 2022, kar bo omogočilo pridobivanje statističnih podatkov za poglobljene analize.

Za izdelke z novimi energijskimi nalepkami so marca 2021 v veljavo stopile tudi spremembe na področju okoljsko primerne zasnove izdelkov, ki jih je Evropska komisija sprejela leta 2019. Pomembna so zlasti prizadevanja za več popravil aparatov in njihovo večje recikliranje. Ključni deli ter informacije o popravilu in vzdrževanju morajo biti končnim uporabnikom in serviserjem tako sedaj na voljo najmanj od 7 do 10 let, odvisno od izdelka.

Vlada RS je junija 2021 v skladu z Uredbo 2020/740 /EU sprejela Uredbo o izvajanju Uredbe (EU) o označevanju pnevmatik glede na izkoristek goriva in druge parametre (Ur. l. RS, št. [97/21](#)), s katero so določeni pristojni organ in kazenske določbe za izvajanje omenjene uredbe.

Tržni inšpektorat RS bo leta 2021 na področju okoljsko primerne zasnove izdelkov, ki rabijo energijo, preverjal svetila in lokalne grelnike, na področju označevanja z energijskimi nalepkami in podatkovnimi karticami pa naprave za hlajenje živil. Inšpektorat sodeluje tudi v projektu EEPLIANT 3, ki se je začel junija leta 2019 in bo trajal do maja leta 2023. Delovni paketi, v katerih sodeluje inšpektorat, se bodo začeli s povečano aktivnostjo izvajati leta 2021.

Inšpektorat RS za infrastrukturo za leto 2021 nima več predvidenih inšpekcijskih pregledov na področju okoljsko primerne zasnove izdelkov, ki rabijo energijo, saj je za ta nadzor v skladu z ZURE v celoti pristojen tržni inšpektorat.

V okviru NEPN je načrtovano, da se bo leta 2021 na področju energijskega in okoljskega označevanja okrepilo promocijo, ozaveščanje in opismenjevanje uporabnikov.

PREDVIDENI UČINKI

Učinki instrumenta so posredni, zato njihovo spremljanje ni predvideno.

PRIPOROČILA ZA ODLOČANJE

Nadzor energijskega označevanja, ki ga izvaja Tržni inšpektorat RS, je tudi leta 2020 pokazal, da poznavanje zahtev glede energijskega označevanja še naprej ostaja slabo, in sicer predvsem zato, ker prodajalci zahtevam, določenim z delegiranimi uredbami, zaradi pogostih sprememb težko sledijo. To ob nadzorih od inšpektorata zahteva tudi informiranje in izobraževanje zavezancev glede posameznih zahtev energijskega označevanja. Ker v Sloveniji informacije o sprejeti zakonodaji na tem področju niso nikjer strnjeno povzete, se v Podnebnem ogledalu ponovno priporoča, da se v okviru Portala Energetika (<https://www.energetika-portal.si/>) takšen pregled pripravi in redno osvežuje. Ob večjih spremembah bi bilo treba zagotoviti tudi ustrezno informiranje in izobraževanje zavezancev.

VIRI PODATKOV

- Poslovno poročilo Tržnega inšpektorata Republike Slovenije 2020, marec 2021, poglavji 5.4.12 in 5.4.13 (<https://www.gov.si/assets/organi-v-sestavu/TIRS/Poslovna-porocila/TirsPoslovnoPorocilo2020.pdf>)
- Sektorski program nadzora v letu 2021: Tržni inšpektorat Republike Slovenije (<https://www.gov.si/assets/organi-v-sestavu/TIRS/Sektorski-program-nadzora/TirsSektorskiProgram2021.pdf>)
- Letno poročilo o delu Inšpektorata RS za infrastrukturo za leto 2021, april 2021 (<https://www.gov.si/assets/organi-v-sestavu/IRSI/Dokumenti/letna-porocila/Porocilo-o-delu-IRSI-za-letno-2020.pdf>)
- Letni načrt dela Inšpektorata RS za infrastrukturo za leto 2020, marec 2020 (<https://www.gov.si/assets/organi-v-sestavu/IRSI/Dokumenti/Letni-nacrt-dela-2021-IRSI.pdf>)
- MZL, Portal energetika, Predpisi (Energetika / Slovenija / Veljavni podzakonski akti) (<https://www.energetika-portal.si/predpisi/energetika/slovenija/veljavni-podzakonski-akti/>)
- Celoviti nacionalni energetski in podnebni načrt Republike Slovenije (NEPN), Vlada RS, februar 2020 (https://www.energetika-portal.si/fileadmin/dokumenti/publikacije/nepn/dokumenti/nepn_5.0_final_feb-2020.pdf)
- European Commission: About the energy label and ecodesign (https://ec.europa.eu/info/energy-climate-change-environment/standards-tools-and-labels/products-labelling-rules-and-requirements/energy-label-and-ecodesign/about_en)
- European Commission – News: In focus: The improved EU energy label – paving way for more innovative and energy efficient products, Bruselj, 16. marca 2021 (https://ec.europa.eu/info/news/focus-improved-eu-energy-label-paving-way-more-innovative-and-energy-efficient-products-2021-lut-16_en)

- European Commission – Press Release: New EU energy labels applicable from 1 March 2021, Bruselj, 1. marec 2021 (https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_21_818)
- European Commission: Product database (https://ec.europa.eu/info/energy-climate-change-environment/standards-tools-and-labels/products-labelling-rules-and-requirements/energy-label-and-ecodesign/product-database_en)

DATUM PRIPRAVE

20. julij 2021

2 Usposabljanje, izobraževanje, informiranje in promocija

Cilji OP TGP za to področje so:

- izobraževanje in usposabljanje za prehod v konkurenčno nizkoogljično družbo;
- krepitev kadrovskih virov za odpiranje novih zelenih delovnih mest;
- informiranje o koristih blaženja podnebnih sprememb in praktičnih vidikih izvajanja ukrepov.

2.1 Pregled stanja

V Sloveniji izvajajo aktivnosti izobraževanja, usposabljanja, informiranja in ozaveščanja na področju blaženja podobnih sprememb različni nosilci. Ključni dosežki na tem področju so:

- 1 Med vidnejšimi dosežki na tem področju v letu 2020 in 2021 lahko izpostavimo **izvajanje projekta LIFE IP CARE4CLIMATE**, ki naslavlja ozka grla pri izvajanju OP TGP. Namen projekta je tudi s pomočjo ozaveščanja, izobraževanja in usposabljanja ključnih deležnikov spodbuditi izvajanje ukrepov, določenih v OP TGP. Projekt traja od 1. 1. 2019 do 31. 12. 2026; v okviru projekta pa se bo sistematično oblikoval tudi načrt usposabljanj za NOD.
- 2 Med dosežki na področju promocije lahko v zadnjem letu ponovno izpostavimo **Evropski teden mobilnosti**, ki je leta 2020 potekal pod geslom *Izberi čistejši način prevoza*. Tokrat se mu je pridružilo 78 občin.
- 3 Nadaljevalo se je **izobraževanje EUREM**, ki pa se je zaradi korona virusa izvajalo delno in se bo nadaljevalo v septembru in oktobru 2021. Udeležilo se ga je 18 slušateljev, certifikati še niso bili podeljeni.
- 4 V novem Programu porabe sredstev Sklada za podnebne spremembe se za projekte in dejavnosti nevladnih organizacij namenja občutno manj sredstev kot prej.

2.2 Priporočila

Z letom 2020 se obdobje izvajanja OP TGP izteka. Izvajanje ukrepov se bo v obdobju 2021–2030 nadaljevalo v okviru *Celovitega nacionalnega energetskega in podnebnega načrta Republike Slovenije (NEPN)*²³.

²³ Vlada RS, februar 2020

(https://www.energetika-portal.si/fileadmin/dokumenti/publikacije/nepn/dokumenti/nepn_5.0_final_feb-2020.pdf)

PRIPOROČILO USPOSABLJANJE/INFORMIRANJE/PROMOCIJA 01/2021	
Vzpostaviti je treba načrtno spremljanje izvajanja najbolj relevantnih usposabljanj in nastaviti enoten sistem evalvacije oz. enotno metodologijo ocenjevanja učinkov teh usposabljanj.	
<u>IZVAJALEC</u>	MOP, Eko sklad, MzI, IJS
<u>UTEMELJITEV</u>	Leta 2019 se je začel projekt <i>LIFE IP CARE4CLIMATE</i> , v katerem je veliko vsebine namenjene tudi usposabljanju, projekt se nadaljuje v letu 2020 in 2021. Projekt predstavlja dobro izhodišče za nadgradnjo ukrepa in bolj usmerjeno izvajanje usposabljanj ter tudi vrednotenje učinkov.
PRIPOROČILO USPOSABLJANJE/INFORMIRANJE/PROMOCIJA 02/2020	
Aktivnosti informiranja in ozaveščanja je potrebno usmeriti bolj ciljno; npr. v ukrepe, ki se ne izvajajo oz. se slabo izvajajo. Ohraniti je treba tudi kontinuiteto določenih ozaveščevalnih akcij, saj se nemalokrat zgodi, da so akcije zgolj enkratne, potem pa se tema ne pojavi več.	
<u>IZVAJALEC</u>	MOP, Eko sklad
<u>UTEMELJITEV</u>	Aktivnosti informiranja in ozaveščanja so precej razdrobljene in velikokrat stihjsko usmerjene. Če bi se aktivnosti bolje načrtovale in usmerjale v ukrepe, ki se ne izvajajo oz. se slabo izvajajo, bi s tem pripomogli k njihovi boljši realizaciji. K bolj usmerjeni kampanji je sicer že pripomogel projekt <i>LIFE IP CARE4CLIMATE</i> .
PRIPOROČILO USPOSABLJANJE/INFORMIRANJE/PROMOCIJA 03/2020	
V aktivnosti usposabljanj, predvidenih v projektu <i>LIFE IP CARE4CLIMATE</i> , je treba bolj aktivno vključevati tudi MIZŠ in ostale deležnike (npr. univerze), ki niso partner v projektu.	
<u>IZVAJALEC</u>	MOP, IJS
<u>UTEMELJITEV</u>	V projektu <i>LIFE IP CARE4CLIMATE</i> je veliko aktivnosti, namenjenih usposabljanju, razvija se tudi načrt usposabljanja za NOD. Vsi relevantni akterji niso partnerji na projektu, zato je treba poskrbeti za njihovo aktivno vključevanje in sodelovanje z njimi. Pravočasno je potrebno vključiti tudi preostale akterje na ravni vrtcev, osnovnih in srednjih šol.

2.3 Spremljanje izvajanja ukrepov

V okviru spremljanja izvajanja ukrepov na področju usposabljanja, izobraževanja, informiranja in promocije so zajeti instrumenti, predstavljeni v spodnji tabeli (Tabela 3).

Tabela 3: Pregled izvajanja instrumentov na področju usposabljanja, izobraževanja, informiranja in promocije

Ime instrumenta	Strateške podlage		Vrsta instrumenta	Odgovornost	Priporočila
Spodbujanje usposabljanja	OP TGP	✓	usposabljanje	SVRK, Mzi DE, Mzi DP, MKGP, MOP	da
	AN URE	✓			
Informiranje in ozaveščanje ciljnih javnosti	OP TGP	✓	informiranje, ozaveščanje	Mzi DE, Mzi DP, MKGP, MOP	da
	AN URE	✓			
Načrtovanje in razvoj usposabljanja za prehod v NOD	OP TGP	✓	izobraževanje, usposabljanje	MOP in pristojna ministrstva	da
	AN URE				
Vključevanje podnebnih vsebin v širši proces razvoja vzgoje in izobraževanja	OP TGP	✓	izobraževanje, usposabljanje	MZIŠ, Mzi (AN URE)	da
	AN URE				

Z letom 2021 se bo nabor ukrepov zaradi začetka izvajanja NEPN nekoliko razširil. Dodatni ukrepi so prikazani v naslednji tabeli (Tabela 4), z njihovim spremljanjem pa bomo začeli v okviru *Podnebnega ogledala 2022*.

Tabela 4: Novo načrtovani instrumenti za zmanjševanje emisij TGP na področju usposabljanja, izobraževanja, informiranja in promocije

Ime instrumenta	Strateške podlage		Vrsta instrumenta	Odgovornost	Priporočila
Ostaja enako ime: informiranje in ozaveščanje ciljnih javnosti	NEPN	✓	informiranje, ozaveščanje	MZI, MKGP, MOP, MDDSZEM	spremljanje od 2022
Spodbujanje usposabljanja in kadrovska okrepitev	NEPN	✓	usposabljanje	SVRK, MZI, MKGP, MOP, MGRT, Eko sklad, MIZŠ, MDDSZEM	spremljanje od 2022
Načrtovanje in razvoj usposabljanja za prehod v podnebno nevtralno družbo	NEPN	✓	izobraževanje, usposabljanje	MOP in pristojna ministrstva	spremljanje od 2022
Ostaja enako ime: Vključevanje podnebnih vsebin v širši proces razvoja vzgoje in izobraževanja	NEPN	✓	izobraževanje, usposabljanje	MIZŠ	spremljanje od 2022
Izobraževanje in delavnice o trajnostnem gospodarjenju z gozdovi za lastnike gozdov	NEPN	✓	usposabljanje, informiranje	MKGP	spremljanje od 2022
Javna svetovalna služba	NEPN	✓	izobraževanje, usposabljanje	MKGP/KGZS	spremljanje od 2022
Programi usposabljanja svetovanja in demonstracijski projekti	NEPN	✓	izobraževanje/usposabljanje	MKGP	spremljanje od 2022

SPODBUJANJE USPOSABLJANJA
SPLOŠEN OPIS

OZNAKA INSTRUMENTA	OP TGP: NU-1, NU-3 AN URE: H.4b, H.4a, H.5.	
UČINEK V SEKTORJU	večsektorski	
VPLIV NA SEKTOR ETS ALI NEETS	neETS ☒	ETS ☐
TGP NA KATERE VPLIVA INSTRUMENT	ogljikov dioksid (CO ₂)	
VRSTA INSTRUMENTA	usposabljanje	
ODGOVORNOST ZA IZVAJANJE	SVRK, MzI DE, MzI DP, MKGP, MOP	
NA KATERE CILJE VPLIVA INSTRUMENT	zmanjšanje rabe energije ☒ zmanjšanje emisij TGP ☒ povečanje rabe OVE ☒ drugo: _____ ☐	
KRATEK OPIS	Usposabljanje za krepitev kadrovskih možnosti za prehod v NOD. Med drugim ciljno usmerjena usposabljanja za pripravo in izvedbo projektov na področju energetske učinkovitosti, obnovljivih virov energije in zelenih energetskih tehnologij ter drugih področij blaženja podnebnih sprememb.	

PRAVNE IN STRATEŠKE PODLAGE

EU ZAKONODAJA	/
NACIONALNE PRAVNE PODLAGE	/
NACIONALNE STRATEŠKE PODLAGE	Operativni program ukrepov zmanjšanja emisij toplogrednih plinov do leta 2020 (OP TGP) Akcijski načrt za energetske učinkovitost za obdobje 2017–2020 (AN URE) Celoviti nacionalni energetski in podnebni načrt Republike Slovenije (NEPN), za obdobje 2021–2030

IZVAJANJE INSTRUMENTA V LETU 2020

POTEK IZVAJANJA	<p>Tekom leta potekajo številna usposabljanja/izobraževanja/delavnice v okviru različnih projektov in programov, katerih pa se, žal, sistematično ne spremlja, kot se tudi (v večini primerov) ne spremlja njihovih učinkov.</p> <p>Sistematični pristop k usposabljanju in potrjevanju kvalifikacij za več področij energetske učinkovitosti vzpostavlja EZ-1, ki opredeljuje pogoje za pridobitev licenc na neodvisne strokovnjake za izdelavo energetskih izkaznic, preglede klimatskih sistemov ter preglede ogrevalnih sistemov, predvideva usposabljanje inštalaterjev naprav na OVE in določa pogoje za izvajalce energetskega svetovanja za občane ter predvideva organizacijo njihovega dodatnega rednega izobraževanja.</p> <p>Na področju stavb so se izvajala naslednja usposabljanja:</p> <ul style="list-style-type: none"> v letu 2020 in 2021 so bila do sedaj izvedena 3 usposabljanja za redne preglede klimatskih sistemov; izvajalec je Univerza v Ljubljani, Fakulteta za
-----------------	---

strojništvo, Laboratorij za ogrevalno, sanitarno in solarno tehniko ter klimatizacijo;

- za izdelovalce energetskih izkaznic (do 9. 7. 2021 izdanih 399 licenc neodvisnim strokovnjakom, izdelovalcem energetskih izkaznic), za izvajalca usposabljanja sta bila marca 2021 izbrana GI ZRMK in Zbornica za arhitekturo in prostor Slovenije, Usposabljanja potekajo večkrat letno;
- usposabljanja za svoje svetovalce v okviru mreže ENSVET organizira tudi EKO sklad;
- po Pravilniku o strokovnem usposabljanju in preizkusu znanja za upravljalce energetskih naprav (Ur. l. RS, št. 92/15) usposabljanja izvaja Zveze društev energetikov Slovenije; usposabljanja vključujejo tudi učinkovito rabo energije;
- potekalo je izobraževanje »Evropski energetski menedžer – EUREM, ki ga izvaja IJS, Center za energetska učinkovitost, ki pa je bilo zaradi korona virusa prekinjeno in se nadaljuje jeseni 2021;
- usposabljanja inženirjev in arhitektov za področje trajnostne gradnje, energetske učinkovitosti, zelenega javnega naročanja potekajo v okviru Inženirske zbornice Slovenije, Zbornice za arhitekturo in prostor ter Slovenskega združenja za trajnostno gradnjo – GBC Slovenija.

Januarja 2021 je bil sprejet nov Pravilnik o strokovnem usposabljanju za inštalaterje naprav na obnovljive vire energije, ki določa način in vsebino strokovnega usposabljanja. Pravilnik zajema naprave na ove; kotle na lesno biomaso, toplotne črpalke, prenosnike plitvih geotermalnih sistemov, sončnih kolektorjev, proizvodnih naprav na sončno energijo.

- Preko razpisa Eko sklada za NVO (sredstva Podnebnega sklada) je bilo vmesno izplačilo izplačano Slovenskemu združenju za trajnostno gradnjo – Green Building Council Slovenia za izobraževanje izvajalcev za kakovostnejšo izvedbo energijskih ovojev stavb, zmanjšanje reklamacij in izboljšanje učinka prihranka energije za ogrevanje, zmanjšanje onesnaževanja ter učinkovitejša poraba subvencij.

Usposabljanja sicer potekajo tudi v projektu *LIFE IP CARE4CLIMATE*, in sicer med drugim zajemajo tudi usposabljanje javnih uslužbencev, da postanejo glavno gonilo prehoda v NOD.

Za sektor kmetijstvo glej ukrep v sektorju kmetijstvo v *Zvezku 4*.

DOSEŽENI UČINKI

Učinki tega ukrepa se posebej ne vrednotijo, imajo pa neposredne učinke na druge ukrepe.

PREDVIDENO IZVAJANJE INSTRUMENTA V OBDOBJU 2021–2022

PREDVIDENO IZVAJANJE

Iz sredstev Sklada za podnebne spremembe je za obdobje 2021–2023 za nevladne organizacije predvidenih 0,7 milijona za sofinanciranje NVO-jev, in 0,23 milijona za sofinanciranje projektov NVO, kar je manj od prejšnjega programa sklada.

V letih 2021 in 2022 se nadaljuje izvajanje projekta *LIFE IP CARE4CLIMATE*, ki naslavlja ozka grla pri izvajanju OP TGP. Namen projekta je s pomočjo ozaveščanja, izobraževanja in usposabljanja ključnih deležnikov spodbuditi izvajanje ukrepov, določenih v OP TGP.

V letu 2021 je bila sprejeta *Dolgoročna strategija energetske prenove stavb do leta 2050*, ki zajema tudi ukrepe usposabljanja.

PREDVIDENI UČINKI Učinki tega ukrepa se posebej ne vrednotijo, imajo pa neposredne učinke na druge ukrepe.

PRIPOROČILA ZA ODLOČANJE

Priporočamo čim prejšnje izvajanje instrumenta v skladu s smernicami iz NEPN in DSEPS 2050. Finančna sredstva za usposabljanje je potrebno namensko in sistematično (načrtno) usmerjati v ukrepe, ki se ne izvajajo oz. se slabo izvajajo ali imajo težave, in bi bilo mogoče s pomočjo usposabljanj doseči napredek pri njihovem izvajanju. V izogib podvajanju je potrebno tudi uskladiti načrtovana usposabljanja v okviru različnih pobud/projektov.

VIRI PODATKOV

- Odlok o Programu porabe sredstev Sklada za podnebne spremembe v obdobju 2020–2023 (Ur. l. RS, št. [14/20](#))
- Eko sklad, osnutek Letnega poročila Eko sklada za leto 2020, julij 2021
- Sestanki z deležniki, neposredne informacije pridobljene od ministrstev, izvajalcev usposabljanj, javno dostopni podatki iz spleta
- Celoviti nacionalni energetske in podnebni načrt Republike Slovenije (NEPN), Vlada RS, februar 2020 (https://www.energetika-portal.si/fileadmin/dokumenti/publikacije/nepn/dokumenti/nepn_5.0_final_feb-2020.pdf)

DATUM PRIPRAVE

24. avgust 2021

INFORMIRANJE IN OZAVEŠČANJE CILJNIH JAVNOSTI

SPLOŠEN OPIS

OZNAKA INSTRUMENTA	OP TGP: NU-4 AN URE: H.3	
UČINEK V SEKTORJU	večsektorski	
VPLIV NA SEKTOR ETS ALI NEETS	neETS ☒	ETS ☐
TGP NA KATERE VPLIVA INSTRUMENT	ogljikov dioksid (CO ₂)	
VRSTA INSTRUMENTA	informiranje/ozaveščanje	
ODGOVORNOST ZA IZVAJANJE	MzI DE, MzI DP, MKGP, MOP	
NA KATERE CILJE VPLIVA INSTRUMENT	zmanjšanje rabe energije ☒ zmanjšanje emisij TGP ☒ povečanje rabe OVE ☒ drugo: _____ ☐	
KRATEK OPIS	Informiranje in ozaveščanje v gospodinjstvih, kmetijskih gospodarstvih, podjetjih, javnih institucijah idr., ki izvajajo ukrepe za zmanjšanje emisij TGP.	

PRAVNE IN STRATEŠKE PODLAGE

EU ZAKONODAJA	/
NACIONALNE PRAVNE PODLAGE	/
NACIONALNE STRATEŠKE PODLAGE	Operativni program ukrepov zmanjšanja emisij toplogrednih plinov do leta 2020 (OP TGP) Akcijski načrt za energetska učinkovitost za obdobje 2017–2020 (AN URE) Celoviti nacionalni energetska in podnebni načrt Republike Slovenije (NEPN), za obdobje 2021–2030

IZVAJANJE INSTRUMENTA V LETU 2020

POTEK IZVAJANJA	<p>Opozorilo: Ukrep se izvaja v okviru različnih projektov in v okviru programov različnih ministrstev. Poleg navedenih se aktivnosti financirajo še iz drugih nacionalnih in mednarodnih virov. Izvajanja ukrepa in učinkov se ne spremlja (dovolj) sistematično. Napredek na tem področju je projekt LIFE IP Care4Climate, kjer so ozaveščevalne akcije bolj skoncentrirane in načrtovane ter omogočajo večji pregled.</p> <p>Še zmeraj ni dovolj sistematičnega načrtovanja ukrepov. V pregledu je navedenih nekaj primerov dobre prakse.</p> <p>Iz naslova ukrepa H.3. – AN URE so za ta ukrep pristojni MzI, Borzen in Eko sklad. Borzen je v ta namen vzpostavil portal Trajnostna energija, na katerem so informacije s področja URE in OVE.</p> <p>MZI je vzpostavil Portal energetika, vodi tudi izvedbo vsakoletnega projekta Teden mobilnosti, v katerem je leta 2020 sodelovalo 78 občin.</p>
-----------------	--

Eko sklad:

- Informiranje in ozaveščanje občanov se izvaja tudi preko mreže energetskih svetovalcev ENSVET, po Sloveniji je razpršenih 57 pisarn v katerih deluje 54 posebej usposobljenih energetskih svetovalcev. V letu 2020 je bilo zabeleženih 9.283 aktivnosti (nasveti s pisnim poročilom, članki, e-nasveti, predavanja...), sodelujejo tudi z eko šolami – energetski svetovalci so v šolah in vrtcih predavali o učinkoviti rabi energije in obnovljivih virih energije, sodelovali so na sejmu DOM v Ljubljani. Sicer je bil zaradi pandemije zaznan 40 % upad nasvetov (ti se ponavadi delijo izven pisarn) prav zaradi prepovedi sejmov in drugih oblik združevanja ljudi. So pa vzpostavili svetovanje tudi preko zooma in elektronski pošti.
- Nadaljevali so s promocijo preko člankov, oddaj, predavanj (časnik Finance, Eko dežela, Štajerski tednik), spletne strani Moja Občina, Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti.
- Leta 2020 so bila na podlagi vmesnih poročil izplačana 4 vmesna izplačila za projekte nevladnih organizacij in sicer kulturno društvo Prostoroz, PIC, MKM, Slovensko združenje za trajnostno gradnjo-Green Building Council Slovenia.
- Konec leta 2019 je Eko sklad objavil nov javni razpis NVO19 za sofinanciranje podnebnih programov vsebinskih mrež. Razpisanih je bilo 800.000 evrov sredstev iz Sklada za podnebne spremembe, ki so predvidena za štiriletno delovanje dveh vsebinskih mrež. Na razpis sta prispeli 2 vloge, ki sta bili izbrani, in sicer: »Plan B za Slovenijo – mreža nevladnih organizacij za trajnostni razvoj« za področje varstva okolja prijaviteljice Ustanove Umanotera – slovenska fundacija za trajnostni razvoj in »Mreže za prostor« za področje urejanje prostora prijavitelja Inštituta za politike prostora.
- Eko sklad je v letu 2020 sklenil partnerske pogodbe z namenom promocije Eko sklada za naslednje projekte: 21. Dnevi energetikov, Okoljsko srečanje 2020, raziskava REUS JSS 2020 in vodni dnevi 2020.

Z začetkom leta 2019 se je pod vodstvom MOP začel projekt *LIFE IP CARE4CLIMATE*, v okviru katerega so številne aktivnosti namenjene tudi informiranju in ozaveščanju (npr. kampanja o aktivni trajnostni mobilnosti, ozaveščanje o podnebnih spremembah...). V letu 2020 je bila narejena komunikacijska strategija, izvedena je bila kampanja na socialnih omrežjih (Instagram, Facebook), dve kampanji na odpadni hrani, radijska kampanja (maj, junij 2020) na temo odpadne hrane, trajnostna gradnja, energetska učinkovitost-oglasila so se predvajali 235-krat. Vzpostavila se je dodatna spletna stran samo1planet namenjena širši javnosti in vsebuje tudi preproste nasvete.

Umanotera, ki na projektu *LIFE IP CARE4CLIMATE* ozavešča, izobražuje in usposablja ključne deležnike je leta 2020 pripravila peto nacionalno konferenco o trajnostnem upravljanju z viri v skupnosti z naslovom Kako lokalne skupnosti merijo in učinkovito zmanjšujejo svoje izpuste TGP. Decembra so pričeli s prvim usposabljanjem za koordinatorje skupnostnih projektov, ki bodo prispevali k blaženju podnebnih sprememb. Usposabljanje se je zaključilo marca 2021. Postavili so razstavo Na vroči strani Alp, tudi v virtualni obliki. Ravno tako objavljajo in posodablajo dokumenta Fizikalno ozadje podnebnih sprememb in njihove posledice za Slovenijo in Politično-zakonodajno ozadje blaženja podnebnih sprememb, ki sta namenjena širši populaciji, ki jih ta tema zanima. Promovirali so tudi 10 dobrih podnebnih praks, pripravili tri kratke filme promocije dobrih praks. Izvajali so kampanjo Leto brez leta, ki je ozaveščala o vplivu letenja na podnebje.

Nadaljeval se je projekt *LIFE Podnebna pot 2050*, ki je pripomogel k informiranju in ozaveščanju o podnebnih spremembah.

Pomembno k ozaveščanju in informiranju doprinaša tudi skupina Mladi za podnebno pravičnost, ki je organizirala tudi predavanja, okrogle mize in druge aktivnosti.

Še naprej deluje Stalni posvetovalni odbor za podnebno politiko pri predsedniku Republike Slovenije, ki tudi informira in ozavešča o problematiki podnebnih sprememb.

V okviru OP EKP poteka projekt »Mehki ukrepi trajnostne mobilnosti«, ki bo potekal do leta 2021. Projekt sestavlja 5 ukrepov spodbujanja trajnostne mobilnosti, med katerimi sta tudi kampanja ozaveščanja in promocije trajnostne mobilnosti ter izobraževanje o trajnostni mobilnosti za vrtce in osnovne šole.

Nadaljeval se je projekt Clear 2.0 (Zveza potrošnikov Slovenije s partnerji), ki vključuje spodbujanje prehoda v NOD; ozaveščanje potrošnikov o pomenu rabe lokalnih obnovljivih virov v gospodinjstvih in prednostih nizkoogljičnih tehnologij ter usmerjanje pri izbiri – nakupu in uporabi naprav za ogrevanje in hlajenje v gospodinjstvih.

Aktivna na področju informiranja in ozaveščanja ciljnih javnosti je tudi nevladna organizacija Focus, ki je vključena tudi v projekt *LIFE IP CARE4CLIMATE*, kjer deluje predvsem na področju ozaveščanja, spodbujanja dobrih praks, podpore lokalnim skupnostim pri prehodu v NOD, krepitve zmogljivosti javne uprave... Nadaljevali so z izvajanjem projekta LIFE UNIFY, katerega cilj je prispevati k pravočasnemu in učinkovitemu prehodu v nizkoogljično družbo in gospodarstvo preko dolgoročnih podnebnih strategij, NEPN-ov in programiranja sredstev EU.

Društvo za energetska pismenost EN-LITE je nadaljevalo z aktivnostmi na področju iENERGIJE: digitalna, interaktivna, izobraževalno-ozaveščevalna platforma.

Na področju informiranja in ozaveščanja so aktivne še številne nevladne organizacije: Cipra, Greenpeace, PIC (Zagovorniki okolja), IPoP, kolesarske mreže, Sloga...

DOSEŽENI UČINKI

Učinki tega ukrepa se posebej ne vrednotijo, imajo pa neposredne učinke na druge ukrepe.

PREDVIDENO IZVAJANJE INSTRUMENTA V OBDOBJU 2021–2022

PREDVIDENO IZVAJANJE

Nadaljevalo se bo izvajanje projekta *LIFE IP CARE4CLIMATE*, v okviru katerega so številne aktivnosti namenjene informiranju in ozaveščanju, v njih pa sodelujejo ministrstva, raziskovalne inštitucije in nevladne organizacije ter PR agencija.

Iz sredstev Sklada za podnebne spremembe je za nevladne organizacije v obdobju 2021–2023 za sofinanciranje predvidenih 0,7 milijona evrov, za sofinanciranje projektov NGO 0,23 milijona evrov (v letu 2022 in 2023 ni načrtovanih sredstev), tehnična pomoč-za katero je namenjenih 6 milijonov evrov zajema tudi financiranje izvedbe projektov in ukrepov na področju ozaveščanja, izobraževanja. Sredstva namenjena NGO-jem so občutno manjša, kot so bila predvidena s prejšnjim programom porabe sredstev Podnebnega sklada.

V *Celovitem nacionalnem energetskem in podnebnem načrtu Republike Slovenije (NEPN)* je načrtovano, da se bo izvajanje instrumenta v obdobju 2020–2030 nadaljevalo in izboljšalo, in sicer so predvideni:

- priprava in izvedba celovite nacionalne promocijske in opismenjevalne kampanje o pomenu in načinu prehoda v podnebno nevtralno družbo;
- periodično spremljanje ozaveščenosti različnih sektorjev in ciljnih skupin ter uporaba izsledkov za nadgradnjo politik in ukrepov;
- bolj ciljno usmerjanje aktivnosti (npr. v ukrepe, ki se ne izvajajo oziroma se slabo izvajajo ali imajo težave);
- ohranitev stalnosti uspešnih ozaveščevalnih in opismenjevalnih akcij (ne le enkratne akcije);
- ozaveščanje in izobraževanje uporabnikov naprav na lesno biomaso glede primerne goriva in pravnega načina kurjenja;
- ozaveščanje in usposabljanje prodajalcev in instalaterjev naprav OVE in URE, upravnikov stavb, energetskih managerjev itd.;
- tematsko usposabljanje ciljnih poklicnih skupin glede problematike tehnologij URE in OVE (gasilci, reševalci, dimnikarji itd.).

PREDVIDENI UČINKI

Učinki tega ukrepa se posebej ne vrednotijo, imajo pa neposredne učinke na druge ukrepe.

PRIPOROČILA ZA ODLOČANJE

Priporočamo čim prej izvajanje instrumenta v skladu s smernicami iz NEPN. Predvsem je pomembno, da se aktivnosti informiranja in ozaveščanja usmerja bolj ciljno; npr. v ukrepe, ki se ne izvajajo oz. se slabo izvajajo, in da se ohranja kontinuiteta določenih ozaveščevalnih akcij. Smiselno bi bilo (znotraj projekta *LIFE IP CARE4CLIMATE*) razviti/nastaviti sistem vrednotenja ozaveščevalnih akcij (ne zgolj skozi št. predvajanih oglasov, minutaže itd.).

Nevladne organizacije imajo pomembno vlogo pri informiranju in ozaveščanju ter velikokrat opravljajo tovrstne naloge namesto države. Priporočamo, da se za tovrstno dejavnost nameni več sredstev.

Za ukrep je pristojen tudi MKGP. Priporočamo, da se podnebne vsebine, vezane na kmetijstvo, okrepijo, predvsem na spletni strani in družbenem omrežju Facebook Mreža za podeželje.

VIRI PODATKOV

- Odlok o Programu porabe sredstev Sklada za podnebne spremembe v obdobju 2020–2023 (Ur. l. RS, št. [101/21](#))
- Eko sklad, osnutek Letnega poročila Eko sklada za leto 2020, februar 2020
- Focus – letno poročilo 2020
- Umanotera-letno poročilo 2020
- Informacije partnerjev projekta LIFE IP Care4Climate
- Sestanki z deležniki, neposredne informacije od deležnikov/izvajalcev, javno dostopne informacije na spletnih straneh
- Celoviti nacionalni energetski in podnebni načrt Republike Slovenije (NEPN), Vlada RS, februar 2020 (https://www.energetika-portal.si/fileadmin/dokumenti/publikacije/nepn/dokumenti/nepn_5.0_final_feb-2020.pdf)

DATUM PRIPRAVE

30. avgust 2021

NAČRTOVANJE IN RAZVOJ USPOSABLJANJA ZA PREHOD V NOD
SPLOŠEN OPIS

OZNAKA INSTRUMENTA	OP TGP: NU-2		
UČINEK V SEKTORJU	večsektorski		
VPLIV NA SEKTOR ETS ALI NEETS	neETS ☒	ETS	☐
TGP NA KATERE VPLIVA INSTRUMENT	ogljikov dioksid (CO ₂)		
VRSTA INSTRUMENTA	izobraževanje / usposabljanje		
ODGOVORNOST ZA IZVAJANJE	MOP in pristojna ministrstva		
NA KATERE CILJE VPLIVA INSTRUMENT	zmanjšanje rabe energije	☒	
	zmanjšanje emisij TGP	☒	
	povečanje rabe OVE	☒	
	drugo: _____	☐	
KRATEK OPIS	OP TGP načrtuje pripravo podrobnega načrta usposabljanja za prehod v konkurenčno nizkoogljično družbo, ki bi tudi podrobno opredelil potrebe po usposabljanju za različne cilje skupne in načrtovanje priprave oz. razvoja dodatnih programov.		

PRAVNE IN STRATEŠKE PODLAGE

EU ZAKONODAJA	/
NACIONALNE PRAVNE PODLAGE	/
NACIONALNE STRATEŠKE PODLAGE	Operativni program ukrepov zmanjšanja emisij toplogrednih plinov do leta 2020 (OP TGP) Celoviti nacionalni energetske in podnebni načrt Republike Slovenije (NEPN), za obdobje 2021–2030

IZVAJANJE INSTRUMENTA V LETU 2020

POTEK IZVAJANJA	Leta 2019 se je pod vodstvom MOP začel projekt <i>LIFE IP CARE4CLIMATE</i> , v okviru katerega je predvidena tudi priprava načrta in izvedba aktivnosti za usposabljanje za prehod v NOD (sklop C2: Usposabljanje in krepitev zmogljivosti za prehod v NOD). Med drugim so bili zbrani podatki in opravljena analiza vseh obstoječih usposabljanj in drugih podobnih aktivnosti. Izbranih je bilo 40 predmetov s temami in vsebinami za prihodnje. Bila je vzpostavljena tudi aktivna komunikacija s podobnimi programi na mednarodni ravni. V sklopu projekta so potekala tudi usposabljanja za lokalne skupnosti. MOP je pričel tudi z aktivnim sodelovanjem s centrom RS za poklicno izobraževanje za oblikovanje smernic za 6. stopnjo. MOP je pričeli tudi z izvajanjem aktivnosti glede Climate KIC in se trenutno fokusirajo na integracijo vseh pomembnih deležnikov, saj predhodno niso bili vključeni v zadostni meri v aktivnosti. Ta aktivnost bi pripomogla tudi k implementaciji Climate KIC Deep demonstration project – Razogljičenje Slovenije, ki je v pripravi in zajema tudi usposabljanje in učenje.
DOSEŽENI UČINKI	Učinki tega ukrepa se posebej ne vrednotijo, imajo pa neposredne učinke na druge ukrepe.

PREDVIDENO IZVAJANJE INSTRUMENTA V OBDOBJU 2021–2022

PREDVIDENO
IZVAJANJE

MOP je v letu 2021 pričel tudi z aktivnim sodelovanjem s centrom RS za poklicno izobraževanje za oblikovanje smernic za 6. stopnjo. MOP je pričel tudi z izvajanjem aktivnosti glede Climate KIC in se trenutno fokusirajo na integracijo vseh pomembnih deležnikov, saj predhodno niso bili vključeni v zadostni meri v aktivnosti. Ta aktivnost bi pripomogla tudi k implementaciji projekta EIT Climate-KIC »A Deep Demonstration of a Circular, Regenerative and Low-Carbon Economy in Slovenia«, ki je v pripravi in zajema tudi usposabljanje in učenje.

Potekalo bo nadaljevanje izvajanje aktivnosti v okviru projekta *LIFE IP CARE4CLIMATE*. Predvidena so priporočila za univerze in fakultete. Predvideva se tudi izvajanje Deep demonstration projekta, ki vključuje tudi usposabljanje in izobraževanje.

V *Celovitem nacionalnem energetske in podnebne načrtu Republike Slovenije (NEPN)* je načrtovano, da se bo izvajanje instrumenta v obdobju 2020–2030 nadaljevalo in izboljšalo. Predvidena je okrepitev spodbujanja prehoda v podnebno nevtraln in krožno gospodarstvo s poudarkom na potrebnih znanjih in kakovostnih delovnih mestih, ki ustvarjajo višjo dodano vrednost, bistveno zmanjšujejo škodljive vplive na okolje ter zagotavljajo ustrezne pogoje za ustrezno plačilo in kakovostno delovno okolje, in sicer zlasti na področjih:

- ozaveščanja in izobraževanja javnih uslužbencev o priložnostih za spodbujanje podnebno nevtralnega in krožnega gospodarstva ter ustvarjanje kakovostnih delovnih mest;
- prenosa dobrih praks državnega spodbujanja iz drugih držav;
- zagotavljanja zglada javne uprave in aktivne promocije tega z zelenim javnim naročanjem;
- sistematične prenove šolskih in študijskih programov za izboljšanje znanj, ki so pomembna za prehod v podnebno nevtraln in krožno gospodarstvo;
- izobraževanja kadrov, da bodo imeli ustrezna znanja, potrebna za prehod v podnebno nevtraln družbo, s poudarkom na tehničnih in naravoslovnih znanjih, kjer je največji razkorak med ponudbo in povpraševanjem po tovrstnih kadrih, s hkratnim povezovanjem z družboslovnimi znanji;
- drugih aktivnosti v okviru projekta *LIFE IP CARE4CLIMATE* za posebne ciljne skupine.

PREDVIDENI UČINKI

Učinki tega ukrepa se posebej ne vrednotijo, imajo pa neposredne učinke na druge ukrepe.

PRIPOROČILA ZA ODLOČANJE

Priporočamo izvajanje instrumenta v skladu s smernicami iz NEPN. V oblikovanje usposabljanja v okviru projekta *LIFE IP CARE4CLIMATE* je treba pravočasno aktivno vključiti tudi MIZŠ in druge relevantne deležnike (npr. univerze).

VIRI PODATKOV

- Informacije, pridobljene od pristojnih ministrstev (sestanki) in partnerjev projekta *LIFE IP CARE4CLIMATE*
- Celoviti nacionalni energetski in podnebni načrt Republike Slovenije (NEPN), Vlada RS, februar 2020 (https://www.energetika-portal.si/fileadmin/dokumenti/publikacije/nepn/dokumenti/nepn_5.0_final_feb-2020.pdf)

DATUM PRIPRAVE

1. september 2021

VKLJUČEVANJE PODNEBNIH VSEBIN V ŠIRŠI PROCES RAZVOJA VZGOJE IN IZOBRAŽEVANJA

SPLOŠEN OPIS

OZNAKA INSTRUMENTA	OP TGP: NU-5 AN URE: H.4b		
UČINEK V SEKTORJU	večsektorski		
VPLIV NA SEKTOR ETS ALI NEETS	neETS ☒	ETS	☐
TGP NA KATERE VPLIVA INSTRUMENT	ogljikov dioksid (CO ₂)		
VRSTA INSTRUMENTA	izobraževanje / usposabljanje		
ODGOVORNOST ZA IZVAJANJE	MZIŠ, MzI (AN URE)		
NA KATERE CILJE VPLIVA INSTRUMENT	zmanjšanje rabe energije	☒	
	zmanjšanje emisij TGP	☒	
	povečanje rabe OVE	☒	
	drugo: _____	☐	
KRATEK OPIS	Vključevanje podnebnih vsebin v širši proces razvoja vzgoje in izobraževanja za trajnostni razvoj v Sloveniji na vseh stopnjah izobraževanja.		

PRAVNE IN STRATEŠKE PODLAGE

EU ZAKONODAJA	/
NACIONALNE PRAVNE PODLAGE	/
NACIONALNE STRATEŠKE PODLAGE	Operativni program ukrepov zmanjšanja emisij toplogrednih plinov do leta 2020 (OP TGP) Celoviti nacionalni energetske in podnebni načrt Republike Slovenije (NEPN), za obdobje 2021–2030

IZVAJANJE INSTRUMENTA V LETU 2020

POTEK IZVAJANJA	<p>Ukrep se izvaja. Te tematike se naslavljajo tudi preko globalnega učenja (izvajalci nevladne organizacije), v katerih sodelujejo vrtci in šole.</p> <p>Marca 2020 je bila sprejeta Resolucija o Nacionalnem programu varstva okolja za obdobje 2020–2030, ki vsebuje tudi smernice in ukrepe na področju izobraževanja.</p> <p>V šolskem letu 2018/2019 je bil v program Eko šol dodan nov tematski sklop Podnebne spremembe, ki je bil vključen tudi v letu 2020/2021. Šole se velikokrat priključujejo tudi širšim dogodkom npr. evropski teden mobilnosti, svetovni dan Zemlje, vode..., kjer so obravnavane tudi teme podnebnih sprememb.</p> <p>V sklopu OP EKP je potekal projekt »Mehki ukrepi trajnostne mobilnosti«, v okviru katerega je tudi ukrep izobraževanje o trajnostni mobilnosti za vrtce in osnovne šole. Projekt se izvaja v treh šolskih letih, z začetkom v šolskem letu 2018/2019 in zaključkom 31. 7. 2021. Vsi vrtci in šole so prejeli prenovljena priročnika »Trajnostna mobilnost – priročnik za vzgojitelje v vrtcih« in »Trajnostna mobilnost – priročnik za učitelje v osnovnih šolah«. Priročnika vsebujeta vrsto napotkov, gradiv in primerov aktivnosti na temo trajnostne</p>
-----------------	--

mobilitnosti. Izdana so bila tudi gradiva za starše (zloženske) ter potovalni dnevnik, namenjen otrokom v osnovnih šolah. V šolskem letu 2020/2021 se je projektu pridružilo 750 vrtčevskih skupin- več kot 14 000 otrok.

Tudi leta 2020 je bil izveden teden izobraževanja za trajnostni razvoj, pod okriljem Združenja izobraževalnih in svetovalnih središč Slovenije – ZISS; neformalna izobraževanja za starejše, ki je naslavljal tudi podnebne spremembe.

Potekalo je sodelovanje v mreži Climate Kic (www.climate-kic.org); Innovation for climate action, ki vključuje tudi izobraževanje. V letu 2021 je koordinator hub-a postal E-Zavod.

V *Nacionalnem programu varstva okolja (NPVO)* je načelo trajnostnega razvoja vključeno kot eno ključnih načel vzgoje v Sloveniji, s ciljem, da se ljudi opolnomoči za delo in življenje v zelenem gospodarstvu in da postane okoljska pismenost ključna sestavina funkcionalne pismenosti. Za doseganje ciljev predvideva NPVO nabor ukrepov na operativni ravni.

DOSEŽENI UČINKI Učinki tega ukrepa se posebej ne vrednotijo, imajo pa neposredne učinke na druge ukrepe.

PREDVIDENO IZVAJANJE INSTRUMENTA V OBDOBJU 2021–2022

PREDVIDENO IZVAJANJE Za obdobje 2021–2023 so v Podnebnem skladu načrtovana sredstva v vrednosti 3 milijone za Podnebne cilje in vsebine v vzgoji in izobraževanju. Sredstva so namenjena sistematičnemu vključevanju podnebnih ciljev in vsebin v predšolsko vzgojo, osnovno in srednješolsko izobraževanje, višješolsko strokovno in izobraževanje odraslih. Ključni dejavnosti sta priprava in financiranje celostnega programa ozaveščanja ter vzgoje in izobraževanja o podnebnih spremembah v kontekstu vzgoje in izobraževanja za trajnostni razvoj – VITR. V zadnjih dveh letih izvajanja ukrepa sta predvidena preizkus in evalvacija programa na širšem vzorcu do 80 šol oziroma vzgojno-izobraževalnih organizacij. Predvidoma bo vzpostavljenih skupno do 15 demonstracijskih vzgojno-izobraževalnih zavodov oziroma organizacij.

V *Celovitem nacionalnem energetske in podnebnem načrtu Republike Slovenije (NEPN)* je načrtovano, da se bo izvajanje instrumenta v obdobju 2020–2030 nadaljevalo in nadgradilo, in sicer s ciljem motivacije in spreminjanje vedenja ter potrošniških navad, trajnostnega podnebnega razvoja družbe itd.

PREDVIDENI UČINKI Učinki tega ukrepa se posebej ne vrednotijo, imajo pa neposredne učinke na druge ukrepe.

PRIPOROČILA ZA ODLOČANJE

V aktivnosti, predvidene v projektu *LIFE IP CARE4CLIMATE*, je treba vključevati tudi MIZŠ in ostale deležnike (npr. univerze), ki niso partner v projektu. Pomembno je izboljšati sodelovanje med resorji, predvsem med MOP in MIZŠ ter ostalimi pristojnimi organizacijami in pospešiti proces vključevanja aktualnega znanja in smernic glede podnebnih sprememb, še posebej v luči sredstev in načrtov Načrta za okrevanje in odpornost, Zelenega dogovora...

VIRI PODATKOV

- Komunikacija z MOP, in partneriji projekta *LIFE IP CARE4CLIMATE*
- Javno dostopne informacije na spletu
- Odlok o Programu porabe sredstev Sklada za podnebne spremembe v obdobju 2020–2023 (Ur. l. RS, št. [101/21](#))

- Celoviti nacionalni energetska in podnebni načrt Republike Slovenije (NEPN), Vlada RS, februar 2020 (https://www.energetika-portal.si/fileadmin/dokumenti/publikacije/nepn/dokumenti/nepn_5.0_final_feb-2020.pdf)

DATUM PRIPRAVE

1. september 2021

3 Ostali večsektorski ukrepi

3.1 Pregled stanja

K zmanjšanju emisij TGP prispevajo tudi drugi večsektorski ukrepi. Ukrep obveznosti dobaviteljev energije za doseganje prihrankov končne energije pri končnih odjemalcih je natančneje opredeljen v AN URE. V prenovljeni obliki se izvaja od leta 2015, izvajanje instrumenta pa se bo nadaljevalo še vsaj do leta 2030. V okviru sheme so zavezanci leta 2019 zmanjšali rabo energije pri končnih odjemalcih za 282,9 GWh, od tega je bilo 30 % vseh prihrankov doseženih v industriji, 28 % v gospodinjstvih in 14 % v sektorjih pretvorbe, distribucije in prenosa energije. Leta 2020 je bil v shemi po preliminarnih podatkih dosežen prihranek energije v višini 293,8 GWh.

Eko sklad je leta 2020 odobril za 43,2 milijonov evrov ugodnih kreditov, kar je za četrtno manj kot leto prej. Znesek v letu 2020 podpisanih kreditnih pogodb je znašal 38,4 milijonov evrov in se je v primerjavi z letom prej zmanjšal za 6 %. Obseg kreditiranja se je zmanjšal predvsem na račun manjšega obsega kreditiranja okoljskih naložb občanov.

Leta 2016 je bila uveljavljena prenovljena shema podpor za spodbujanje proizvodnje električne energije iz OVE in v soprodukciji toplote in električne energije (SPTe) z visokim izkoristkom. Novi vstopi v shemo so regulirani s kvotami v okviru javnih pozivov in izbrani po kriteriju najnižje cene. Leta 2019 so se pogoji za prijavo projektov na javne pozive zaostriji za zahtevo po predložitvi gradbenega dovoljenja že ob sami prijavi na javni poziv, in sicer za tiste elektrarne, katerih gradnja je z njim pogojena, kar je povzročilo dodaten upad števila prijavljenih in tudi izbranih projektov. Proizvodnja električne energije v okviru sheme je leta 2020 znašala 962,2 GWh, znesek izplačil pa 124,8 milijonov evrov, kar je oboje za 1,5 % več kot leto prej. Shema bi se morala izteči ob koncu leta 2019, vendar je bilo njeno delovanje podaljšano do 31. 12. 2025.

3.2 Priporočila

Z letom 2020 se je obdobje izvajanja OP TGP izteklo. Izvajanje ukrepov se bo v obdobju 2021–2030 nadaljevalo v okviru *Celovitega nacionalnega energetskega in podnebnega načrta Republike Slovenije (NEPN)*²⁴. V nadaljevanju navajamo priporočila, ki so za doseganje ciljev na področju zmanjševanja emisij TGP in rabe energije na področju večsektorskih ukrepov do leta 2030 in dolgoročno najvažnejša.

PRIPOROČILO VEČSEKTORSKI 01/2021

Čim hitreje je treba začeti z **izvajanjem večsektorskih instrumentov** za zmanjševanje emisij TGP ter povečevanje energetske učinkovitosti in rabe OVE v vseh sektorjih **v skladu z usmeritvami in predvidenim obsegom iz NEPN.**

²⁴ Vlada RS, februar 2020

(https://www.energetika-portal.si/fileadmin/dokumenti/publikacije/nepn/dokumenti/nepn_5.0_final_feb-2020.pdf)

Obstoječo shemo podpor za spodbujanje proizvodnje električne energije iz OVE in v SPTE z visokim izkoristkom, ki bo v veljavi še do leta 2025, je treba čimprej nadgraditi v skladu s smernicami iz NEPN. Takoj je treba okrepiti promocijo razpisov. Pripraviti je potrebno poglobljeno analizo ovir. Zagotoviti je treba, da so oprostitve plačila prispevka OVE in SPTE zgolj začasne. Predvsem pa je treba še naprej **izboljševati izvedljivost prijavljenih projektov, odpraviti ovire za realizacijo** izbranih projektov, zlasti glede problematike umeščanja naprav v prostor, podpreti investitorje pri pripravi prijav in **dopolniti pravila pri pozivih za konkurenčen vstop naprav SPTE na lesno biomaso.**

IZVAJALEC MzI, Agencija za energijo, Center za podpore – Borzen

UTEMELJITEV Učinki podporne sheme se kažejo kot nezadostni, posebej sta problematična minimalna realizacija novih proizvodnih naprav in zmanjševanje obsega proizvodnje električne energije iz OVE. Povečanje proizvodnje električne energije iz obnovljivih virov je bistveno tudi zaradi doseganja zahtevnih ciljev na področju zmanjševanja emisij TGP in deleža OVE v rabi bruto končne energije do leta 2030.

PRIPOROČILO VEČSEKTORSKI 02/2021

Podporna shema za proizvodnjo električne energije iz OVE in v SPTE spodbuja ukrepe, ki so razpršeni, v njihovo pripravo in izvedbo je vključenih veliko akterjev, kar lahko pomembno prispeva k zaposlovanju ter skladnemu gospodarskemu in regionalnemu razvoju. **S pravočasno in kakovostno prenovo podporne sheme**, ki mora biti potrjena s strani Evropske komisije do konca leta 2025, je treba preprečiti nastanek vrzeli pri spodbujanju ukrepov in tako zagotoviti kontinuiteto nepovratnih sredstev, skladno z novimi smernicami za državne pomoči. **Za zagotavljanje stabilnega podpornega okolja je potrebno v okviru sheme zagotoviti napovedovanje razpisov vnaprej za obdobje enega do dveh let, po zgledu programov EU.**

IZVAJALEC MzI DE, Agencija za energijo, Center za podpore – Borzen, Eko sklad in ostali deležniki

UTEMELJITEV Za doseganje zastavljenih ciljev do leta 2030 je bistvenega pomena, da se nadaljuje z izvajanjem načrtovanih ukrepov in jih nadgradi v obsegu iz NEPN. S pravočasno in kakovostno pripravo nove podporne sheme bo potrebno ob upoštevanju novih smernic za državne pomoči EU in Evropskega zelenega dogovora vzpostaviti širši in bolj učinkovit nabor podpor (poleg razpisov tudi investicijske podpore, »feed-in« premije za manjše proizvodne naprave idr.) za zagotavljanje učinkovitega, kvalitetnega in stabilnega podpornega okolja za spodbujanje proizvodnje električne energije prednostno iz OVE in v SPTE.

PRIPOROČILO VEČSEKTORSKI 03/2021

Delovanje sheme obveznega doseganja prihrankov končne energije za zavezance je treba nadgraditi v skladu z *Dolgoročno strategijo energetske prenove stavb do leta 2050 (DSEPS 2050)*. Predvidena sta bila **zvišanje obveznosti za dobavitelje električne energije in zemeljskega plina na 1 % prodane energije letno**, kar v *Zakonu o učinkoviti rabi energije (ZURE)* ni bilo vključeno – obveznost je 0,8 % prodaje, enako kot za druge energente – in

priprava strokovnih podlag za pripravo novega predloga uredbe o zagotavljanju prihrankov energije, ki bi spodbujal storitve energetskega pogodbeništv na področju stavb.	
IZVAJALEC	MZI DE, Agencija za energijo
UTEMELJITEV	Izvedba DSEPS 2050 zahteva velik premik glede razvoja energetske storitve in pogodbenega zagotavljanja prihrankov energije na področju stavb, ki jih izvajajo dobavitelji energije. Električna energija ter prehodno še zemeljski plin bosta ključna energenta v stavbah, ki posredno in neposredno povzročata emisije TGP, zato je smiselno, da se njuno učinkovitost intenzivneje spodbuja tudi v okviru sheme obveznega doseganja prihrankov končne energije za zavezance. Dobavitelji energije lahko s svojimi programi v tem okviru veliko prispevajo k doseganju načrtovanega obsega prenov stavb.
PRIPOROČILO VEČSEKTORSKI 04/2021	
Izboljšati je potrebno sistem spremljanja učinkov kreditov Eko sklada , tako da bodo na razpolago vsi potrebni podatki o doseženih učinkih po sektorjih in letih, ko so bile naložbe izvedene.	
IZVAJALEC	MOP, Eko sklad
UTEMELJITEV	Sistematično spremljanje spodbud po sektorjih je nujno za dokazovanje doseganja ciljev na področjih energetske učinkovitosti, izrabe OVE in emisij TGP, zastavljenih do leta 2020, pa tudi do leta 2030. Ustrezno spremljanje omogoča tudi ustrezno usmerjanje instrumentov, s čimer se vzpostavlja <i>proces nenehnih izboljšav – načrtuj, naredi, preveri in ukrepaj</i> .
PRIPOROČILO VEČSEKTORSKI 05/2021	
V nadaljnjih korakih priprave Strategije prostorskega razvoja Slovenije (SPRS) – Akcijskega programa za izvajanje SPRS je treba okrepiti vlogo prostorskega razvoja pri prehodu v nizkoogljično družbo . Načrtovati je potrebno ustrezne instrumente.	
IZVAJALEC	MOP
UTEMELJITEV	SPRS in Akcijski program sta strateška dokumenta, ki omogočata, da se takoj ustrezno naslovi vidike prostorskega načrtovanja, ki pomembno vplivajo na obvladovanje podnebnih sprememb. Verzija strategije, ki je bila v javni obravnavi, problematiko naslavlja le delno.

3.3 Spremljanje izvajanja ukrepov

V okviru spremljanja izvajanja ostalih večsektorskih ukrepov so zajeti instrumenti, predstavljeni v spodnji tabeli (Tabela 5).

Tabela 5: Pregled izvajanja ostalih večsektorskih ukrepov

Ime instrumenta	Strateške podlage	Vrsta instrumenta	Odgovornost	Priporočila
Obveznosti dobaviteljev energije za doseganje prihrankov končne energije pri končnih odjemalcih	OP TGP	✓	MZI, Agencija za energijo, dobavitelji energije	da
	AN URE	✓		
	AN OVE			

Ime instrumenta	Strateške podlage		Vrsta instrumenta	Odgovornost	Priporočila
Posojila Eko sklada s subvencionirano obrestno mero za okoljske naložbe	OP TGP	✓	ekonomski	MOP, Eko sklad	da
	AN URE	✓			
	AN OVE				
Shema podpor za spodbujanje proizvodnje električne energije iz OVE in v soproduktivni toplote in električne energije (SPTE) z visokim izkoristkom	OP TGP	✓	ekonomski (finančne spodbude) in podporne aktivnosti	MzI, Agencija za energijo, Center za podpore – Borzen	da
	AN URE	✓			
	AN OVE	✓			
Strategija ogrevanja in hlajenja, akcijski načrt za daljinsko ogrevanje in hlajenje, toplotna karta	OP TGP		načrtovanje	MzI	da
	AN URE	✓			
	AN OVE				
Predpisi s področij varstva zraka in uporabe najboljših razpoložljivih tehnologij	OP TGP		predpisi	MOP	/
	AN URE				
	AN OVE				
Instrumenti prostorskega načrtovanja za prehod v NOD	OP TGP	✓	načrtovanje	MOP	/
	AN URE	✓			
	AN OVE				

V okviru *Podnebnega ogledala 2022* bomo začeli s spremljanjem izvajanja instrumentov v obsegu iz NEPN.

OBVEZNOSTI DOBAVITELJEV ENERGIJE ZA DOSEGANJE PRIHRANKOV KONČNE ENERGIJE PRI KONČNIH ODJEMALCIH
SPLOŠEN OPIS

OZNAKA INSTRUMENTA	OP TGP: NI-2 AN URE: H.6 DSEPS 2050: S-9	
UČINEK V SEKTORJU	večsektorski	
VPLIV NA SEKTOR ETS ALI NEETS	neETS ☒	ETS ☒
TGP NA KATERE VPLIVA INSTRUMENT	ogljikov dioksid (CO ₂)	
VRSTA INSTRUMENTA	drugo (energetske storitve)	
ODGOVORNOST ZA IZVAJANJE	Mzl DE, Agencija za energijo, dobavitelji energije	
NA KATERE CILJE VPLIVA INSTRUMENT	zmanjšanje rabe energije ☒ zmanjšanje emisij TGP ☒ povečanje rabe OVE ☒ drugo: _____ ☐	
KRATEK OPIS	Dobavitelji energije morajo doseči prihranke končne energije pri končnih odjemalcih s tem, da jih spodbujajo k izvedbi različnih ukrepov za učinkovito rabo energije, npr. k zamenjavi starih kotlov in gospodinjskih električnih aparatov, uporabi varčnih sijalk, toplotni izolaciji stavb itd. Obveznosti izhajajo iz <i>Direktive 2012/27/EU</i> in, od leta 2020 dalje, <i>Zakona o učinkoviti rabi energije (ZURE)</i> , ureja pa jih <i>Uredba o zagotavljanju prihrankov energije</i> . Ukrep ima učinke v vseh sektorjih končne rabe energije: industriji, prometu, široki rabi (stavbah).	

PRAVNE IN STRATEŠKE PODLAGE

EU ZAKONODAJA	Direktiva 2012/27/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 25. oktobra 2012 o energetske učinkovitosti, UL L 315 Direktiva (EU) 2018/2002 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. decembra 2018 o spremembi Direktive 2012/27/EU o energetske učinkovitosti, UL L 328
NACIONALNE PRAVNE PODLAGE	Zakon o učinkoviti rabi energije (ZURE), Ur. l. RS, št. 158/20 Uredba o zagotavljanju prihrankov energije, Ur. l. RS, št. 96/14 in 158/20 – ZURE
NACIONALNE STRATEŠKE PODLAGE	Operativni program ukrepov zmanjšanja emisij toplogrednih plinov do leta 2020 (OP TGP) Akcijski načrt za energetske učinkovitost za obdobje 2017–2020 (AN URE) Celoviti nacionalni energetske in podnebni načrt Republike Slovenije (NEPN), za obdobje 2021–2030 Dolgoročna strategija energetske prenove stavb do leta 2050 (DSEPS 2050)

IZVAJANJE INSTRUMENTA V LETU 2020

POTEK IZVAJANJA Leta 2020²⁵ je bilo v okviru sheme obveznega doseganja prihrankov končne energije za zavezance doseženo zmanjšanje rabe energije pri končnih odjemalcih za 294 GWh, kar je 4 % več kot leto prej. Polovica vseh prihrankov je bilo dosežena v industriji, leto prej 30 %, 18 % v gospodinjstvih, leto prej 28 %, in 11 % v zasebnem storitvenem sektorju, leto prej 6 %. Četrtnina prihranka je bilo dosežena z ukrepi, katerih doseženi prihranki se izkazujejo z energetskimi pregledi²⁶, sledili so vgradnja sistemov za sproizvodnjo toplote in električne energije (21 %), vgradnja energetsko učinkovito razsvetljave v stavbah (19 %) in dodajanje aditiva pogonskemu gorivu (9 %). Skupaj so ti ukrepi predstavljali skoraj tri četrtine vseh doseženih prihrankov. Svojo obveznost iz AN URE in *Uredbe o zagotavljanju prihrankov energije*, ta je za leto 2020 predstavljala 0,75 % prodane energije v letu 2019, so zavezanci tokrat presegli za 17 %.

Poročilo o doseženih prihrankih je za leto 2020 oddalo 211 zavezancev, leta 2019 pa 239. Primerjava podatkov med prodano količino končne energije zavezancev in statistično rabo končne energije je tudi leta 2020 pokazala, da v shemo niso bili vključeni vsi zavezanci.

Instrument prispeva k izpolnjevanju cilja na področju energetske učinkovitosti v okviru 7. člena *Direktive o energetske učinkovitosti (EED)* in je zato podrobneje predstavljen v *poglavju 2.3.1 Zvezka 1*.

DOSEŽENI UČINKI Z izvedbo projektov URE in izrabe OVE v okviru sheme obveznega doseganja prihrankov končne energije za zavezance je bilo leta 2020²⁵ doseženo:

- zmanjšanje rabe energije: 294 GWh/leto
- povečanje proizvodnje energija iz OVE: 114 GWh/leto
- zmanjšanje emisije CO₂: 92 kt/leto

Učinke so izračunali zavezanci sami v skladu s *Pravilnikom o metodah za določanje prihrankov energije (Ur. l. RS, št. 67/15 in 14/17)* oz. na podlagi izvedenega energetskega pregleda. Kakovost podatkov o povečanju proizvodnje energije iz OVE in zmanjšanju emisije CO₂ je vprašljiva.

PREDVIDENO IZVAJANJE INSTRUMENTA V OBDOBJU 2021–2022

PREDVIDENO IZVAJANJE Načrtovano je nadaljnje izvajanje ukrepa. Proti koncu leta 2020 je bil sprejet *ZURE*, ki obveznost doseganja prihrankov energije za obdobje po letu 2020 opredeljuje v členih od 10 do 14. V skladu z *ZURE*, so iz sistema za doseganje prihrankov sedaj izvzeti tisti dobavitelji trdnih goriv končnim odjemalcem, ki dobavijo letno manj kot 100 MWh energije, zavezanci pa morajo v tekočem koledarskem letu doseči prihranke v višini 0,8 % prodane energije v preteklem letu. *ZURE* v 78. členu določa tudi prehodno obdobje za dobavitelje tekočih goriv za promet. Njihova obveznost se v obdobju 2020–2025 postopoma povečuje od 0,25 % do 0,70 % prodanega motornega bencina in dizelskega goriva preteklem letu.

Aprila 2021 je bil sprejet nov *Pravilnik o metodah za določanje prihrankov energije (Ur. l. RS, št. 57/21)*, v skladu s katerim svoje prihranke izračunavajo tudi zavezanci v okviru sheme obveznega doseganja prihrankov končne energije. Do konca junija 2021 je bil v javni obravnavi predlog *Uredbe o spremembah in dopolnitvah Uredbe o zagotavljanju prihrankov energije*. Glavna

²⁵ Podatki so preliminarni in še ne preverjeni.

²⁶ V skladu z *Uredbo*, se za ukrepe, za katere način izračuna prihrankov energije ni določen v metodah za določanje prihrankov energije, prihranki energije izračunajo na podlagi izvedenega energetskega pregleda. Največji delež prihranka energije so leta 2020 torej predstavljali specifični ukrepi, ki v *Uredbi* niso navedeni.

sprememba, ki jo prinaša predlog, se sicer nanaša na prispevek za energetska učinkovitost, ki je vir sredstev za izvajanje programov Eko sklada. V skladu s predlogom, naj bi se omenjeni prispevek oktobra letos povečal za 50 % glede na trenutno vrednost, nato pa sta 50-odstotna dviga predvidena še v letih 2024 in 2026. Predpis je trenutno še v pripravi in naj bi bil po podatkih spletnega portala E-demokracija sprejet najkasneje v zadnji četrtini leta 2021.

V skladu z *NEPN* je za obdobje 2020–2030 načrtovano, da se bo še naprej izboljševalo spremljanje izvajanja sheme in zagotavljajo pogoje za njeno stabilno delovanje ter v tem okviru tudi sprotno prenavljalo metode za izračun prihrankov energije in odpravljajo nepravilnosti, ki bi lahko povzročile nerealno visoke prihranke in zato njihovo nizko ceno na trgu. V *DSEPS 2050* je dodatno predvideno še, da bi se obveznost za dobavitelje električne energije in zemeljskega plina povečala na 1 % prodane energije v preteklem letu, kar v *ZURE* ni bilo vključeno – obveznost je 0,8 % prodaje, enako kot za druge energente, in da bi se leta 2021 začelo s pripravo strokovnih podlag za pripravo novega predloga uredbe, ki bi spodbujal storitve energetskega pogodbenišтва na področju stavb.

PREDVIDENI UČINKI

V skladu z *ZURE* morajo zavezanci v letih 2021 in 2022 doseči prihranke energije v višini 0,8 % prodane energije v preteklem letu. Izjema so dobavitelji tekočih goriv za promet. V prehodnem obdobju, ki bo trajalo do vključno leta 2025, morajo ti dobavitelji leta 2021 doseči prihranke v višini 0,30 %, leta 2022 pa v višini 0,40 % prodanega motornega bencina in dizelskega goriva v preteklem letu. Prihranek energije v okviru 7. člena *EED*, skupaj za shemo in alternativni ukrep, to je programe Eko sklada, je v *NEPNu* za obdobje 2021–2030 ocenjen na 458,7 GWh letno.

PRIPOROČILA ZA ODLOČANJE

V skladu z *NEPN* je potrebno še naprej izboljševati spremljanje izvajanja sheme in zagotoviti pogoje za njeno stabilno delovanje (izboljšanje kakovosti in razpoložljivosti podatkov, ki jih poročajo zavezanci, in sicer ne samo za namene izpolnjevanja obveznosti iz 7. člena *EED*; preverjanje poročanja zavezancev o doseganju prihrankov itd.). Zagotoviti je treba tudi sprotno prenavo metod za izračun prihrankov energije.

VIRI PODATKOV

- Agencija za energijo
- Poročilo o stanju na področju energetike v Sloveniji v letu 2020, Agencija za energijo, julij 2021 (<https://www.agen-rs.si/>)
- Predlog *Uredbe o spremembah in dopolnitvah Uredbe o zagotavljanju prihrankov energije*, spletni portal E- demokracija (<https://e-uprava.gov.si/drzava-in-druzba/e-demokracija/predlogi-predpisov/predlog-predpisa.html?id=12795>)
- Dolgoročna strategija energetske prenove stavb do leta 2050 (*DSEPS 2050*), Vlada RS, februar 2021 (https://www.energetika-portal.si/fileadmin/dokumenti/publikacije/dseps/dseps_2050_final.pdf)

DATUM PRIPRAVE

31. avgust 2021

POSOJILA EKO SKLADA S SUBVENCIONIRANO OBRESTNO MERO ZA OKOLJSKE NALOŽBE
SPLOŠEN OPIS

OZNAKA INSTRUMENTA	OP TGP: NS-2, OI-4 AN URE: J.4, G.1, G.2, I.2 DSEPS 2050: G-6, J-2	
UČINEK V SEKTORJU	večsektorski	
VPLIV NA SEKTOR ETS ALI NEETS	neETS ☒	ETS ☒
TGP NA KATERE VPLIVA INSTRUMENT	ogljikov dioksid (CO ₂)	
VRSTA INSTRUMENTA	ekonomski	
ODGOVORNOST ZA IZVAJANJE	MOP, Eko Sklad	
NA KATERE CILJE VPLIVA INSTRUMENT	zmanjšanje rabe energije ☒ zmanjšanje emisij TGP ☒ povečanje rabe OVE ☒ drugo: _____ ☐	
KRATEK OPIS	Eko sklad spodbuja okoljske naložbe s krediti z ugodno obrestno mero. Ukrep ima učinke v vseh sektorjih končne rabe energije: industriji, prometu, široki rabi (stavbah), pri oskrbi z energijo in ravnanju z odpadki ter v industrijskih procesih.	

PRAVNE IN STRATEŠKE PODLAGE

EU ZAKONODAJA	/
NACIONALNE PRAVNE PODLAGE	Zakon o varstvu okolja (ZVO-1)
NACIONALNE STRATEŠKE PODLAGE	Operativni program ukrepov zmanjšanja emisij toplogrednih plinov do leta 2020 (OP TGP) Akcijski načrt za energetske učinkovitost za obdobje 2017–2020 (AN URE) Celoviti nacionalni energetske in podnebni načrt Republike Slovenije (NEPN), za obdobje 2021–2030 Dolgoročna strategija energetske prenove stavb do leta 2050 (DSEPS 2050)

IZVAJANJE INSTRUMENTA V LETU 2020

POTEK IZVAJANJA	<p>Leta 2020 je Eko sklad odobril za 43,2 milijonov evrov ugodnih kreditov, kar je za četrtno manj kot leto prej, je pa primerljivo z obsegom dodeljenih kreditov iz leta 2018. Znesek v letu 2020 podpisanih kreditnih pogodb je znašal 38,4 milijonov evrov in se je v primerjavi z letom prej zmanjšal za 6 %. Obseg kreditiranja se je zmanjšal predvsem na račun manjšega obsega kreditiranja okoljskih naložb občanov. Tudi leta 2020 je večina občanov hkrati z ugodnim kreditom izkoristila tudi možnost pridobitve nepovratne finančne spodbude.</p> <p>Skupno je bilo odobrenih 2.671 kreditov, lani 2.998, od tega 37 za pravne osebe v skupni vrednosti 5 milijonov evrov. Leto prej je bilo za pravne osebe odobrenih 45 kreditov v skupni vrednosti 10,3 milijonov evrov. V strukturi</p>
-----------------	---

vrednosti odobrenih kreditov se je delež kreditov za pravne osebe ponovno zmanjšal, in sicer tokrat z 18 na 12 %.

Podpisanih kreditnih pogodb je bilo 2.127, od tega 39 s pravnimi osebami. 99 % sredstev podpisanih pogodb je bilo namenjenih financiranju naložb na področju varstva zraka in podnebja. Pri pravnih osebah so ukrepi URE predstavljali 81 %, ukrepi izrabe OVE pa 15 % vrednosti podpisanih pogodb, leto prej 45 oz. 47 %. Pri občanah je bilo ukrepom URE namenjenih 46 % skupne vrednosti podpisanih kreditnih pogodb, ukrepom izrabe OVE pa 53 %, leto prej 66 oz. 33 %.

Skupni znesek v letu 2020 porabljenih kreditov je znašal 38,9 milijonov evrov, in je bil v primerjavi z letom 2019 nižji za 5 %. 13 % teh sredstev je bilo namenjenih za izvajanje 42 naložb pravnih oseb, 9 % za izvajanje 4 naložb občin, preostalih 78 % pa za kreditiranje 2.244 okoljskih naložb občanov.

Za kreditiranje okoljskih naložb občanov je leta 2020 veljal javni poziv 65OB19. Oktobra 2020 je bila višina razpisanih kreditnih sredstev v okviru poziva povečana za 15 milijonov evrov, na 30 milijonov evrov sredstev. Občine so lahko ugodna posojila Eko sklada pridobile v okviru poziva za kreditiranje okoljskih naložb občin (60LS17) s 5 milijoni evrov razpoložljivih sredstev in poziva za kreditiranje naložb občin v gradnjo novih skoraj ničenergjskih stavb splošnega družbenega pomena (61ONS17) z razpisanimi 20 milijoni evrov ugodnih kreditov. Po zaprtju poziva 56PO17 je bil za kreditiranje okoljskih naložb pravnih oseb oktobra 2020 objavljen poziv 64PO20 z 10 milijoni evrov razpoložljivih sredstev, decembra 2020 pa še poziv 66PO21, z ravno tako 10 milijoni evrov sredstev. Poziv 76FSPO19 iz leta 2019, ki je bil zaključen februarja 2020, je oktobra 2020 nadomestil nov poziv za nepovratne finančne spodbude za nove naložbe podjetjem v URE in rabo OVE (82FSPO20), kjer je bilo razpisanih 5 milijonov evrov kreditov in 3 milijone evrov nepovratnih sredstev.

DOSEŽENI UČINKI

Eko sklad v svojem poročilu objavlja podatke o učinkih kreditov, ki se nanašajo na podpisane pogodbe in ne na v posameznem letu porabljene kredite. Podatki za pravne osebe niso razpoložljivi po sektorjih.

PREDVIDENO IZVAJANJE INSTRUMENTA V OBDOBJU 2021–2022

PREDVIDENO IZVAJANJE

Načrtovano je nadaljnje izvajanje instrumenta. V sredini leta 2021 so bili za kreditiranje naložb pri Eko skladu odprti naslednji pozivi: 65OB19 za občane (višina razpisanih kreditnih sredstev je bila aprila 2021 povečana še za 25 milijonov evrov, na 55 milijonov evrov), 66PO21 za pravne osebe (10 milijonov evrov razpoložljivih sredstev) ter 60LS17 in 61ONS17 za javni sektor (5 milijonov oz. 20 milijonov evrov razpoložljivih sredstev). V okviru poziva 82FS-PO20, ki je bil nato konec maja 2021 zaključen, je bila višina razpisanih nepovratnih sredstev aprila 2021 povečana na 6 milijonov evrov.

V skladu s poslovnim in finančnim načrtom Eko sklada za leto 2021 znaša predvideni okvir razpisanih sredstev posojil za to leto, skupaj za občane, javni sektor in pravne osebe, do 30 milijonov evrov.

V *NEPNU* je za ta instrument leta 2021 načrtovano izboljšanje sistema spremljanja učinkov kreditov Eko sklada, s čimer bo zagotovljeno, da bodo na voljo vsi potrebni podatki o doseženih učinkih (zmanjšanje rabe energije in emisij TGP, povečanje proizvodnje energije iz OVE) po sektorjih in letih, ko so bile naložbe izvedene.

PREDVIDENI UČINKI

Predvideni učinki instrumenta niso načrtovani.

PRIPOROČILA ZA ODLOČANJE

V skladu z *NEPN* je treba čim prej izboljšati sistem spremljanja učinkov kreditov Eko sklada. Pri tem je potrebno paziti, da v primerih, ko je mogoča hkratna pridobitev nepovratnih sredstev, ne pride do dvojnega štetja doseženih učinkov.

VIRI PODATKOV

- Eko sklad, osnutek Letnega poročila Eko sklada za leto 2020, maj 2021
- Eko sklad, Letno poročilo Eko sklada za leto 2019, september 2020
- Eko sklad, Poslovni in finančni načrt Eko sklada za leto 2021, december 2020 (<https://www.ekosklad.si/informacije/o-skladu/poslovni-nacrt/poslovni-in-financni-nacrt-za-leto-2021>)
- MZI, Portal energetika, Javne objave (<http://www.energetika-portal.si/javne-objave/>)
- Celoviti nacionalni energetske in podnebni načrt Republike Slovenije (NEPN), Vlada RS, februar 2020 (https://www.energetika-portal.si/fileadmin/dokumenti/publikacije/nepn/dokumenti/nepn_5.0_final_feb-2020.pdf)

DATUM PRIPRAVE

22. julij 2021

SHEMA PODPOR ZA SPODBUJANJE PROIZVODNJE ELEKTRIČNE ENERGIJE IZ OVE IN V SOPROIZVODNJI TOPLOTE IN ELEKTRIČNE ENERGIJE (SPTE) Z VISOKIM IZKORISTKOM

SPLOŠEN OPIS

OZNAKA INSTRUMENTA	OP TGP: OS-5, OI-3 AN URE: V.3 AN OVE: 1
UČINEK V SEKTORJU	večsektorski
VPLIV NA SEKTOR ETS ALI NEETS	neETS ☒ ETS ☐
TGP NA KATERE VPLIVA INSTRUMENT	ogljikov dioksid (CO ₂)
VRSTA INSTRUMENTA	ekonomski (finančne spodbude) in podporne aktivnosti
ODGOVORNOST ZA IZVAJANJE	MzI, Agencija za energijo, Center za podpore – Borzen
NA KATERE CILJE VPLIVA INSTRUMENT	zmanjšanje rabe energije ☒ zmanjšanje emisij TGP ☒ povečanje rabe OVE ☒ drugo: prihranek primarne energije ☒
KRATEK OPIS	Obratovalne podpore v shemi (v obliki premije ali fiksne cene) so namenjene spodbujanju proizvodnje električne energije iz OVE in v soproizvodnji toplote in električne energije (SPTE) z visokim izkoristkom v vseh sektorjih in sicer v napravah SPTE, manjših od 20 MW, ali elektrarnah na OVE manjših od 10 MW, z izjemo vetrnih polj, ki morajo biti manjša od 50 MW. Pretežni del učinkov sheme je dosežen v sektorju EU-ETS, za sektor ESD je zlasti relevantno spodbujanje oskrbe s toploto v SPTE, vključno z napravami SPTE na OVE. Glej tudi <i>Zvezek 7: Emisije TGP in sektor EU-ETS</i> .

PRAVNE IN STRATEŠKE PODLAGE

EU ZAKONODAJA

/

NACIONALNE PRAVNE PODLAGE

Zakon o spodbujanju rabe obnovljivih virov energije (ZSROVE):

- Uredba o podporah elektriki, proizvedeni iz obnovljivih virov energije in v soproizvodnji toplote in elektrike z visokim izkoristkom
- Uredba o izdaji deklaracij za proizvodne naprave in potrdil o izvoru električne energije
- Uredba o obveznih meritvah na proizvodnih napravah, ki prejemajo za proizvedeno električno energijo potrdila o izvoru in podpore
- Uredba o načinu določanja in obračunavanja prispevkov za zagotavljanje podpor proizvodnji električne energije v soproizvodnji z visokim izkoristkom in iz obnovljivih virov energije
- Uredba o podelitvi koncesije in načinu izvajanja gospodarske javne službe dejavnost operaterja trga z elektriko

Zakon o učinkoviti rabi energije (ZURE):

<p>NACIONALNE STRATEŠKE PODLAGE</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Uredba o zagotavljanju prihrankov energije • Uredba o določanju količine električne energije, ki je proizvedena v sproizvodnji toplote in električne energije z visokim izkoristkom ter določanju izkoristka pretvorbe biomase <p>Energetski zakon (EZ-1):</p> <ul style="list-style-type: none"> • Uredba o pravilih za pripravo napovedi položaja proizvodnih naprav na obnovljive vire energije in s sproizvodnjo z visokim izkoristkom na trgu z električno energijo <p>Operativni program ukrepov zmanjšanja emisij toplogrednih plinov do leta 2020 (OP TGP)</p> <p>Akcijski načrt za energetsko učinkovitost za obdobje 2017–2020 (AN URE)</p> <p>Akcijski načrt za obnovljive vire energije za obdobje 2010–2020 (AN-OVE)</p> <p>Celoviti nacionalni energetski in podnebni načrt Republike Slovenije (NEPN), za obdobje 2021–2030</p>
-------------------------------------	--

IZVAJANJE INSTRUMENTA V LETU 2020

<p>POTEK IZVAJANJA</p>	<p>Prenovljena shema, skladna z EZ-1 iz leta 2014, ki je shemo z namenom obvladovanja stroškov za podpore zelo spremenil, je v veljavi od leta 2016. Vstopi v shemo so regulirani s kvotami v okviru javnih pozivov in izbrani po kriteriju najnižje cene. Cilji sheme so skladno z EZ-1 opredeljeni v AN OVE. Prvi razpis za vstop novih naprav v prenovljeno podporno shemo v vrednosti 10 milijonov evrov je bil objavljen decembra leta 2016, sledilo pa jih je še sedem, in sicer septembra 2017, februarja in decembra 2018, junija in decembra 2019 ter julija in decembra 2020, vsak od njih ravno tako v vrednosti 10 milijonov evrov. Leta 2019 so se pogoji za prijavo projektov na javne pozive zaostriili z zahtevo po predložitvi gradbenega dovoljenja že ob sami prijavi na javni poziv, in sicer za tiste elektrarne, katerih gradnja je z njim pogojena. Prvič pa so se na javni poziv lahko prijavili tudi promotorji, katerih potrjen projekt lahko delno ali v celoti izvedejo posamezni investitorji pod pogoji, ki veljajo za promotorja. Leta 2020 je bilo na julijskem javnem pozivu potrjenih 37 projektov (od 53 prijavljenih) s skupno nazivno električno močjo 17,17 MW. Na decembrskem javnem pozivu pa je bilo potrjenih 83 projektov (od 89 prijavljenih) s skupno nazivno močjo 102,58 MW, vendar promotorji za 11 projektov vetrnih elektrarn skupne električne moči 77 MW niso predložili zavarovanja, zaradi česar je veljavnost sklepov o potrditvi prenehala. Potem, ko leta 2016 zaradi prehoda na novo shemo v shemo ni vstopila nobena nova proizvodna naprava, je leta 2017 v shemo vstopilo 6 novih naprav s skupno močjo 12,9 MW, leta 2018 12 novih naprav s skupno močjo 3,9 MW, leta 2019 12 novih projektov s skupno močjo 1,9 MW. Leta 2020 je v podporno shemo vstopilo 38 novih naprav s skupno močjo 13,2 MW, med katerimi je 8,6 MW SPTE proizvodnih naprav. Zaenkrat ni v shemo vstopila še nobena vetrna elektrarna.</p>
<p>DOSEŽENI UČINKI</p>	<p>Leta 2020 so naprave, vključene v shemo, proizvedle 962,22 GWh električne energije ali 1,5 % več kot leto prej. Glede na leto prej se je povečal tudi znesek izplačil v okviru sheme, in sicer za 1,5 % na 124,8 milijonov evrov. Nižje vrednosti izplačanih podpor v letih 2020 in 2019 kljub višji proizvodnji električne energije kot v letu 2018 so predvsem posledica višje referenčne tržne cene električne energije v letih 2020 in 2019 v primerjavi z letom 2018, ki je posledično znižala vrednost obratovalne podpore, ta je pa določena kot razlika med referenčnimi stroški oziroma proizvodno ceno elektrike ter referenčno tržno ceno. Ob koncu leta 2020 je bilo v shemo vključenih 3.839 enot (leto prej 3.858)</p>

s skupno nazivno močjo 408,9 MW. K prihranku primarne energije prispevajo tako enote SPTE, ki povečujejo učinkovitost izrabe energije pri proizvodnji električne energije, kot tudi sončne in vetrne elektrarne ter hidroelektrarne, ki nadomeščajo proizvodnjo električne energije iz fosilnih virov. Prihranek primarne energije za leto 2020 je ocenjen na 1.368 GWh (606,8 GWh iz enot SPTE in 761,4 GWh iz OVE enot, vključenih v shemo).

PREDVIDENO IZVAJANJE INSTRUMENTA V OBDOBJU 2021–2022

PREDVIDENO
IZVAJANJE

Postopki za vstope v podporno shemo bodo izpeljani tudi v letu 2021. Delovanje trenutno veljavne sheme je podaljšano do 31. 12. 2025.

V okviru *Celovitega nacionalnega energetskega in podnebnega načrta Republike Slovenije (NEPN)* sta v obdobju 2020–2021 predvidena nadgradnja in izboljšanje izvajanja instrumenta, ki vključujeta izboljšanje izvedljivosti prijavljenih projektov in odpravo ovir za realizacijo izbranih projektov, izboljšanje informiranosti in promocijo sheme po ciljnih skupinah ter podporo investitorjem pri prijavi in dopolnitev pravil pri razpisih za konkurenčen vstop naprav SPTE na lesno biomaso.

Za obdobje 2021–2023 je v *NEPN* načrtovana priprava nove podporne sheme, ki vključuje celovito prenovu sheme in uvedbo novih oblik spodbud za povečanje učinkov sheme in prednostno usmerjanje spodbud v enote OVE, uvedbo poenostavljenih postopkov za manjše proizvodne naprav, prehod na investicijske nepovratne spodbude za tehnologije, ki so blizu konkurenčnosti na ravni cen končnih odjemalcev, vpeljavo koncesijske sheme za revitalizacijo degradiranih površin in njihovo uporabo za energetske namene, zagotovitev večje stabilnosti in predvidljivosti delovanja ter ustrezno upravljanje sheme in sodelovanje med vsemi vključenimi institucijami ter nadgradnjo sheme na način, da bo omogočala nakup statističnih prenosov OVE iz drugih držav članic EU oziroma vplačila v mehanizem Unije za financiranje energije iz obnovljivih virov za potrebe doseganja nacionalnih obveznosti deleža OVE.

PREDVIDENI UČINKI

Ob boljši realizaciji izbranih projektov bo zagotovljen večji prihranek primarne energije in nadaljnje povečevanje prihranka emisij TGP.

PRIPOROČILA ZA ODLOČANJE

Učinki nove podporne sheme se kažejo kot nezadostni, posebej je problematična minimalna realizacija novih proizvodnih naprav ter, tudi z vidika doseganja nacionalnega cilja OVE, zmanjševanje obsega proizvodnje električne energije iz OVE. Nizka realizacija novih proizvodnih naprav sicer ni posledica samega delovanja podporne sheme, ampak predvsem problematike umeščanja naprav v prostor, zaradi katere »stoji« izvedba velikega števila že izbranih projektov (predvsem vetrnih elektrarn). Bistvenega pomena je, da se čimprej začne z izvajanjem nadgradnje instrumenta v skladu s smernicami iz *NEPN*, čimprej pa je treba začeti tudi s pripravo nove podporne sheme in tako zagotoviti kvalitetno in stabilno podporno okolje za proizvodnjo električne energije iz OVE in v SPTE z visokim izkoristkom do leta 2030.

VIRI PODATKOV

- Borzen, Center za podpore, poročila (<https://www.borzen.si/sl/Domov/menu2/Center-za-podpore-proizvodnji-zelene-energije/Poro%C4%8Dila-in-podatki/Poro%C4%8Dila>)
- Agencija za energijo, javni pozivi za vstop v shemo in ostali dokumenti (<https://www.agen-rs.si/obnovljivi-viri-energije>)
- Poročilo o doseganju nacionalnih ciljev na področju OVE in SPTE za obdobje 2017–2018, Agencija za energijo, IJS-CEU, november 2019 (<https://www.agen-rs.si/web/portal/izvajalci/ove-ure/obnovljivi-viri-in-soproizvodnja/porocilo-o-doseganju-nacionalnih-ciljev-na-podrocju-ove-in-spte>)

- Poročilo o stanju na področju energetike v Sloveniji v letu 2020 (<https://www.agencija.gov.si/documents/10926/38704/Porocilo-o-stanju-na-podrocju-energetike-v-Sloveniji-v-letu-2020>)
- Celoviti nacionalni energetske in podnebni načrt Republike Slovenije (NEPN), Vlada RS, februar 2020 (https://www.energetika.gov.si/fileadmin/dokumenti/publikacije/nepn/dokumenti/nepn_5.0_final_feb-2020.pdf)

DATUM PRIPRAVE

24. avgust 2021

STRATEGIJA OGREVANJA IN HLAJENJA, AKCIJSKI NAČRT ZA DALJINSKO OGREVANJE IN HLAJENJE, TOPLOTNA KARTA
SPLOŠEN OPIS

OZNAKA INSTRUMENTA	AN URE: V.5		
UČINEK V SEKTORJU	večsektorski		
VPLIV NA SEKTOR ETS ALI NEETS	neETS ☒	ETS	☒
TGP NA KATERE VPLIVA INSTRUMENT	ogljikov dioksid (CO ₂)		
VRSTA INSTRUMENTA	načrtovanje		
ODGOVORNOST ZA IZVAJANJE	Mzi DE		
NA KATERE CILJE VPLIVA INSTRUMENT	zmanjšanje rabe energije	☒	
	zmanjšanje emisij TGP	☒	
	povečanje rabe OVE	☒	
	drugo: _____	☐	
KRATEK OPIS	Pripravljena bo <i>celovita strategija ogrevanja in hlajenja</i> , ki bo postavila jasne cilje in kriterije za razvoj učinkovitega ogrevanja in hlajenja. Operacionalizacija ciljev strategije bo opredeljena v <i>akcijskem načrtu za ogrevanje in hlajenje</i> , ki bo poudarjeno naslavljala daljinsko ogrevanje in hlajenje ter opredelil potrebne aktivnosti, izvajalce, časovnice izvajanja in potrebna finančna sredstva. Pripravljena bo <i>toplotna karta</i> , ki je ključni gradnik podpornega okolja za načrtovanje učinkovitega ogrevanja in hlajenja na več ravneh (lokalna, regionalna, nacionalna). V tem sklopu bodo vzpostavljena tudi usposabljanja in tehnična podpora deležnikom na področju starteškega načrtovanja ogrevanja in hlajenja.		

PRAVNE IN STRATEŠKE PODLAGE

EU ZAKONODAJA	Direktiva 2012/27/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 25. oktobra 2012 o energetske učinkovitosti, UL L 315 Delegirana Uredba Komisije (EU) 2019/826 z dne 4. marca 2019 o spremembi prilog VIII in IX k Direktivi 2012/27/EU Evropskega parlamenta in Sveta v zvezi z vsebino celovitih ocen možnosti za učinkovito ogrevanje in hlajenje
NACIONALNE PRAVNE PODLAGE	/
NACIONALNE STRATEŠKE PODLAGE	Akcijski načrt za energetske učinkovitost za obdobje 2017–2020 (AN URE) Celoviti nacionalni energetske in podnebni načrt Republike Slovenije (NEPN), za obdobje 2021–2030

IZVAJANJE INSTRUMENTA V LETU 2020

POTEK IZVAJANJA	Leta 2020 se je zaključil ciljni raziskovalni projekt <i>Razvoj in načrtovanje spremljanja rabe energije preko povezovanja različnih podatkovnih baz</i> , usmerjen v izdelavo metodoloških izhodišč za izbiro potrebnih podatkov, njihovo učinkovito povezovanje in obdelavo ter za oblikovanje koncepta izdelave toplotne karte Slovenije. Izsledki tega projekta so podrobno
-----------------	---

dokumentirani in bodo uporabljeni kot tehnične smernice in priročnik za izdelovalce toplotne karte.

DOSEŽENI UČINKI Spremljanje učinkov ni predvideno.

PREDVIDENO IZVAJANJE INSTRUMENTA V OBDOBJU 2021–2022

PREDVIDENO IZVAJANJE V skladu s *Celovitim nacionalnim energetske in podnebni načrtom Republike Slovenije (NEPN)*, je načrtovano, da bo do konca leta 2020 pripravljena *Ocena potencialov učinkovitega ogrevanja in hlajenja* v skladu z *Direktivo o energetske učinkovitosti (člen 14 in prenovljeni Aneks VIII)*. Na podlagi te ocene in strokovnih podlag, pripravljenih v okviru projekta *LIFE IP CARE4CLIMATE* (<https://www.care4climate.si/sl>), bo pripravljena celovita strategija ogrevanja in hlajenja do leta 2050 z opredeljenimi srednje in dolgoročnimi cilji ter usmeritvami pri ogrevanju in hlajenju. Leta 2021 bodo na podlagi strategije opredeljeni podrobnejši ukrepi za področje ogrevanja in hlajenja ter pripravljen akcijski načrt do leta 2030. Izdelava toplotne karte, izvedba prvih ciljnih usposabljanj za njeno uporabo in uvedba drugih ukrepov za podporo lokalnemu energetske načrtovanju so predvideni v letu 2022.

PREDVIDENI UČINKI Spremljanje učinkov ni predvideno.

PRIPOROČILA ZA ODLOČANJE

Priporočamo čim prejšnje izvajanje instrumenta v skladu s smernicami iz *NEPN*.

VIRI PODATKOV

- Celoviti nacionalni energetske in podnebni načrt Republike Slovenije (NEPN), Vlada RS, februar 2020 (https://www.energetika-portal.si/fileadmin/dokumenti/publikacije/nepn/dokumenti/nepn_5.0_final_feb-2020.pdf)
- Projekt *LIFE IP CARE4CLIMATE*, interno gradivo

DATUM PRIPRAVE

6. september 2021

PREDPISI S PODROČIJ VARSTVA ZRAKA IN UPORABE NAJBOLJŠIH RAZPOLOŽLJIVIH TEHNOLOGIJ
SPLOŠEN OPIS

OZNAKA INSTRUMENTA	ni oznake		
UČINEK V SEKTORJU	večsektorski		
VPLIV NA SEKTOR ETS ALI NEETS	neETS ☒	ETS ☒	
TGP NA KATERE VPLIVA INSTRUMENT	ogljikov dioksid (CO ₂)		
VRSTA INSTRUMENTA	predpisi		
ODGOVORNOST ZA IZVAJANJE	MOP		
NA KATERE CILJE VPLIVA INSTRUMENT	zmanjšanje rabe energije	☐	
	zmanjšanje emisij TGP	☐	
	povečanje rabe OVE	☐	
	drugo: <u>zmanjšanje emisij onesnaževal zraka in drugih vplivov na okolje</u>	☒	
KRATEK OPIS	Izvajanje Direktive o industrijskih emisijah (2010/75/EU). Cilj direktive je uveljavljanje najboljših razpoložljivih tehnologij (BAT) preko okoljskih dovoljenj za naprave in njihovega nadzora. S tem usmerja izbiro novih naprav in spodbuja zamenjavo obstoječih naprav tako, da morajo naprave ustrezati pogojem in določilom iz direktive oz. standardom iz referenčnih dokumentov (BREF). Direktiva določa tudi mejne emisijske vrednosti za velike kurilne naprave. Direktiva je bila v slovenski pravni red prenesena z Zakonom o spremembah in dopolnitvah Zakona o varstvu okolja (ZVO-1F) (92/13) ter z uredbo o mejnih vrednostih emisije snovi v zrak iz velikih kurilnih naprav. Direktiva vpliva na več sektorjev od oskrbe z energijo, industrije do kmetijstva in odpadkov. Direktiva za velike kurilne naprave omogoča izjeme pri doseganju mejnih vrednosti emisij onesnaževal za naprave, ki so navedene v prehodnem nacionalnem načrtu. Prehodni načrt je bil pripravljen za obdobje 2016–2020 (PNN RS) in predpisuje kvote za naprave TE TOL, TET in Vipap.		

PRAVNE IN STRATEŠKE PODLAGE

EU ZAKONODAJA	Direktiva o industrijskih emisijah (2010/75/EU) (IED direktiva)
NACIONALNE PRAVNE PODLAGE	Zakon o varstvu okolja (ZVO-1F) (92/13), Uredba o mejnih vrednostih emisije snovi v zrak iz velikih kurilnih naprav (Ur. l. RS št. 103/15) (Uredba VKN)
NACIONALNE STRATEŠKE PODLAGE	Operativni program ukrepov zmanjšanja emisij toplogrednih plinov do leta 2020 (OP TGP), Celoviti nacionalni energetske in podnebni načrt (NEPN)

IZVAJANJE INSTRUMENTA V LETU 2020

POTEK IZVAJANJA	S postavljenim sistemom DENOX SNCR v TE-TOL so bile dosežene nižje koncentracije NO _x od mejnih vrednosti emisij snovi v zrak, ki so določene v <i>IED direktivi</i> oziroma <i>Uredbi VKN za NO_x</i> (200 mg/Nm ³) pa tudi mejne vrednosti po BAT zaključkih (150 mg/Nm ³).
DOSEŽENI UČINKI	Spremljanje učinkov ni predvideno.

PREDVIDENO IZVAJANJE INSTRUMENTA V OBDOBJU 2021–2022

PREDVIDENO IZVAJANJE	Ob koncu leta 2021 je predviden začetek obratovanja plinsko parne enote v Ljubljani (PPE-TOL) in prenehanje obratovanja kotlov 1 in 2. Postavitev enote PPE bo vplivala na zmanjšanje porabe premoga v TE-TOL za 70 % kar bo doprineslo nižje emisije CO ₂ in tudi onesnaževal zraka.
PREDVIDENI UČINKI	Spremljanje učinkov ni predvideno.

PRIPOROČILA ZA ODLOČANJE

Ni posebnih priporočil.

VIRI PODATKOV

- Uredba o emisijah snovi v zrak iz velikih kurilnih naprav (Ur. l. RS, št. 103/15)
- Prehodni nacionalni načrt za velike kurilne naprave za obdobje 2016-2020 (35400-10/2015/5)
- TE TOL

DATUM PRIPRAVE

27. avgust 2021

INSTRUMENTI PROSTORSKEGA NAČRTOVANJA ZA PREHOD V NOD²⁷
SPLOŠEN OPIS

OZNAKA INSTRUMENTA	OP TGP: OS-1, OP-7		
UČINEK V SEKTORJU	večsektorski		
VPLIV NA SEKTOR ETS ALI NEETS	neETS ☒	ETS ☐	
TGP NA KATERE VPLIVA INSTRUMENT	ogljikov dioksid (CO ₂)		
VRSTA INSTRUMENTA	načrtovanje		
ODGOVORNOST ZA IZVAJANJE	MOP		
NA KATERE CILJE VPLIVA INSTRUMENT	zmanjšanje rabe energije ☒	zmanjšanje emisij TGP ☒	povečanje rabe OVE ☐
	drugo: _____	☐	
KRATEK OPIS	Ukrepi zmanjšanja potreb po mobilnosti, spodbujanja trajnostne mobilnosti in multimodalnosti v okviru prostorske politike. Ukrepi, ki zmanjšujejo potrebe po energiji v stavbah in naseljih v okviru prostorske politike. Pravila za načrtovanje poselitve in pravila za načrtovanje in graditev objektov so določena s Prostorskim redom, ki vključuje tudi pravila za v zvezi z učinkovito rabo energije pri načrtovanju in prenovi naselij.		

PRAVNE IN STRATEŠKE PODLAGE

EU ZAKONODAJA	/
NACIONALNE PRAVNE PODLAGE	/
NACIONALNE STRATEŠKE PODLAGE	Operativni program ukrepov zmanjšanja emisij toplogrednih plinov do leta 2020 (OP TGP)

IZVAJANJE INSTRUMENTA V LETU 2020

POTEK IZVAJANJA	V začetku 2020 je bil pripravljen posvet na temo Strategije prostorskega razvoja Slovenije 2050, na temo podnebnih sprememb in prehoda v ogljično nevtralno družbo, kjer je ključnega pomena povezovanje vsebin z novim Zelenim dogovorom EU. Marca 2020 je bila tudi zaključena javna razprava <i>Strategije prostorskega razvoja Slovenije (SPRS)</i> kjer so omenjeni tudi izzivi ustrezne obravnave podnebnih sprememb in prehoda v nizkoogljico družbo. Tematika ni naslovljena eksplicitno v viziji in med cilji, vključuje pa usmeritve za zagotavljanje prostorskih možnosti za prehod v nizkoogljico družbo, in sicer med usmeritvami za posebna območja, in del podnebno relevantnih vsebin naslavlja v usmeritvah za razvoj.
DOSEŽENI UČINKI	Spremljanje učinkov ni predvideno.

²⁷ Praviloma bi instrumente prostorskega načrtovanja uvrstili med horizontalne ukrepe zelene rasti. Vendar bi to zahtevalo širšo obravnavo razvoja, kot pa ga obravnava OP TGP v poglavju Zelena gospodarska rast v OP TGP, zahtevalo bi obravnavo tudi drugih vidikov družbenega razvoja, ne le gospodarskega.

PREDVIDENO IZVAJANJE INSTRUMENTA V OBDOBJU 2021–2022

PREDVIDENO
IZVAJANJE

V letu 2021 je bilo pripravljeno Poročilo o prostorskem razvoju 2021, znotraj katerega so omenjene tudi podnebne spremembe in prehod v nizkoogljično družbo. Kazalca, ki zgolj posredno naslavljajo tudi ti dve področji v poročilu, sta:

- C4 Krepitev prostorske identitete in več funkcionalnosti prostora, katerega glavna tematika je ekološka povezljivost in opredeljuje koridorje zelenega sistema regij v RPP,
- C3 Kakovostno življenje na urbanih območjih in podeželju, katerega glavna tema je trajnostna mobilnost in zajema delež razvrednotenih območij in delež prebivalstva znotraj radija 1 km do postajališča JPP.

Načrtovano je odločanje o *SPRS* na Vladi in v Državnem zboru ter priprava *Akcijskega programa za izvajanje SPRS*.

Celoviti nacionalni energetski in podnebni načrt Republike Slovenije (NEPN), poleg priprave *SPRS* in akcijskega načrta, predvideva nadaljevanje in nadgradnjo aktivnosti s ciljem zmanjševanja potreb po mobilnosti in učinkoviti rabi energije tudi na ravni zakonodaje lokalnega in regionalnega prostorskega načrtovanja.

PREDVIDENI UČINKI

Spremljanje učinkov ni predvideno.

PRIPOROČILA ZA ODLOČANJE

V nadaljnjih korakih priprave *SPRS – Akcijskega programa za izvajanje SPRS* je treba okrepiti vlogo prostorskega razvoja pri prehodu v nizkoogljično družbo. Načrtovati in oblikovati je potrebno ustrezne instrumente.

VIRI PODATKOV

- PIRS
- Enotna zbirka ukrepov za boljše zakonodajno in poslovno okolje
- Spletna stran MOP
- Celoviti nacionalni energetski in podnebni načrt Republike Slovenije (NEPN), Vlada RS, februar 2020 (https://www.energetika-portal.si/fileadmin/dokumenti/publikacije/nepn/dokumenti/nepn_5.0_final_feb-2020.pdf)
- Strategija prostorskega razvoja Slovenije 2050 (osnutek), MOP, 2020 (https://www.gov.si/assets/ministrstva/MOP/Dokumenti/Prostorski-razvoj/SPRS/SPRS-2050_gradivo-za-javno-razpravo.pdf)
- Poročilo o prostorskem razvoju 2021, Urbanistični inštitut Republike Slovenije, april 2021 (http://www.pis.gov.si/doc/Porocilo_o_prostorskem_razvoju_UIRS_16062021.pdf)

DATUM PRIPRAVE

26. avgust 2021

4 Spremljanje izvajanja OP TGP in mednarodno poročanje

4.1 Pregled stanja in priporočila

Spremljanje izvajanja in mednarodno poročanje o napredku in projekcijah (po Uredbi 535/2013, MMR poročanje UNFCCC) je v letu 2021 potekalo ustaljeno. Slovenija je poroča z rahlo zamudo. Sicer pa se je poročanje za UNFCCC zamaknilo za 1 leto (poročalo se bo leta 2022). Predvidene *ex ante* in *ex post analize* za spremljanje izvajanja in načrtovanje podnebne politike so se v sklopu projekta *LIFE Podnebna pot 2050* okrepile in se bodo prihodnje še okrepile tudi znotraj projekta *LIFE IP CARE4CLIMATE*.

V skladu z *Uredbo 2018/1999 o upravljanju energetske unije in podnebnih ukrepov* je Slovenija pripravila *Celoviti nacionalni energetski in podnebni načrt Republike Slovenije (NEPN)*, ki je ga je Vlada RS sprejela 27. 2. 2020. *NEPN* vsebuje ukrepe za doseganje ciljev zmanjšanja emisij TGP za obdobje 2021–2030 s pogledom do 2040. Načrt se bo obnavljal najmanj vsakih 10 let, revizijo je pričakovati že leta 2023.

Skladno z omenjeno *Uredbo* in *Pariškim sporazumom* je Slovenija pripravila tudi *Dolgoročno podnebno strategijo Slovenije*. Rok za oddajo po uredbi je bil 1. 1. 2020. Resolucijo o Dolgoročni podnebni strategiji Slovenije do leta 2050 je Državni zbor sprejel 13. julija 2021.

V letu 2020 je bil prvič za izračun evidenc emisij v prometu uporabljen model COPERT 5. Ker nadaljnji potek ni znan [PRIPOROČAMO](#), da MOP vzpostavi sistem za vsakoletno pripravo vhodnih podatkov za COPERT 5.

V letu 2017 se je začel izvajati projekt *LIFE ClimatePath2050*, ki je namenjen nadgradnji sistema spremljanja izvajanja ukrepov za zmanjšanje emisij TGP in pripravi projekcij. Projekt se letos (2021) zaključuje. Za nadaljevanja spremljanja izvajanja ukrepov za zmanjševanje emisij TGP bosta po naročilu MOP pripravljena še *Podnebno ogledalo 2021* in *Podnebno ogledalo 2022*, s katerima bo pokrito spremljanje do leta 2020, kot je to predvideno z OP TGP.

Predvideno je, da bo sistem spremljanja izvajanja podnebne politike, razvit v okviru projekta *LIFE ClimatePath2050*, v prihodnje prevzel vlogo osrednjega sistema za spremljanje politike blaženja podnebnih sprememb v Sloveniji ter podpiral tudi spremljanje izvajanja *NEPN* za dimenziji nizkoogljičnost in energetska učinkovitost. [PRIPOROČAMO](#), da se **čim prej začne z vzpostavljanjem celovitega sistema za spremljanje izvajanja NEPN**, ki bo v naslednjih letih čim bolj povezal vse naloge spremljanja in načrtovanja in pri tem v čim večji meri – kjer je to možno – izkoristil rezultate in orodja, ki so bila razvita v okviru projekta *LIFE ClimatePath2050*. **Vzpostavitev sistema naj vključuje vse vidike spremljanja, od porazdelitve odgovornosti, do opredelitve kazalnikov**, s katerimi se bo spremljalo izvajanje ukrepov.

4.2 Spremljanje izvajanja ukrepov

Tabela 6: Pregled izvajanja ukrepov na področjih spremljanja izvajanja, priprave projekcij in mednarodnega poročanja leta 2019 ter predvideno izvajanje v letih 2020 in 2021

Ime	Oznaka ukrepa	Opis	Odgovor-nost	Izvajanje 2020	Predvideno izvajanje 2021–2022	Viri podatkov
Projekcije emisij TGP in poročanje EK	OP TGP: NSP-2	Rok za poročanje EK o projekcijah in ukrepih je do 15. marca na vsaki dve leti. Področje je urejala <i>Uredba 535/2013</i> , s sprejemom <i>Uredbe 2018/1999</i> pa obe uredbi.	MOP	Slovenija je v letu 2021 poročala z zamudo in sicer julija 2021. Slovenija je leta 2021 pripravila tudi <i>Dolgoročno podnebno strategijo Slovenije</i> , skladno z <i>Uredbo 2018/1999</i> in <i>Pariškim sporazumom</i> .	Rok za naslednje celovito poročanje EK je bil 15. marec leta 2021.	IJS
Poročanje UNFCCC	OP TGP: NSP-3	Izdelava državnih poročil UNFCCC skladno z navodili		/	Poročanje se je zamaknilo za eno leto, in sicer je naslednji rok za poročanje za Osmo nacionalno poročilo in Peto dvoletno poročilo Slovenije UNFCCC 31. 12. 2022.	IJS
Nadgradnja metodologije za izdelavo projekcij v prometu	OP TGP: NSP-4	Nadgradnja metodologije za izdelavo projekcij v prometu: povezava modelov v uporabi v Sloveniji za izdelavo projekcij v prometu. Vzpostavitev zajema podatkov o rabi goriv na področju tranzitnega prometa.		Pripravljeni so bili vhodni podatki za podel COPERT 5, ta model je bil prvič uporabljen za izračun evidenc emisij.	Pogodba sklenjena z izvajalcem poteče septembra 2021, za naprej sistem vsakoletne priprave vhodnih podatkov za model COPERT ni urejen.	IJS
Razvoj modelov za pripravo projekcij do leta 2050 in vrednotenje učinkov na zeleno gospodarsko rast	OP TGP: NSP-5	V podporo pogajanjem o novih ciljih v mednarodnem prostoru in razvojnim strategijam države bodo razviti modeli za vrednotenje učinkov do leta 2050.		Nadaljevalo se je izvajanje <i>projekta LIFE Podnebna pot 2050</i> (projekt se je začel izvajati leta 2017) in se zaključuje konec leta 2021. Analitične podlage narejene v projektu so bile uporabljene za <i>Dolgoročno podnebno strategijo Slovenije do leta 2050 (ReDPS50)</i> . Namen projekta je sicer bil pripraviti strokovne podlage za <i>ReDPS50</i> za prihodnjih petdeset let, razviti modelska orodja za projekcije emisij TGP v Sloveniji in spodbuditi uporabo strokovnih podlag za odločanje. Pri NEPN-u in dolgoročni podnebni strategiji so bile uporabljene iste strokovne podlage. Marca 2020 se je zaključil raziskovalni projekt <i>Vrednotenje ukrepov za zmanjševanje emisij TGP v industriji</i> .	V okviru projekta <i>LIFE Podnebna pot 2050</i> bo zaključen razvoj modelov za projekcije emisij TGP za prihodnjih petdeset let, pripravljene so že bile podlage za odločanje.	IJS

Ime	Oznaka ukrepa	Opis	Odgovornost	Izvajanje 2020	Predvideno izvajanje 2021–2022	Viri podatkov
Razširjena analiza stroškovne učinkovitosti in učinkov izvajanja ukrepov zmanjšanja emisij TGP	OP TGP: NSP-6	Kot osnovo za programiranje nadaljnjih ukrepov ter optimizacijo že sprejetih ukrepov bodo izdelane razširjene analize izvajanja ukrepov s poudarkom na ekonomski analizi.		Analiza je bila izvedena v začetnih fazah projekta, in sicer za ukrepe, ki jih z nepovratnimi sredstvi izvaja Eko sklad. Vsako leto se nadgrajuje pregled financiranja izvajanja ukrepov za zmanjševanje emisij TGP, ki vključuje tudi informacije o učinkovitosti spodbud, to je o razmerju med zmanjšanjem emisij TGP in sredstvi za spodbude, s katerimi je bilo to zmanjšanje doseženo.	Projekt <i>LIFE Podnebna pot 2050</i> se s koncem leta 2021 končuje. Nadaljnje aktivnosti na področju analize stroškovne učinkovitosti ukrepov niso predvidene. Pregled financiranja izvajanja ukrepov za zmanjševanje emisij TGP bo zagotovo pripravljen vsaj še v okviru <i>Podnebnih ogledal 2021 in 2022</i> .	IJS
Uskladitev metodologije za ocenjevanje učinka ukrepov na zmanjšanje emisij TGP	OP TGP: NSP-7	Predvidena je uskladitev metodologije za poročanje, in sicer za ocenjevanje ukrepov glede zmanjšanja emisij TGP, zlasti za ukrepe v okviru naslednjih subvencioniranih in obveznih programov oz. shem: AN URE, AN OVE, ukrepov kohezijske politike, podporne sheme, spodbud Eko sklada, sheme obveznega doseganja prihrankov končne energije za zavezance idr.		Konec leta 2020 so se začele priprave za prenovo <i>Pravilnika o metodah za določanje prihrankov energije</i> . Predlog je prišel v javno obravnavo decembra 2020.	Aprila 2021 je stopil v veljavo nov <i>Pravilnik o metodah za določanje prihrankov energije (Ur. l. RS, št. 57/21)</i> . V okviru projekta LIFE ClimatePath2050 sta bili dve izmed metod iz Pravilnika poskusno nadgrajeni z metodologijami za izračun učinkov, ki jih ima izvedba ukrepov na emisije onesnaževal zraka (NO _x , PM _{2,5} in NMVOC).	IJS

5 Organizacija izvajanja

OP TGP za to področje ne zastavlja ciljev.

5.1 Kadrovske zmogljivosti

Družboslovna analiza, ki je bila izvedena v sklopu projekta LIFE Podnebna pot 2050 in je bila usmerjena na kadrovske zmogljivosti posameznih institucij, ki so vključene v izvajanje OP TGP, uporabo analitičnih podlag za odločanje ter identifikacijo ključnih komunikacijskih in organizacijskih težav in ovir, ki se pojavljajo pri izvajanju ukrepov, je pokazala, da obstaja sistemska kadrovska podhranjenost, ki je predvsem izrazita na MOP-u. Kadrovsko stanje na ministrstvu se je v primerjavi z lanskim letom še poslabšalo.

V sklopu projekta LIFE Podnebna pot 2050 je bila leta 2020 izvedena še analiza organiziranosti za izvajanje podnebne politike, ki je temeljila na pregledu najpomembnejših dokumentov v državi iz vidika jasnosti, določnosti, pravne, organizacijske in institucionalne ustreznosti. Analiza je (ponovno) pokazala na težavo kompetentnosti in števila kadrov za izvajanje podnebnih politik. Zaradi kompleksnosti področja podnebnih sprememb, predlaga študija tudi ustanovitev vladne službe, ki bi dajala organizacijsko, strokovno in drugo pomoč pri delovanju vlade ter usklajevanju ministrstev. Slednjega namreč na horizontalni ravni brez ustreznih pristojnosti ni mogoče doseči. Da je potrebno izvajanje zmanjševanja TGP okrepiti izhaja tudi iz revizijskega poročila Računskega sodišča (2021), kjer je kot priporočilo vladi RS navedeno, da se naj aktivnosti zmanjševanja prenesejo na posebno ministrstvo ali drug organ, ki se mu naj podelijo ustrezne pristojnosti za koordinacijo politik.

Kadrovsko stanje je na MOP-u v primerjavi z letom 2019 slabše. Redno so avgusta 2021 na Oddelku za podnebne spremembe zaposlene 4 osebe, za namen črpanja sredstev Sklada za podnebne spremembe sta do konca oktobra 2021 zaposleni 2 osebi, na projektu LIFE IP CARE4CLIMATE pa 7 ljudi. Navedeno število se nanaša na vse naloge podnebne politike – ne le tiste, ki so predmet OP TGP²⁸.

Ob zaostrovanju ciljev (EU cilj -55-ostotno zmanjšanje do leta 2030) in številnih novih dokumentih, načrtih, iz katerih izhaja vse več nalog za ukrepanje na področju zmanjševanja emisij TGP na vseh ravneh in v vseh sektorjih, **je nujno, da se temu posveti več ljudi in tudi zastavi ustrezno koordinacijo in učinkovito vključevanje podnebnih vsebin v vse sektorje. Trenutna kadrovska podhranjenost je kritična.** Kot ugotavlja tudi *Dolgoročna podnebna strategija Slovenije do leta 2050*, je razpoložljivost človeških virov med pomembnejšimi tveganji za uspešno izvedbo ukrepov podnebne strategije.

Zaradi kadrovske podhranjenosti vsega, kar je predvideno v različnih dokumentih, niti ne morejo izvajati. Vse pre pogosto se sistemske težave pomanjkljivega povezovanja med

²⁸ OP TGP obravnava blaženje podnebnih sprememb (ne pa tudi prilagajanja nanje) in ukrepe za zmanjšanje emisij TGP po Odločbi 2009/406/ES (ne pa tudi v sektorju EU-ETS).

institucijami in pomanjkanja krovnega koncepta na ravni posameznih institucij in na ravni države rešujejo z dobro komunikacijo med zaposlenimi znotraj institucije ali med institucijami.

5.2 Koordinacija izvajanja

OP TGP je kompleksen program z ukrepi v osmih sektorjih. Skoraj polovica ukrepov OP TGP se izvaja v sodelovanju dveh ali več institucij²⁹. Program posebej poudarja področja oz. ukrepe, ki so za koordinacijo posebej zahtevni, in za katerih izvajanje sta potrebni tako posebna in pravočasna priprava kot tudi ustrezna organiziranost ključnih deležnikov in pristojnih institucij. Ti ukrepi so: zelena gospodarska rast, energetska pogodbeništvu v javnem in večstanovanjskem sektorju, spodbujanje URE in OVE v gospodinjstvih z nizkimi prihodki, ukrepi v majhnih in srednjih podjetjih, energetska prenova stavb kulturne dediščine, trajnostna mobilnost in zeleno javno naročanje. V letu 2020 se je nadaljevala koordinacija izvajanja ukrepov na področju trajnostne mobilnosti in energetskega pogodbeništvu. Oba ukrepa sta vključena tudi v projekt *LIFE IP CARE4CLIMATE*.

Na tem mestu še enkrat ponavljamo ugotovitve iz *poglavja 5.1. Cilji na področju zmanjševanja emisij TGP do leta 2030 in nadalje so zahtevni. Za njihovo doseganje so načrtovane obsežne in zahtevne naloge. Vse to zahteva ustrezne kadrovske vire v vseh sektorjih in njihovo učinkovito koordinacijo.*

5.3 Sodelovanje deležnikov

V OP TGP so bili načrtovani tudi procesi sodelovanja deležnikov za pospešitev oblikovanja in izvedbe ukrepov na zgoraj navedenih področjih. Pri tem predstavlja pomemben korak projekt *LIFE Podnebna pot 2050*, ki združuje različne partnerje in deležnike na različnih področjih. Pomembno povezovalno vlogo je imela tudi priprava *Celovitega nacionalnega energetskega in podnebnega načrta Republike Slovenije (NEPN)*, saj so bili pri njegovi pripravi vključeni različni deležniki. Vzpostavljena je bila tudi delovna skupina za pripravo *NEPN*, ki pa je bila, žal, razpuščena. V času projekta *LIFE Podnebna pot 2050* se je preko številnih delavnic vzpostavila tudi »neformalna« skupina ljudi, ki delajo na tem področju, a to vsekakor ni dovolj. V letu 2020 in 2021 velja izpostaviti tudi nadaljevanje projekta *LIFE IP CARE4CLIMATE*. Na drugih področjih so bili procesi sicer v večji meri zastavljeni, vendar brez dodatnega vključevanja ključnih deležnikov v zgodnje faze priprave ukrepov ali pri vprašanih izvedbe ukrepov. Pri vključevanju deležnikov s strani MOP, je v zadnjem obdobju prišlo do poslabšanja.

²⁹ OP TGP je kompleksen program, ki se izvaja v osmih sektorjih oz. področjih: (1) stavbe oz. raba goriv v široki rabi, (2) promet, (3) oskrba z energijo, (4) raba goriv v industriji, (5) procesne emisije, (6) odpadki, (7) kmetijstvo, (8) raba zemljišč in sprememba rabe zemljišč, ter s tremi večjimi sklopi večsektorskih instrumentov: (1) zelena gospodarska rast, (2) izobraževanje, usposabljanje, informiranje in promocija, (3) drugi večsektorski ukrepi, ter s spremljanjem izvajanja ukrepov. V OP TGP je izpostavljena vloga MOP, ki izvajanje OP TGP koordinira, kot navajamo: »MOP vodi in spremlja izvajanje OP-TGP-2020 in sodeluje s sektorji pri pripravi, uveljavljanju in izvajanju ukrepov tega programa. Sodeluje z relevantnimi deležniki na tem področju, kot so lokalne skupnosti, nevladne organizacije, gospodarstvo, raziskovalne institucije. Za doseganje ciljev OP-TGP-2020 sodeluje pri oblikovanju prioritet sektorskih, medsektorskih in razvojnih programov ter ukrepov in instrumentov in v okviru postopkov CPVO in z drugimi aktivnostmi zagotavlja integracijo ciljev zmanjševanja emisij TGP v sektorske programe«.

V letu 2020 je bil v javni obravnavi tudi osnutek Dolgoročne podnebne strategije Slovenije. Vlada in parlament sta potrdila oz. sprejela bistveno drugačno različico od tiste v javni obravnavi (dodane so bile spremembe, ki so bile bistveno drugačne od tistih v javni obravnavi).

5.4 Spremljanje izvajanja ukrepov

Tabela 7: Pregled izvajanja ukrepov na področju organizacije izvajanja OP TGP leta 2019 ter predvideno izvajanje v letih 2020 in 2021

Ime	Oznaka ukrepa	Opis	Odgovornost	Izvajanje 2020	Predvideno izvajanje 2021–2022	Viri podatkov
Koordinacija izvajanja OP TGP	OP TGP: NORG-1	Okrepljena bo koordinacija izvajanja ukrepov, zlasti na naslednjih področjih: <ul style="list-style-type: none"> • zelena gospodarska rast – spodbujanje inovacij 	MF, MGRT	Koordinacija na ravni izvedbe in instrumentov se še vedno ne izvaja, pripravljajo pa se različne skupne aktivnosti, kot so npr. za koordinirano spodbujanje inovacij je bila izdelana Strategija pametne specializacije za Slovenijo »S4«, podpora strateškim razvojno inovacijskim partnerstvom (SRIP), skupni projekt za krožno gospodarstvo KIC. Glej poglavje 1 Zelena gospodarska rast	V okviru nove kohezijske politike se pripravljajo nove sheme spodbujanja ukrepov za MSP, kjer bo prehod v NOD pomemben element pri odločanju o upravičenih sredstvih. Trenutno niso znani podrobnejši pogoji izvajanja predvidenih instrumentov. Potrebno je pripraviti ustrezne cilje in kazalnike, ki bodo podlaga za pripravo usmerjenih programov.	IJS
		• energetska pogodbeništv	Mzl	Ukrep se izvaja v okviru Projektne pisarne za energetska prenova stavb na Mzl. Dolgoročna strategija energetske prenove stavb do leta 2050 (DSEPS 2050) je opredelila širšo vlogo projektne pisarne pri izvajanju tega ukrepa ((identifikacija prioriteten projektov, priprava projektov, zagotavljanje kakovosti projektov, itn.), energetska pogodbeništv pa je vključeno tudi v projekt LIFE IP Care4Climate.	Ukrep se bo izvajal skladno z DSEPS 2050 in v okviru projekta LIFE IP Care4Climate.	IJS
		• ukrepi za SME	Mzl, MGRT	Ukrep se ne izvaja sistematično. Glej poglavje 1 Zelena gospodarska rast.	V okviru nove kohezijske politike se pripravljajo nove sheme spodbujanja ukrepov za MSP, kjer bo prehod v NOD pomemben element pri odločanju o upravičenih sredstvih.	IJS
Krepitev zmogljivosti za izvajanje ukrepov OP TGP v okviru pristojnih institucij	OP TGP: NORG-2	Krepitev zmogljivosti za izvajanje ukrepov: <ul style="list-style-type: none"> • kadrovske prerazporeditve in okrepitve 	MOP pristojna ministrstva	Kadrovska je Oddelek za podnebne spremembe bolj šibak kot leta 2019. V oddelku so stalno zaposlene 4 osebe. Za namen črpanja sredstev iz Sklada za podnebne spremembe sta do konca oktobra zaposleni 2 osebi. (pred tem 10	Združitev MOP z ARSO (prideta dve novi osebi), ustanovljen bo Sektor za podnebne spremembe in biotehnologijo. Sprejeta Resolucija o Dolgoročni podnebni strategijo Slovenije do leta 2050 predvideva organ v	MOP

Ime	Oznaka ukrepa	Opis	Odgovor-nost	Izvajanje 2020	Predvideno izvajanje 2021–2022	Viri podatkov
				<p>ljudi), za projekt LIFE IP Care4Climate pa 7 ljudi.</p> <p>1. 9. 2021 bo nastal Sektor za podnebne spremembe in biotehnologijo. Na podnebnih spremembah bo redno zaposlenih 5 oseb, (ostalo enako kot zgoraj), iz ARSO prideta 2 osebi.</p> <p>Tudi računsko sodišče v svojem revizijskem poročilu (2021) ugotavlja, da MOP nima za poročanje in izvajanje OP TGP dodatnih pristojnosti, zato je izvajanje nalog omejeno. Računsko sodišče ugotavlja, da bi morala država aktivnosti za zmanjševanje emisij TGP prenesti na ministrstvo ali drug organ in mu v ta namen podeliti potrebne pristojnosti ter orodja za koordinacijo politik.</p> <p>Opozorilo/priporočilo: Oddelek za podnebne spremembe se mora NUJNO kadrovsko okrepiti pri izvajanju številnih strateških nalog in usmeritev, saj je na tem področju nastal še večji kadrovski primanjkljaj.</p>	neposredni pristojnosti vlade, zadolženega za koordinacijo podnebne politike v Sloveniji. Ta organ bo koordiniral pripravo ustreznega načrta oz. podnebnega dogovora za Slovenijo. Načrtovan je tudi neodvisni znanstvenostrokovni svet. Točni letnici ustanovitve nista navedeni.	
		<ul style="list-style-type: none"> • usposabljanje javne uprave za operacionalizacijo zakonodaje in za večjo učinkovitost ter kakovost izvajanja ukrepov podnebne politike. 		<p>V času izvajanja projekta LIFE Podnebna pot 2050 se je vzpostavila »mreža« operativcev, ki delujejo na področju izvajanja ukrepov podnebne politike. Številna srečanja so nudila podporo večji učinkovitosti ter boljšemu izvajanju ukrepov podnebne politike.</p> <p>Krepitev zmogljivosti javne uprave za prehod v NOD in izvajanje participativnih procesov je tudi del projekta LIFE IP Care4Climate.</p>	<p>Predvidena sta nadaljevanje izvajanja projekta LIFE Podnebna pot 2050 in vzpostavitev dolgoročnega enotnega sistema monitoringa podnebnih ukrepov.</p> <p>Potekal bo projekt LIFE IP Care4Climate, in sicer z delavnicami in smernicami za javne uslužbenke za povečanje zmogljivosti za izvajanje ukrepov zmanjševanja emisij.</p>	IJS
Izvedba procesov za oblikovanje in pospešitev izvajanja ukrepov (na področjih: davkov in taks, spodbujanja inovacij, energetske prenovе stavb kulturne	OP TGP: NORG-3	<p>Strukturirani procesi sodelovanja deležnikov pri oblikovanju in izvajanju ukrepov OP TGP, zlasti za področja:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zelena gospodarska rast – davki in takse, zmanjševanje okolju škodljivih spodbud 	MF	<p>V letu 2020 je bil sprejet NEPN, v katerem je načrtovana sprememba – povečanje CO₂ dajatve za 5 % letno (postopno približevanje ceni ETS kupona). Aktivnosti projektne skupine Zelena proračunska reforma so se leta 2019 zaključile. Nadaljnja ozelenitev javnih financ (po letu 2020) bo potekala v okviru Evropskega</p>	<p>Za trajnostni prehod v nizkoogljično družbo je potrebno oblikovati trajnostne proizvodne in potrošne vzorce in pri tem zagotoviti pravičen prehod za vse ter postopno zmanjšati spodbude, ki so v nasprotju s cilji zmanjševanja emisij TGP.</p>	IJS

Ime	Oznaka ukrepa	Opis	Odgovor-nost	Izvajanje 2020	Predvideno izvajanje 2021–2022	Viri podatkov
dediščine, uveljavljanja energetskega pogodbeništa in energetske prenove večstanovanjskih stavb)				<p>zelenega dogovora, ki pa prinaša spremembe na več področjih (ne le na področju davkov in taks), s katerimi želi krepiti ambicioznost podnebnih politik za zmanjševanje vplivov na podnebne spremembe in doseganje ničelnih emisij.</p> <p>V NEPN-u je predvideno tudi postopno zmanjšanje spodbud, ki so v nasprotju s cilji zmanjševanja emisij TGP. Glej tudi ukrepe in priporočila na področju Zelene gospodarske rasti v poglavju 1.</p> <p>Ni pa zagotovljene kontinuitete skupine, ni sistematičnega delovanja, ni nosilca razvoja.</p>	<p>Tematiko že delno naslavlja NEPN, naslavlja tudi Dolgoročna podnebna strategija Slovenije do leta 2050 in Zeleni dogovor.</p> <p>Glede na spremembe, ki se pripravljajo na ravni EU je usklajeno delovanje na ravni Slovenije še toliko bolj pomembno.</p>	
		<ul style="list-style-type: none"> • zelena gospodarska rast – spodbujanje inovacij 	MJU SVRK	<p>Podporno okolje nudi MGRT (in organizacije kot sta Spirit in Podjetniški sklad.). V letu 2020 ni bilo novih razpisov. Glej poglavje 1 Zelena gospodarska rast.</p>	<p>Pričakuje se oblikovanje novih spodbud v okviru nove kohezijske politike s pripravo novih shem spodbujanja ukrepov za MSP, kjer bo prehod v NOD pomemben element pri odločanju o upravičenih sredstvih. Podrobnejši podatki še niso znani.</p>	IJS
		<ul style="list-style-type: none"> • energetske pogodbeništa v javnem sektorju 	Mzl	<p>Ukrep se izvaja v okviru Projektne pisarne za energetske prenove stavb na Mzl. Glej tudi ukrepe na področju stavb. Sprejet je DSEPS 2050, ravno tako je energetske pogodbeništa vključeno v projekt IP LIFE Care4Climate.</p>	<p>Ukrep se bo izvajal skladno z DSEPS 2050 in NEPN. To področje naslavlja tudi projekt IP LIFE Care4Climate.</p>	IJS
		<ul style="list-style-type: none"> • URE v stavbah kulturne dediščine 	Mzl	<p>Leta 2020 se je nadaljevalo izvajanje v okviru OP EKP sofinanciranega pilotnega projekta energetske prenove petih stavb kulturne dediščine Ministrstva za kulturo. Projektu je namenjenih dobrih 1,6 milijona evrov nepovratnih sredstev.</p> <p>Drugih aktivnosti na področju URE v stavbah kulturne dediščine ni bilo.</p>	<p>Pilotni projekt bo predvidoma zaključen leta 2022.</p> <p>Z NEPN in DSEPS 2050 sta za leto 2021 načrtovana priprava meril za določanje upravičenih stroškov za trajnostno energetske prenove stavb kulturne dediščine in drugih posebnih skupin stavb, za leto 2022 pa zagotovitev sofinanciranja, prilagojenega tem ciljnim skupinam, v okviru kohezije (npr. tudi v ločenih razpisih oz. pozivih).</p>	IJS, Mzl

Ime	Oznaka ukrepa	Opis	Odgovornost	Izvajanje 2020	Predvideno izvajanje 2021–2022	Viri podatkov
		<ul style="list-style-type: none"> ukrepi v stavbah v stanovanjskem sektorju 	MzI MOP	Leta 2020 je bil sprejet NEPN, ukrepe bolj natančno naslavlja DSEPS 2050, obravnavani pa so tudi v projektu LIFE IP Care4Climate.	Ukrep se bo izvajal skladno z NEPN in DSEPS 2050.	IJS
Izvedba procesov za oblikovanje in pospešitev izvajanja ukrepov na področju trajnostnega prometa	OP TGP: NORG-4	Nadgradnja ukrepov trajnostne prometne politike in njihovo izvajanje	MzI	V okviru MzI deluje Direktorat za trajnostno mobilnost in prometno politiko. V sklopu projekta LIFE IP Care4Climate je tudi področje, namenjeno trajnostni mobilnosti, ki zajema aktivnosti od promocijskih kampanj, do mobilnostnih načrtov, integracije javnega potniškega prometa...	Pomemben prispevek za pospešitev, oblikovanje in pospešitev izvajanja ukrepov trajnostne prometne politike se pričakuje v sklopu projekta LIFE IP Care4Climate.	IJS

6 Oznake, slike in tabele

6.1 Seznam oznak in kratic

AN OVE	Akcijski načrt za obnovljive vire energije
AN URE	Akcijski načrt za učinkovito rabo energije
ARRS	Javna agencija za raziskovalno dejavnost Republike Slovenije
ARSO	Agencija Republike Slovenije za okolje
BDP	bruto domači proizvod
COPERT	Računalniški program Evropske okoljske agencije za izračunavanje emisij iz cestnega prometa (Computer programme to calculate emissions from road transport)
DE	Direktorat za energijo
DP	Direktorat za promet
DSEPS 2050	Dolgoročna strategija energetske prenove stavb do leta 2050
EED	Direktiva 2012/27/EU o energetske učinkovitosti (Energy Efficiency Directive)
EK	Evropska komisija
ENSVET	Energetsko svetovalna mreža za občane
EPREL	Evropska podatkovna baza izdelkov za energijsko označevanje (European Product Database for Energy Labelling)
ETS	shema za trgovanje z emisijami EU (EU Emission Trading Scheme)
EU	Evropska unija (European Union)
EU-28	države članice EU (28 držav)
EUROSTAT	Statistični urad Evropske Unije
EZ-1	Energetski zakon
GIS	Gozdarski inštitut Slovenije
KGZS	Kmetijsko gospodarska zbornica Slovenije
KIS	Kmetijski inštitut Slovenije
LIFE	Evropski program - instrument financiranja na področju okolja
LULUCF	raba zemljišč, spremembe rabe zemljišč in gozdarstvo (Land Use, Land-Use Change and Forestry)
MDDSZEM	Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti
MF	Ministrstvo za finance
MGRT	Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo
MIZŠ	Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport
MJU	Ministrstvo za javno upravo
MKGP	Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano
MMR	Mehanizem za spremljanje emisij toplogrednih plinov (Greenhouse gas Monitoring Mechanism Regulation)
MOP	Ministrstvo za okolje in prostor
MSP	mala in srednje velika podjetja
Mzi	Ministrstvo za infrastrukturo
neETS	naprave, emisije ali sektorji zunaj sheme EU-ETS
NEPN	Nacionalni energetske podnebni načrt
NMVOC	nemetanski hlapni ogljikovodiki (non-methane volatile organic compounds)

NOD	nizkoogljična družba
NOO	Načrt za okrevanje in odpornost Slovenije
NPVO	Nacionalni program varstva okolja
NVO	nevladna organizacija
OECD	Organizacija za gospodarsko sodelovanje in razvoj (Organisation for Economic Co-operation and Development)
OP EKP	Operativni program za izvajanje Evropske kohezijske politike v obdobju 2014–2020
OP TGP	Operativni program ukrepov za zmanjševane emisij toplogrednih plinov do leta 2020
OVE	obnovljivi viri energije
PIRS	Poslovni informator Republike Slovenije
ReDPS50	Resolucija o Dolgoročni podnebni strategiji Slovenije do leta 2050
RPP	regionalno prostorsko planiranje
RS	Republika Slovenija
SPRS	Strategija prostorskega razvoja Slovenije
SPTE	soproizvodnja toplote in električne energije
SRS	Strategija razvoja Slovenije
SURS	Statistični urad Republike Slovenije
SVRK	Služba vlade razvoj in kohezijsko politiko
TE TOL	Termoelektrarna Toplarna Ljubljana
TGP	toplogredni plini
UL	Uradni list
UNFCCC	Okvirna konvencija Združenih narodov o spremembi podnebja (United Nations Framework Convention on Climate Change)
URE	učinkovita raba energije
VITR	Nacionalne smernice Vzgoje in izobraževanja za trajnostni razvoj
ZeJN	zeleno javno naročanje
ZISS	Združenje izobraževalnih in svetovalnih središč Slovenije
ZPR	Zelena proračunska reforma
ZSROVE	Zakon o spodbujanju rabe obnovljivih virov energije
ZURE	Zakon o učinkoviti rabi energije
ZVO	Zakon o varstvu okolja

6.2 Seznam slik

Slika 1:	Emisijska produktivnost v obdobju 2005–2019 v Sloveniji in EU-28 (Vir: ARSO, SURS, IJS-CEU)7
Slika 2:	Spodbude, ki so v nasprotju s cilji zmanjšanja emisij TGP (Vir: IJS-CEU)8
Slika 3:	Emisijska produktivnost v Sloveniji in EU v obdobju 2005–2019 (Vir: ARSO, SURS, IJS-CEU) 15
Slika 4:	Emisijska produktivnost na osnovi standarda kupne moči (Vir: EEA, IJS-CEU)..... 16
Slika 5:	Spremembe emisijske produktivnosti v obdobju 2005 do 2019 po državah članicah (Vir: EEA, Eurostat, IJS-CEU) 17
Slika 6:	Implicitna stopnja obdavčitve energije v Sloveniji in v EU (Vir: Eurostat, IJS-CEU) 18
Slika 7:	Spodbude, ki so v nasprotju s cilji zmanjševanja emisij TGP (Vir: IJS-CEU)..... 19
Slika 8:	Struktura spodbud, ki so v nasprotju s cilji zmanjševanja emisij TGP (Vir: IJS-CEU).....20

Slika 9:	Delež zaposlenih v sektorju okoljskega blaga in storitev med vsemi zaposlenimi v Sloveniji in EU-28. Podatki do leta 2012 in po letu 2013 niso primerljivi zaradi spremembe v metodologiji (Vir: SURS, Eurostat, IJS-CEU)	21
Slika 10:	Indeks eko-inovacij Slovenije in EU (Vir: EUROSTAT, IJS-CEU).....	22

6.3 Seznam tabel

Tabela 1:	Pregled izvajanja instrumentov na področju zelene gospodarske rasti	23
Tabela 2:	Število naročnikov z oddanimi naročili z upoštevanimi okoljskimi vidiki glede na kategorijo naročnika (Vir: Statistični podatki o javnih naročilih, oddanih v letu 2019)	46
Tabela 3:	Pregled izvajanja instrumentov na področju usposabljanja, izobraževanja, informiranja in promocije	54
Tabela 4:	Novo načrtovani instrumenti za zmanjševanje emisij TGP na področju usposabljanja, izobraževanja, informiranja in promocije	54
Tabela 5:	Pregled izvajanja ostalih večsektorskih ukrepov	70
Tabela 6:	Pregled izvajanja ukrepov na področjih spremljanja izvajanja, priprave projekcij in mednarodnega poročanja leta 2019 ter predvideno izvajanje v letih 2020 in 2021	89
Tabela 7:	Pregled izvajanja ukrepov na področju organizacije izvajanja OP TGP leta 2019 ter predvideno izvajanje v letih 2020 in 2021	94